

Ungdomsuddannelser med fokus på yderkommuner

Delfinansieret af Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter
(Landdistriktpuljen)

Center for Regional- og Turismeforskning

Titel:

Ungdomsuddannelser med fokus på yderkommuner

Forfattere:

Anders Hedetoft og Irena Stefaniak. Endvidere har Karin Topsø Larsen bidraget med afsnittet "Case Bornholm".

Præambel:

Ministeriet for By, Boliger og Landdistrikter skal have en stor tak for, via midler fra Landdistriktspuljen at have gjort denne undersøgelse muligt. Endvidere skal Irena Stefaniak have tak for det bagvedliggende "talknuseri". Uden dette bidrag var denne rapport ikke blevet til noget. Endvidere skal min kollega Karin Topsø Larsen have tak for mange gode diskussioner undervejs og for at være kommet med mange gode bidrag til udformning af den samlede rapport. Endvidere tak til Marianne Frølich for effektiv, og absolut nødvendig, korrekturlæsning på det endelige resultat.

Center for Regional- og Turismeforskning (CRT)

Stenbrudsvej 55

3730 Nexø

Telefon +45 5644 1144

e-mail: crt@crt.dk

www.crt.dk

© 2014 Center for Regional- og Turismeforskning, Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter samt Anders Hedetoft og Irena Stefaniak

ISBN Nummer: 978-87-916-7748-9 (PDF)

Center for Regional- og Turismeforskning er et center for anvendt forskning, der løfter analyse- og udviklingsopgaver samt forskningsprojekter med særligt fokus på yderområder. Centrets primære fokus er regional udvikling med fokus på yderområder, turisme i et destinationsperspektiv samt modeløkonomisk analyse. CRT er beliggende på Bornholm og har eksisteret siden 1994.

Indholdsfortegnelse:

Sammendrag.....	4
Diskussion og opmærksomhedspunkter	8
Formål og baggrund.....	11
Metode og databaggrund.....	14
Erhverv og uddannelse i yderkommunerne	20
Forventet udvikling på de regionale arbejdsmarkeder.....	27
Uddannelsesanalyser, datagrundlag og metode	33
Geografisk mobilitet og uddannelse	35
Langsigtet uddannelsesvalg, igangværende uddannelser	41
Flytninger i forbindelse med igangværende uddannelse	46
Opnået uddannelsesniveau	49
Valg af uddannelse og senere uddannelsesstatus.....	53
Unge fordelt efter igangværende uddannelse i 2000	54
Unge fordelt efter igangværende uddannelse 2002	59
Uddannelse og beskæftigelsesmæssig status.....	67
Uddannelse og indkomst	70
Uddannelse og forældrenes socioøkonomiske baggrund	73
Case Bornholm.....	79
Kort om Bornholm og erhvervsuddannelser på Bornholm	79
De unges flyttemønstre.....	80
Bornholmske unges uddannelsesmønstre	81
Bosætning knyttet til uddannelsesniveau	84
De unges tilknytning til arbejdsmarkedet	85
Erhvervsuddannelser og bosætningsmønstre.....	87
Efterskrift om anvendte data og metoder	94
Lister over figurer og tabeller	95
Kilder.....	98
BILAG	101
Bilag 1: Kort om denne version af fremskrivningsmodellen.....	102
Bilag 2: Forventet udvikling i beskæftigelse og arbejdsstyrke, hele landet	103
Bilag 3: Igangværende uddannelse og flytninger mellem kommuner.....	105
Bilag 4: Langsigtede flytninger fordelt på hoveduddannelser	107
Bilag 5: De unges uddannelse i relation til forældrenes uddannelse	111
Bilag 6: Sammenhæng mellem igangværende uddannelse og højst fuldførte uddannelse i 2011	113

Sammendrag

I denne analyse er de unges uddannelsesvalg og veje gennem uddannelsessystemet belyst ved at følge "Ungdomsårgang 2000" (dvs. alle unge i Danmark der i 2000 var 16, 17 og 18 år gamle). Denne årgang er fulgt frem til og med 2011.

De seneste års beskæftigelsesmæssige tilbagegang i produktionserhvervene har ramt kommuner uden for de store byer særlig hårdt. På trods af syv års beskæftigelsesmæssig tilbagegang er erhvervsstrukturen i yder-, land- og mellemkommunerne dog stadig domineret af de private produktionserhverv. Endvidere er det interessant at bemærke, at den relative stigning i beskæftigelsen inden for visse dele af servicebrancherne har været lige så høj i de mindre urbaniserede kommuner som i bykommunerne. Men målt i **antal** jobs har beskæftigelsesvæksten i disse erhverv i de mindre urbaniserede kommuner dog langt fra været på niveau med bykommunerne, og det samlede resultat har været en større beskæftigelsesmæssig tilbagegang i yder-, land- og mellemkommunerne.

Den regionale erhvervsstruktur i Danmark medfører, at andelen af faglærte er stigende med faldende urbaniseringsgrad. Dvs. flest faglærte i yderkommunerne og færrest i bykommunerne. Yderkommunerne har endvidere den højeste andel af ufaglærte blandt de beskæftigede, når der sammenlignes mellem de fire kommunetyper. Omvendt er andelen af de beskæftigede med en videregående uddannelse faldende med faldende urbaniseringsgrad. Specielt er beskæftigelsen af personer med en lang videregående uddannelse koncentreret i bykommunerne.

De unges uddannelsesvalg er præget af den lokale erhvervsstruktur (og kultur?) forstået på den måde, at andelen af unge, der vælger en erhvervsfaglig uddannelse eller efterfølgende supplerer en erhvervsfaglig uddannelse med en videregående uddannelse inden for produktionserhvervene¹, er højere i yder-, land- og mellemkommuner end i bykommuner. På trods af, at en højere andel af de unge i yder-, land- og mellemkommuner vælger en erhvervsfaglig uddannelse, er situationen paradoksalt nok den, at det samtidigt er disse kommuner, der først (og kraftigst) kommer til at mangle faglært arbejdskraft i de kommende år. Det skyldes, at en stor del af de unge (også af de erhvervsuddannede) fra yderkommunerne er søgt mod byerne.

De unge fra landets yder-, land- og mellemkommuner uddanner sig i lige så høj grad (eller i højere grad) som unge fra bykommunerne, men **de uddanner sig anderledes**. Flere får en erhvervsfaglig uddannelse og færre en videregående uddannelse. Specielt er andelen, der går i gang med en lang videregående uddannelse, lavere end i bykommunerne. Unge uden for bykommunerne går hurtigere i gang med en erhvervsuddannelse, og de bliver i større udstrækning færdig med de uddannelser de påbegynder.

Unge fra yder-, land- og mellemkommuner er meget mobile. Inden for en periode på 11 år fra deres 17. år er en meget stor andel flyttet til en bykommune, enten for at gennemføre en uddannelse eller for at få et job.

---

¹ Bygge- og anlægsområdet samt jern- og metalområdet

Unge mænd er mere tilbøjelige til at blive boende i hjemkommunen/i samme kommunetype end kvinderne. Mellem 45 og 55% af mændene i yder-, land- og mellemkommunerne bor stadig i samme kommunetype i en alder af 28 år. Andelen, der bliver boende, er, afhængigt af kommunetyper, 4 til 5 procentpoint højere for mænd end for kvinder. Dette hænger i en vis udstrækning sammen med, at der er bedre lokale beskæftigelsesmuligheder inden for de traditionelle mandsdominerede brancher (landbrug, industri samt bygge- og anlægsbrancherne), og det er stadig sådan, at flere mænd end kvinder vælger en erhvervsfaglig uddannelse.

Kvinder er til gengæld mere tilbøjelige til at vælge en gymnasial uddannelse. Dette gælder uanset oprindelseskommune, og efterfølgende søger de også i større udstrækning ind på en videregående uddannelse.

De unges flyttemønster er kraftigt relateret til deres uddannelsesvalg. Således er det kun mellem 17 og 20% af de unge fra yder- og landkommunerne med grundskole som højst fuldførte uddannelse, der 11 år senere er flyttet til en bykommune. En anden ufaglært gruppe - unge med en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse - er langt mere mobil, og her er 50 - 52% af de unge fra yder- og landkommunerne flyttet til en bykommune 11 år senere. En stor del (ca. 60%) af denne gruppe er på dette tidspunkt (2011) under uddannelse.

Personer, der har opnået en lang videregående uddannelse, er ikke overraskende dem, der i størst udstrækning har søgt mod bykommunerne, givetvis fordi der både er uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder i byerne. Mellem 85 og 90% af de unge fra yder- og landkommunerne i denne uddannelseskategori er 11 år senere bosat i en bykommune.

Allerede i udgangspunktet (dvs. i 17 års alderen) adskiller de unges uddannelsesvalg i yder-, land- og mellemkommuner sig fra de unge i bykommunerne. Andelen, der er i gang med en gymnasial uddannelse, er højere i bykommunerne, og andelen, der er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse, er tilsvarende lavest i bykommunerne. Andelen, der i de følgende år går i gang med en erhvervsuddannelse, er samtidigt faldende med stigende urbaniseringsgrad.

Blandt unge, der **er i gang** med en uddannelse, er det langt ofte unge fra yder- og landkommuner, der flytter i forbindelse med uddannelse. For alle uddannelser under ét er der allerede, når den unge er 18 år, 9% af de unge fra yderkommunerne, der er flyttet til en anden kommunetype. Tilsvarende er kun 3% af de unge fra bykommunerne flyttet til en anden kommunetype. En stor del af de unge, der tager en gymnasial uddannelse, bliver boende til denne uddannelse er færdig, men så flytter de også.

Blandt de unge, der starter på erhvervsuddannelsernes hovedforløb, sker der også en ret tidlig fraflytning fra oprindelseskommunen. Specielt unge, der går i gang med "EUD Handel og kontor" eller "EUD andre" (typisk medie og IT), flytter meget tidligt til en anden kommunetype. Således er der allerede 21% af de unge fra yderkommunerne (og 11% af unge fra landkommunerne), der tager en "EUD Handel og kontor" i en alder af 18 år, som i den forbindelse flytter til en anden kommunetype. Samme tendens gør sig gældende for "EUD andre". Ved en gennemsnitsalder på 22 år er hele 41% af de unge fra yderkommunerne, der er i gang med en "EUD Handel og kontor", flyttet til en anden kommunetype. Tilsvarende er 32% af de unge fra landkommunerne, der er i gang med denne uddannelse ved en alder på 22 år, flyttet til en anden kommunetype.

De unge, der går i gang en erhvervsfaglig uddannelse inden for "Jern og metal" eller "Bygge og anlæg", bliver i langt større udstrækning boende i samme kommunetype. Disse uddannelser er også i højere grad målrettet de virksomheder, der er flest af i yder- og landkommunerne, og det tyder på, at lokale beskæftigelses- og praktikmuligheder er med til at fastholde de unge i oprindelseskommunen.

På tværs af alle erhvervsuddannelser er det helt klart unge i yderkommunerne, der i størst udstrækning flytter til en anden kommunetype. Unge fra land- og mellemkommunerne har i større udstrækning den samme flytteeadfærd, og de er mindre tilbøjelige til at flytte i forbindelse med en igangværende erhvervsuddannelse.

Med hensyn til højst fuldførte uddannelse i 2011 (når de unge har opnået en gennemsnitsalder på 28 år) gælder følgende:

- Der er klart flest fra yderkommunerne, der har opnået en erhvervsfaglig uddannelse.
- Mellem kommunetyper er der ikke den store forskel på den andel af de unge, der opnår en kort videregående uddannelse.
- Unge fra yder- og bykommuner opnår i lige stor udstrækning en mellemlang videregående uddannelse.
- Klart flest af de unge fra bykommunerne har opnået en lang videregående uddannelse. Unge fra land- og mellemkommunerne opnår også i større udstrækning end unge fra yderkommunerne en lang videregående uddannelse.

I undersøgelsen er der også sat fokus på de forskellige uddannelser og de unges gennemførelse af de forskellige uddannelser. For de unge, der starter tidligt (i 2000) på enten et gymnasialt eller et erhvervsfagligt hovedforløb, er der en ganske høj gennemførelsesandel. Således har 87²% af dem, der var i gang med en gymnasial uddannelse, fem år senere enten opnået en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse. Blandt dem, der i 2000 var i gang med et erhvervsfagligt hovedforløb, har mellem 75 og 90% fem år senere erhvervet en erhvervsfaglig uddannelse. Det store frafald på erhvervsuddannelserne sker under grundforløbet eller i overgangen mellem grund- og hovedforløb. Blandt de, der i 2000 var i gang med et grundforløb, har 45% stadig grundskole som højst fuldførte uddannelse fem år senere.

Sammenligning af unge fra forskellige dele af landet viser, at unge fra yderkommuner har større sandsynlighed for at gennemføre en erhvervsfaglig uddannelse end deres fæller fra bykommunerne. Endvidere har de mindre sandsynlighed for at droppe helt ud og havne på grundskoleniveau. Det samme gælder (dog knapt så markant) for de unge fra landkommunerne. Til gengæld har de unge fra yderkommunerne lidt mindre sandsynlighed for at gennemføre en påbegyndt gymnasial uddannelse. Dette skyldes dog ikke, at de i større udstrækning dropper helt ud af uddannelsessystemet, men derimod at de i større udstrækning erhverver en erhvervsfaglig uddannelse (enten som supplement til eller i stedet for en gymnasial uddannelse).

Unge, der kommer lidt senere i gang med deres ungdomsuddannelse (defineret som unge der stadig er i gang med deres ungdomsuddannelse i 2002 – hvilket trods alt stadig gælder en stor del af populationen), færdiggør i mindre udstrækning end de, der starter deres uddannelse i 2000. Dette er dog i sig selv ikke udtryk for, at det er bedre at starte tidligt end sent, men nærmere, at de, der starter sent på en

---

² I analysen har vi haft fokus på de unges højst fuldførte uddannelse. Derfor har vi ikke skilt grupperne "gymnasiaster der har taget en supplerende erhvervsuddannelse" og "gymnasiaster der i stedet har taget en erhvervsfaglig uddannelse"

ungdomsuddannelse, måske har andre udfordringer. Uanset om de unge starter tidligt eller sent på uddannelsesforløbet er der dog en større andel af de unge fra yder- og landkommuner, der gennemfører deres erhvervsfaglige uddannelse set i forhold til unge fra bykommunerne.

Bykommunerne "taber" en stor del af deres unge tidligt i uddannelsesforløbet (forstået som unge der ikke opnår en uddannelse ud over grundskole). Over tid indhenter bykommunerne noget af dette tab igen, således at forskellen mellem kommunetyper udjævnes, men det er stadig sådan, at der er flest fra bykommunerne, der ender på grundskoleniveau.

De unges evne til at opnå beskæftigelse afhænger, som alment kendt, af deres uddannelse. Den laveste beskæftigelsesandel findes blandt de ufaglærte og den højeste blandt de faglærte og unge med en lang videregående uddannelse. Men også her er der forskelle afhængigt af de unges oprindelseskommune. Uanset uddannelsesgruppe findes den højeste beskæftigelse blandt unge, der kommer fra yderkommuner (blandt ufaglærte er der ikke tydelige forskelle i beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelseskommune).

Unge valg af uddannelse hænger i betydelig udstrækning sammen med forældrenes uddannelsesmæssige baggrund, og når unge fra yderkommunerne i mindre udstrækning end deres fæller fra bykommunerne opnår en længerevarende uddannelse hænger det sammen med, at andelen (af forældre) med en længerevarende uddannelse er lavere i yderkommunerne. Sammenlignes de unge uddannelsesgruppe for uddannelsesgruppe (forældrenes uddannelsesbaggrund) har unge fra yderkommunerne lige så stor sandsynlighed for at få en længerevarende uddannelse som unge fra byen. Det betyder eksempelvis, at børn af faglærte har lige stor sandsynlighed for at få en videregående uddannelse uanset hvilken kommunetype den unge kommer fra. Uanset hvilken uddannelsesmæssig baggrund forældrene har, så har unge fra yderkommuner markant større sandsynlighed for at få en erhvervsfaglig uddannelse og tilsvarende mindre sandsynlighed for at havne på ufaglært niveau. Uafhængigt af forældrebaggrund er unge fra yderkommuner således bedre til at bryde den sociale arv.

De unges tilbøjelighed til at flytte til byen afhænger også af forældrenes uddannelsesbaggrund. Desto længere uddannelse forældrene har, jo mere sandsynligt er det, at de unge flytter til byen³. For de ufaglærte forældre skal det fremhæves, at der er stor forskel på de unges flytteeftærd afhængigt af, om forældrene ikke har nogen uddannelse ud over grundskolen, eller om forældrene har en gymnasial uddannelse. Børn af forældre med en gymnasial baggrund er langt mere tilbøjelige til at flytte til bykommuner. Blandt de unge, hvis forældre har en erhvervsfaglig uddannelse, er det værd at bemærke, at børn af forældre med en erhvervsfaglig uddannelse inden for handel- og kontor er mere tilbøjelige til at søge mod byerne end børn af forældre med andre erhvervsfaglige uddannelser. Dette mønster gælder uanset om de unge kommer fra en yder-, land- eller mellemkommune.

---

³ Dette hænger selvfølgelig i betydelig udstrækning sammen med, at børnenes uddannelsesvalg også er påvirket af forældrenes uddannelsesbaggrund – børn af forældre med en videregående uddannelse flytter til byen for selv at få en videregående uddannelse.

Diskussion og opmærksomhedspunkter

"Bekymrende udvikling i landdistrikterne", "Unge flygter fra Udkantsdanmark", "Stor andel af de unge i Udkantsdanmark uden job og uddannelse". Diskursen om det såkaldte "Udkantsdanmark" i medierne og i den offentlige debat er overvejende negativ, det gælder også omtalen af de unges livsstilsvalg og deres uddannelsesnivea. Mediernes dækning af livet i de danske landdistrikter kan efterlade et indtryk af en tabt generation, hvor de unge drenge efterlades immobile, uden uddannelse, uden job og uden udsigter, mens pigerne fra udkanten flygter mod byerne, hvor de integrerer sig med byens unge, der alle haster videre mod en lysere fremtid. Denne rapport viser et noget andet billede. Unge fra landets yderkommuner er faktisk lige så godt uddannede som de unge fra bykommunerne, de er blot anderledes uddannet med større vægt på de erhvervsfaglige uddannelser og mindre vægt på lange videregående uddannelser. Men set i lyset af arbejdsmarkedets behov for arbejdskraft både lokalt og nationalt, er disse uddannelsesvalg tilsyneladende yderst fornuftige.

Samtidigt er de unge fra yderkommunerne faktisk bedre til at færdiggøre de uddannelser, de påbegynder, de er også bedre til at bryde den sociale arv, og en mindre andel af de unge fra yderkommunerne ender uden en formel kompetencegivende uddannelse. Derudover er de tilsyneladende eftertragtet arbejdskraft, og en større andel (uanset uddannelsesgruppe) af de unge fra yderkommunerne er i beskæftigelse efter endt uddannelse.

Men hvorfra stammer opfattelsen af, at de unge fra Danmarks yderkommuner er uuddannede? Det kan skyldes de unges uddannelses- og fraflytningsmønstre, hvor de relativt få uuddannede kommer til at fylde relativt meget i statistikkerne – og dermed i den offentlige diskurs. De videregående uddannelser, især de, der udbydes på universiteterne, har altid ligget i landets større bykommuner, og der har derfor over længere perioder foregået en tilflytning af unge mod disse byer. Forskellen de seneste 15-20 år er, at andelen af en ungdomsårgang, der tager en videregående uddannelse, er steget drastisk, og således er de unges tilflytningsandel til byområderne også steget. Dertil kommer, at andre uddannelsesgrupper, herunder de erhvervsfagligt uddannede, også i en vis udstrækning flytter mod mere urbaniserede kommuner. Det primære problem for landets yderkommuner er i virkeligheden ikke af uddannelsespolitisk art. Problemet er grundlæggende mangel på lokale jobs, hvilket så til gengæld ikke er en særlig epokegørende iagttagelse. Urbaniseringen, som med varierende intensitet har stået på i adskillige årtier, flytter løbende arbejdspladser fra landdistrikterne til byerne. De dele af serviceerhvervene, der kræver adgang til højtuddannet arbejdskraft, er i vækst og placerer sig der, hvor der er nem adgang til uddannet arbejdskraft – i byerne. De primære erhverv og industriproduktionen, der i en årrække har været i beskæftigelsesmæssig tilbagegang, er samtidigt placeret uden for de store bycentre. Alt i alt en giftig cocktail for det regionale arbejdsmarked uden for de store byer. Der er imidlertid noget der tyder på, at arbejdsmarkedet er på vej til at have foretaget en "overstyring" i forhold til denne urbanisering. En række fremskrivningsanalyser peger på, at vi er på vej imod en situation med et overskud af højtuddannede i bykommunerne og en mangel på faglært arbejdskraft i hele landet.

Især på erhvervsuddannelsesområdet mangler der et overblik over den geografiske fordeling af skoleudbud og praktikpladser og disse lokale udbuds betydning for de unges uddannelses- og flyttevalg. Erhvervsuddannelsessystemet er langt mere komplekst end de gymnasiale uddannelser, og hvor eksempelvis STX udbydes 123 steder i landet, er der visse af de 12 erhvervsfaglige hovedforløb der kun udbydes 11 - 12 steder i landet (mange af de i alt 108 forskellige erhvervsuddannelser under de 12 hovedforløb udbydes kun et enkelt sted i landet)(Bestyrelsesforeningen, 2010). Der er behov for yderligere

undersøgelser af sammenhængen mellem på den ene side adgang til forskellige *typer* af erhvervsuddannelser og praktikpladser i yderkommuner/uden for bykommunerne og på den anden side de unges flyttemønstre samt gennemførelsesprocenter.

På grund af forventninger om ret væsentlige ubalancer på de regionale arbejdsmarkeder i de kommende år er det vigtigt, at ufaglærte i så stor udstrækning som muligt bliver omskoleet og opkvalificeret til fremtidens jobmarked. Derfor er det nødvendigt at skaffe viden, ikke kun om ungdomsuddannelsernes betydning for de lokale arbejdsmarkeder, men også om den geografiske fordeling af efteruddannelse og omskoling af ufaglærte. Spørgsmålet er, om de ufaglærte i landets yderkommuner har tilstrækkelig adgang til lokale efteruddannelsesmuligheder til, at de politiske målsætninger på området kan opfyldes?

De unge fra danske yderkommuner og deres uddannelsesstrategier har udvist en robusthed over for globaliseringens udfordringer. Ved individuelle livsstilsvalg, herunder en høj mobilitetsevne, søger de at kompensere for den manglende lokale adgang til jobs og uddannelse. Ønsker man at sikre bedre udviklingsvilkår for landets yder- og landkommuner, herunder det lokale erhvervsliv, kan det imidlertid være nødvendigt at forbedre mulighederne for uddannelse i lokalområderne, således at også de unge, der ønsker at forblive i lokalområdet, kan tilbydes en uddannelse. Erfaringer viser, at når de unge først er flyttet, har fået en uddannelse og har stiftet familie, kan det blive vanskeligt at flytte tilbage til hjemkommunen igen, enten fordi man ikke længere kender det lokale erhvervsliv, eller man har etableret sig i et byliv. Her udgør de unge der foretrækker at forblive i lokalområdet en mere stabil arbejdskraft for det lokale erhvervsliv.

Behov for yderligere undersøgelser

- En undersøgelse af sammenhængen mellem adgangen til forskellige typer af erhvervsuddannelser og de unges flyttemønstre. Vil virksomheder og de unge i yderkommuner have en fælles interesse i at sikre de unge en praktikplads i lokalområdet, også selvom (dele af) skoleforløbet er placeret langt fra hjemkommunen? Og hvorledes indrettes erhvervsuddannelserne økonomisk og incitamentsmæssigt, således at uddannelsesinstitutionerne også har en interesse i at formidle lokale praktikpladsaftaler, selvom dele af hovedforløbet er placeret ved en anden uddannelsesinstitution?
- Unge fra yderkommuner, der går i gang med en uddannelse inden for jordbrug og fiskeri, har mindre sandsynlighed for at gennemføre denne uddannelse end unge fra bykommunerne. Årsagerne til dette (lidt overraskende?) resultat bør klarlægges.
- Denne undersøgelse er baseret på registerdata og giver således ikke mulighed for at belyse i hvilken udstrækning de unge flytter af nød eller af lyst. De unges motiver for at flytte bør afdækkes. Flytter de unge således primært fordi der ikke er lokale uddannelsesmuligheder, eller bliver de også tiltrukket af byens muligheder for at udleve et urbant ungdomsliv? De unges motiv for at flytte har betydning for, om et eventuelt forbedret lokalt uddannelsesudbud vil kunne fastholde flere unge i lokalområdet.
- Politisk ønsker man i de kommende år at satse på uddannelse til de ufaglærte. Her er en analyse af AMU-systemets geografiske udbud relevant, da der stadig forventes et væsentlig overudbud af ufaglært arbejdskraft og en tilsvarende mangel på forskellige former for semifaglært arbejdskraft.

Uddannelsespolitiske overvejelser

På baggrund af denne undersøgelse kan der peges på følgende opmærksomhedspunkter ud fra formålet at understøtte en lokal og regional udvikling i landets yder- og landkommuner:

- Uddannelsespolitisk kan det tages op til fornyet overvejelse, om de nuværende målsætninger om, at 60% af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse, mens 25 - 30% skal have en erhvervsfaglig uddannelse, svarer til de faktiske kompetencebehov i fremtiden.
- Bykommuner er tilsyneladende bedre end yder- og landkommuner til at få samlet op på unge, der i første omgang falder ud af uddannelsessystemet. Kan man overføre viden fra by til land på dette område?
- For de unge, der kommer lige fra grundskolen, vil erhvervsuddannelserne fremover indledes af et grundskoleophold af 2 x 20 ugers varighed (et skoleår). For at udskyde de helt unges fraflytning fra hjemkommunen kunne det overvejes at placere disse grundforløb lokalt i samarbejde med kommunerne eller andre modeller, der støtter de unge både individuelt, men også som fællesskaber. Fordele og ulemper ved forskellige organisationsformer bør undersøges.
- Denne undersøgelse har vist, at der er en endog meget stærk sammenhæng mellem erhvervsstruktur og beskæftigelsesmuligheder på den ene side og de unges uddannelsesvalg og mobilitet på den anden. Derfor har de senere års beslutning om at centralisere de offentlige arbejdspladser i bykommunerne ikke blot betydning for den umiddelbare beskæftigelse. Omstruktureringen har også langsigtede konsekvenser for de unges uddannelsesvalg og efterfølgende flyttemønstre. Muligheden for lokal beskæftigelse og lokale praktikpladser, også inden for de offentlige serviceområder (de mellemlange uddannelser rettet mod omsorgsområdet), har betydning for et diversificeret uddannelsesstilbud, også i landets yder- og landkommuner. Det danske arbejdsmarked er udpræget kønsopdelt, og uden denne diversificering i job- og uddannelsesstilbud kan det forventes at den geografiske fordeling af befolkningen vil blive stadig mere kønsopdelt i de kommende år.

Formål og baggrund

Det overordnede formål med denne undersøgelse er at give et overblik over erhvervsudviklingen samt de deraf afledte konsekvenser for arbejdsmarkedet og de unges valg af uddannelse. Analysen omfatter:

1. En analyse af erhvervsstruktur og kompetencebehov på arbejdsmarkedet i et geografisk perspektiv.
2. En analyse af de unges veje gennem ungdomsuddannelsessystemet med særligt fokus på ungdomsuddannelserne og yderområderne.

Undersøgelsen giver et overblik over forskellen på uddannelsesniveaet mellem yderkommunerne og andre kommunegrupper og giver mulige forklaringer på disse forskelle, specielt set i relation til erhvervsstruktur og beskæftigelsesmuligheder. Ud over en strukturel beskrivelse af situationen i de forskellige kommunetyper, beskriver undersøgelsen de unges vej igennem uddannelsessystemet, herunder uddannelsesvalg og omvalg, beskæftigelse og flytninger i forbindelse med uddannelse. Mere konkret er følgende afgrænsede delelementer inddraget i undersøgelsen:

- Befolknings- og beskæftigelsesmæssig udvikling
- Befolkningens uddannelsessammensætning og udviklingen over tid
- Uddannelsesvalg for unge i de forskellige kommunetyper
- Køn og uddannelsesvalg
- Arbejdsmarked, erhvervsstruktur og uddannelsessammensætningen
- Sammenhængen mellem uddannelsesvalg og flytteadfærd
- Sammenhængen mellem afstand til uddannelsesinstitution og evne til at gennemføre en uddannelse
- Sammenhængen mellem lokalt uddannelsesudbud og valg af uddannelse

Det er veldokumenteret, at den overordnede omstilling af erhvervslivet også har betydelige regionaløkonomiske og uddannelsesmæssige implikationer. Den beskæftigelsesmæssige betydning af de primære erhverv samt den videnskabsintensive industriproduktion har i en årrække været faldende. Samtidigt har de beskæftigelsesmæssigt ekspanderende videnskabsintensive virksomheder en tendens til at lokalisere sig i de større byer (*Hansen & Winther, 2012*). Adgang til viden er blevet et centralt konkurrenceparameter. I dagens videnssamfund med et arbejdsmarked præget af vedvarende forandringer og store krav til arbejdsstyrkens kompetencer er det på kort og langt sigt centralt at sikre, at så mange unge som muligt gennemfører en uddannelse efter grundskolen. En veluddannet arbejdsstyrke spiller en væsentlig rolle for de regionale udviklingsmuligheder (*Jensen & Husted, 2008*), og her får omstruktureringen inden for både erhvervslivet og uddannelsessektoren en afledt effekt på yder- og landkommunernes udviklingsmuligheder. Det har altid været sådan, at yderområdernes unge har måttet flytte for at få en videregående uddannelse, men i takt med, at en stadig stigende andel af ungdomsårgangene opnår en videregående uddannelse og at de nye videnskabsintensive virksomheder lokaliseres i de større byer, kommer yder- og landkommuner til at fungere som leverandør af ressourcestærke unge til byernes fortsatte vækst. Samtidigt efterlader det yder- og landkommunerne med kompetenceproblemer, hvor det skrumpende lokale erhvervsliv på sigt ikke har adgang til arbejdskraft med de nødvendige kvalifikationer. På sigt kan det forventes at føre til et yderligere tab af arbejdspladser og dermed en forstærkning af den allerede eksisterende befolkningsafvandring.

Det at se på de geografiske aspekter af befolkningens uddannelsessammensætning og - udvikling er ikke nyt. Både danske og udenlandske undersøgelser viser, at andelen af personer med videregående uddannelser er lavere i landdistrikter og yderområder sammenlignet med landet som helhed og i mere urbaniserede områder (*Larsen og Hjalager, 2012; Jensen & Husted, 2008; Jensen, 2010*).

Men ét er, at uddannelsesniveaut og - sammensætningen i yderområderne adskiller sig fra byområderne, noget andet er, om de unge, der er opvokset i et yderområde, bliver anderledes (ringere?) uddannet end unge fra byerne? Eller, for at være mere præcis, om yderområdernes unge får en ringere uddannelse alene i kraft af, at de er opvokset der hvor de er? Kulturelle faktorer og traditioner – ofte udtrykt som "social arv" – er vigtige (*Jensen & Jensen, 2005; Ploug, 2007; Arbejdsmarkedsstyrelsen, 2012*), når man ser på uddannelse i et regionalt perspektiv. Forældrenes uddannelsesniveau, indkomst og erhvervstilknytning har betydning for andelen af unge, der starter på en uddannelse, og det har også en effekt for længden af den valgte uddannelse (*Jæger et al, 2003*).

Yderkommunerne er karakteriseret ved en anderledes erhvervsstruktur end resten af landet, og dermed er forældregenerationens uddannelsessammensætning også forskellig. Dette vil i sig selv have betydning for forandringshastigheden på uddannelsesvalget i yderkommunerne, men vil den øgede afstand til uddannelsesinstitutionerne og behovet for at flytte i forbindelse med uddannelsen i sig selv have en reducerende effekt på uddannelsesniveaut?

I løbet af de sidste 10 år har der været et øget politisk fokus på uddannelse af unge på tværs af partipolitiske skel. Den forrige regering havde en målsætning om, at 95% af en ungdomsårgang skulle have en ungdomsuddannelse og 50% en videregående uddannelse. Den nye regering har videreført 95%-målet og skærpet målsætningerne for de videregående uddannelser, således at målet nu er, at 60% skal have en videregående uddannelse og 25% en lang videregående uddannelse senest i 2020 (*Regeringen, 2011*). De nyeste prognoser baseret på uddannelsesadfærden fra 2011 viser, at 92% af en ungdomsårgang forventes at opnå en ungdomsuddannelse og 59% en videregående uddannelse. Prognosen er baseret på den såkaldte Profilmodel og viser det forventede uddannelsesniveau 25 år efter afslutning af 9. klasse (*Uni-C, 2013*). Profilmodellen er tidligere (*Hjalager og Larsen, 2012*) benyttet til at vise, at unge fra yder- eller landkommuner ikke er mindre tilbøjelige til at gennemføre en ungdomsuddannelse end unge fra by- eller mellemkommuner. Til gengæld er sandsynligheden for, at de får en videregående uddannelse, lidt mindre, og sandsynligheden for en faglig uddannelse lidt større. Men der er meget store forskelle inden for de enkelte kommunegrupper, og sociale og økonomiske forhold spiller en ret afgørende rolle i de unges uddannelsesvalg.

Betydningen af især (erhvervs- og) videregående uddannelser for den regionale udvikling er et tema, som har trukket stor opmærksomhed gennem flere årtier. De uddannedes kompetencer er et aktiv i lokalområdernes arbejdsmarkeder (*Bosworth, 2009*). Erhvervsdeltagelsen afhænger da også i høj grad af uddannelsesniveaut (*Søgaard, 2011*), men i et omfang, som samtidigt afspejler det lokale arbejdsmarkeds struktur.

Uddannelsesinstitutionernes bidrag til lokalområdets udvikling afhænger af en række faktorer, herunder erhvervs sammensætningen, befolkningsprofilen, kendetegnene ved de lokale udfordringer, udviklingsstrategierne for områderne og meget andet (*Lam & Lundvall, 2006*). Uddannelse er over årene blevet et stadig vigtigere fremadrettet instrument i den regionale udvikling. Adgang til uddannelser inden

for en rimelig afstand og på alle niveauer indgår således både som et led i at skabe lige vilkår for befolkningen og som en løftestang for erhvervsmæssig vækst.

Kulturelle faktorer og traditioner – ofte udtrykt som "social arv" – er vigtige (*Jensen & Jensen, 2005; Ploug, 2007*), når man ser på uddannelse i et regionalt perspektiv. Forældrenes uddannelsesniveau, indkomst og erhvervstilknytning har betydning for andelen af unge, der starter på en uddannelse, og det har også en effekt på længden af den valgte uddannelse (*Jæger et al, 2003*). Yderkommunerne er karakteriseret ved en anderledes erhvervsstruktur end resten af landet, og dermed er forældregenerationens uddannelsessammensætning også forskellig. Det kan have en betydning for forandringshastigheden på uddannelsesvalget i yderkommunerne.

Dansk økonomi har over en årrække oplevet en højkonjunktur, som generelt har løftet udviklingen i samfundet. Med den finansielle krise medio 2008 blev højkonjunktur afløst af lavkonjunktur. Ikke alle hovederhverv er blevet lige hårdt ramt og på samme tidspunkt af finanskrisen. Det er velkendt, at hovederhvervene reagerer forskelligt på konjunkturudviklingen. Typisk forholder det sig sådan, at bygge- og anlægserhvervene påvirkes relativt hurtigt på konjunkturændringer og det kraftigere end andre hovederhverv. Det skyldes, at byggeriet er kendetegnet ved at være særligt afhængig af en høj og løbende finansiering. En finansiell krise, der strammer på kreditmulighederne, virker derfor kraftigt dæmpende på aktiviteterne inden for bygge- og anlægsområdet. Modsat er hovederhvervene landbrug, skovbrug og fiskeri ikke på samme måde konjunkturfølsomme. Landbrugets produktionsfaktorer, fx kapital, er bundet til udviklingen i jord- og afgrødepriser.

I relation til denne analyse er spørgsmålet, om finanskrisen og den efterfølgende lavkonjunktur med deraf følgende ændrede beskæftigelsesforhold, har været med til at præge uddannelsesvalget i Danmark (*Hansen, 2010*). De unges uddannelsesvalg kan desuden afhænge af en række andre faktorer. Muligheden for beskæftigelse både i forbindelse med uddannelse og inden for det fagområde, som uddannelsen kvalificerer den unge til, har betydning, og hermed chancen for at få et økonomisk og karrieremæssigt "afkast" af uddannelsesindsatsen. Ligeledes kan muligheden for at kunne bo billigt og/eller tæt på familie og omgangskreds være udslagsgivende for uddannelsesvalget. Den sociale kapital kan således for den enkelte være en nok så modificerende faktor, både i uddannelsesfremmende og – hæmmende retning (*Jensen & Jensen, 2005*).

Eftersom alle uddannelser ikke findes overalt i landet, ser man naturligvis en ikke ubetydelig uddannelsesbetinget mobilitet. I yderområderne kan denne mobilitet opfattes som et dræn af ressourcer, især hvis det forventes, at de unge ikke flytter tilbage igen efter uddannelsens afslutning på grund af manglende beskæftigelsesmuligheder i hjemkommunen.

Metode og databaggrund

I denne analyse foretages en sammenstilling af oplysninger om befolkningens uddannelsesniveau og uddannelsesmæssige udvikling i et geografisk perspektiv. Undersøgelsen er i overvejende grad kvantitativ og bygger på en bearbejdning af data fra flere forskellige statistiske kilder:

- Danmarks Statistik (registerdata via forsker adgang)
- De kommunale nøgletal (www.noegletal.dk)
- Undervisningsministeriets database (<http://www.uvm.dk/Service/Statistik>).

Yderkommunerne er den centrale indgangsnøgle for analysen. For sammenligningens skyld inddeles kommunerne i undersøgelsen efter det klassifikationssystem, der på grundlag af 14 objektive kriterier er beskrevet i Det danske landdistriktsprogram 2007-2013 (*Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2008*). Udgangspunktet er de nye kommuner, dvs. de 98 kommuner, som blev dannet efter kommunalreformens ikrafttræden 1. januar 2007. Klassifikationssystemet er baseret på en række socioøkonomiske, demografiske samt urbaniseringsindikatorer. Følgende 14 indikatorer indgår i klassifikationssystemet:

- Befolkning pr. km², befolkning i landområder og byer under 1.000 indbyggere
- Andel af kommunens areal i landzone
- Andel af beskæftigede i landbrugserhverv
- Andel af befolkningen i alderen 17-64 år
- Andel af befolkningen i alderen 25-44 år
- Udviklingen i beskæftigelsen 1994-2004
- Befolkningsudviklingen 1994-2004
- Gennemsnitlig afstand til motorvej
- Arbejdspladser i forhold til beskæftigede (pendlingsafhængighed)
- Andel af arbejdsstyrken med grundskoleuddannelse 2005
- Andel af arbejdsstyrken med mellemlang- eller højere uddannelse 2005
- Gennemsnitlig afstand til områder med stort overskud af arbejdspladser 2004, samt
- Beskatningsgrundlag pr. indbygger 2007

Ved brug af klassifikationssystemet kan landets kommuner inddeles i fire forskellige klasser, der definerer urbaniseringsgraden for den enkelte kommune: 1) yderkommuner, 2) landkommuner, 3) mellemkommuner og 4) bykommuner.

Tabel 1: Oversigt over klassifikation af kommuner efter type

Yderkommuner	Landkommuner	Mellemkommuner	Bykommuner
Bornholm	Aabenraa	Favrskov	Albertslund
Langeland	Assens	Faxe	Allerød
Lemvig	Billund	Fredericia	Ballerup
Lolland	Brønderslev-Dronninglund	Halsnæs	Brøndby
Læsø	Esbjerg	Holbæk	Dragør
Morsø	Faaborg-Midtfyn	Horsens	Egedal
Norddjurs	Fanø	Ishøj	Fredensborg
Ringkøbing-Skjern	Frederikshavn	Middelfart	Frederiksberg
Samsø	Guldborgsund	Næstved	Frederikssund
Skive	Haderslev	Odder	Furesø
Struer	Hedensted	Ringsted	Gentofte
Thisted	Herning	Silkeborg	Gladsaxe
Tønder	Hjørring	Slagelse	Glostrup
Varde	Holstebro	Sorø	Greve
Vesthimmerland	Ikast-Brande	Stevns	Gribskov
Ærø	Jammerbugt	Tårnby	Helsingør
	Kalundborg	Vejle	Herlev
	Kerteminde		Hillerød
	Mariagerfjord		Hvidovre
	Nordfyns		Høje-Taastrup
	Nyborg		Hørsholm
	Odsherred		Kolding
	Randers		København
	Rebild		Køge
	Svendborg		Lejre
	Syddjurs		Lyngby-Taarbæk
	Sønderborg		Odense
	Vejen		Roskilde
	Viborg		Rudersdal
	Vordingborg		Rødovre
			Skanderborg
			Solrød
			Vallensbæk
			Aalborg
			Århus

Kilde: Ministeriet for By, Boliger og Landdistrikter (2012); Regional- og Landdistriktspolitisk redegørelse.

Personregisterdata benyttes i den strukturelle kortlægning af de forskellige kommunetyper. Det vil sige til beskrivelse af befolkningens, arbejdsstyrkens og de beskæftigedes uddannelsessammensætning og -niveau.

Derudover benyttes personregisterdata også i en forløbsanalyse, hvor en ungdomsgeneration følges over en længere periode for at beskrive deres uddannelsesvalg samt det opnåede formelle kompetenceniveau. Konkret følges alle der var 16, 17 og 18 år i år 2000. Dette svarer selvfølgelig til, at det er personer født i hhv. 1982, 1983 og 1984 der følges, men det er deres bopæl i 2000 der er afgørende for hvilken kommune(type) de henføres til. Disse unge og deres uddannelseskarrriere følges så i perioden 2000 til 2011.

Erhvervsregisterdata benyttes til at beskrive erhvervsstrukturen og udviklingen i denne i de forskellige kommunetyper, således at der kan tegnes et billede af sammenhængen mellem erhvervsstruktur og uddannelsesvalg. Endvidere benyttes kombinationen af erhvervs- og persondata til at opstille arbejdsmarkedsbalancer for de forskellige kommuner – disse balancer viser udviklingen i beskæftigelse og arbejdsstyrke og dermed arbejdsløsheden for forskellige uddannelsesgrupper. Lokalt overskud/underskud af arbejdskraft med specifikke kompetencer (uddannelser) forventes både at påvirke uddannelsesvalg, flyttemønstre og pendlingsadfærd, idet flytninger/pendlinger er den måde, hvorpå ubalancer på arbejdsmarkedet udjævnes.

I forbindelse med opstillingen af arbejdskraftbalancer gøres der også brug af regionaløkonomiske fremskrivninger med henblik på at tegne et billede af den forventede udvikling på de lokale arbejdsmarkeder. De unges uddannelsesvalg og flyttebeslutninger afhænger i en betydelig udstrækning af beskæftigelsesmulighederne og de deraf afledte konsekvenser for det lokale arbejdsmarked. Populært sagt er situationen den, at de unge fra yder- og landkommuner flytter på grund af ringere beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder i lokalområdet. Dette fører til mangel på uddannet arbejdskraft i de områder, de forlader, hvilket så igen fører til yderligere fraflytning af virksomheder, da der ikke kan skaffes arbejdskraft med de rette kvalifikationer.

Fremskrivningerne er baseret på Den Regionaløkonomiske model for Erhverv og Beskæftigelse SAM-K/LINE ®, der er udviklet og drevet af Center for Regional- og Turisemeforskning. Nedenfor redegøres der kortfattet og overordnet for den regionale overvågningsmodel opbygning og forudsætninger⁴.

Modellens data stammer fra Danmarks Statistiks Forskningsservice, som herefter benyttes til dannelse af:

- Registerdata for personer og virksomheder
- Kommunefordelte nationalregnskaber (SAM-K)
- Fremskrivninger og konsekvensberegninger med en lokaløkonomisk model (LINE)
- Forløbstabeller eller såkaldte "primo-/ultimo-tabeller"

Den regionale overvågningsmodel kan anvendes til at frembringe data på regionalt niveau om en række forhold, der vedrører borgernes uddannelse, indkomst, køn, alder mv. Der er for hver dansker tale om ca. 200 oplysninger. I overvågningsmodellen opereres der både med faktisk registrerede og beregnede historiske data samt forventede data (fremskrivninger). I modellen indgår kommunefordelte nationalregnskaber. I daglig tale hedder nationalregnskabet SAM-K, som står for *Social Accounting Matricer* for Kommuner. SAM-K er udvidede nationalregnskaber, som indeholder sædvanlige nationalregnskaber som produktion, indkomst og beskæftigelse mv. Herudover indgår en række oplysninger om befolkningsindkomstoverførsler og skatter, forbrug, investeringer, turisme mv. Den lokale arbejdskraftbalance er opdelt på typer, fx efter uddannelse, køn og alder. Der ses på indkomstfordelingen, fx efter familietype eller befolkningsgruppe.

SAM-K opstilles efter retningslinjer, som FN, Eurostat, OECD m.fl. er blevet enige om. Det har den fordel, at der kan foretages sammenligninger mellem lande, regioner og kommuner. Samtidigt kan man følge

---

⁴ For en mere fyldestgørende omtale af modellen henvises til brugervejledningen og diverse baggrundsmateriale der kan findes på <http://www.crt.dk/site/regionalmodel/>

udviklingen over tid. Tal fra SAM-K stemmer med tal for nationalregnskabet for hele landet, ligesom data er konsistente med tal, som i EU lægges til grund for tildeling af regionalfondsmidler, vurdering af økonomisk udvikling mv.

Konkret er SAM-K opstillet på grundlag af data fra Danmarks Statistik, især registerdata, regionalt nationalregnskab samt en række specialstatistikker. Alle disse data sammenstilles og danner et udvidet nationalregnskab for hver kommune.

Modellen giver også mulighed for fremskrivninger og analyser af forskellige udviklingsscenarier. Den lokaløkonomiske fremskrivningsdel af modellen kaldes LINE. LINE er en kommuneopdelt udgave af den makroøkonomiske model af dansk økonomi, kaldet ADAM⁵. Hvor ADAM bygger på nationalregnskabet for Danmark, bygger LINE på et "nationalregnskab" for hver enkelt kommune (SAM-K). LINE benyttes til fremskrivninger af de enkelte kommuners økonomi og til konsekvensberegninger. Ved at koble de lokaløkonomiske modeller til ADAM-modellens nationale fremskrivninger sikres konsistens på nationalt plan.

ADAM er en makroøkonomisk model af den danske økonomi. ADAM repræsenterer den traditionelle syntese mellem keynesiansk og neo-klassisk teori. Det vil sige, at produktion og beskæftigelse på det korte sigt er bestemt af efterspørgslen og på det lange sigt af udbuddet. Dette betyder eksempelvis, at beskæftigelsen på kort sigt er bestemt af erhvervenes efterspørgsel efter arbejdskraft. På længere sigt bestemmes beskæftigelsen imidlertid af udbuddet af arbejdskraft. Øges udbuddet af arbejdskraft, antages beskæftigelsen på langt sigt med andre ord at stige. ADAM, og dermed LINE, er empirisk funderet, idet størstedelen af modellens adfærdsbeskrivende ligninger er estimeret på nationalregnskabsdata.

Fremskrivningsdelen af modellen (LINE) består af en række endogene variable, der beskriver relationerne mellem de forskellige dele af input-outputsyste­met (ca. 2.500 forskellige.). En række af de mange ligninger er blot tekniske relationer, der eksempelvis bestemmer skatte- og afgiftsprov­enu til den offentlige sektor som en funktion af en given økonomisk aktivitet. Andre af ligningerne (dem der indgår via ADAM) er empirisk estimerede adfærdsligninger. Af de i alt 2.500 forskellige ligninger, der indgår i ADAM, er de 90 ligninger at betragte som empirisk funderede adfærdsligninger.

ADAMs (og dermed også LINEs) adfærdsbeskrivende ligninger er estimeret enkeltvist, hvorefter de spilles sammen med en række definitioner og ikke-estimerede ligninger. Dette er en traditionel tilgang ved opstillingen af makroøkonomiske modeller, og derved adskiller ADAM og LINE sig ikke fra andre makro-modeller som eksempelvis DREAM. Problemet er, at den samlede model kan være vanskelig at overskue og svær at tolke, og dermed også svær at bruge.

Den ADAM-fremskrivning, der ligger til grund for den seneste regionaløkonomiske fremskrivning, vil altid indeholde regeringens seneste konjunkturvurdering og forventning til udvikling i landets økonomi. Denne nationaløkonomiske fremskrivning vil sammen med Danmarks Statistiks befolkningsprognose⁶ udgøre de væsentligste dynamiske elementer i den regionaløkonomiske fremskrivning.

---

⁵ ADAM = Annual Danish Aggregate Model

⁶ Se temaafsnit fra Fremskrivningsnotat, april 2012 <http://www.crt.dk/media/%C3%98konomiskforecast%20april%202012.pdf>

Ud over ovenstående dynamiske elementer er der tale om en statistisk fremskrivning af de seneste års registrerede udvikling. Når LINE-modellen anvendes regionalt tager den som udgangspunkt, at de nationale trends, der er indeholdt i ADAM-fremskrivningen, også gælder lokalt for udviklingen i priser, renteniveau, BNP mv. Derimod fordeles investeringer, produktion, eksport mv. på samme måde som i SAM-K. Det vil sige, at forventninger til bl.a. investeringer, produktion og eksport **tager udgangspunkt i den erhvervs- og befolkningsstruktur der er gældende regionalt**. Det betyder også, at den forventede **udvikling** i forhold som eksport, produktion og beskæftigelse (jobfordeling på køn og uddannelse) etc. er baseret på en fastlæggelse af de regionale trends.

Produktivtetsudviklingen varierer fra erhverv til erhverv, og da befolkningssammensætningen⁷ ligeledes er forskellig fra område til område, vil disse forhold være en væsentlig årsag til, at den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling vil variere fra område til område.

”Hjertet” i SAM-K/LINE er vare- og faktormarkedet. Det vil dels sige en opgørelse af den økonomiske aktivitet⁸ i erhvervene og på arbejdsmarkedet, og dels en opgørelse af institutionernes⁹ anvendelse af varer. Disse opgørelser er endvidere opgjort i en geografisk dimension, således at det lokale samfundsregnskab indeholder informationer både om det økonomiske samspil mellem de forskellige regioner/lokalområder og om det økonomiske samspil mellem regionen og udlandet (import/eksport).

Men hvorfra kommer data til disse opgørelser? Kort fortalt stammer en del af data fra en ”*bottom-up tilgang*” (en registrering af faktiske værdier), og en anden del er baseret på en ”*top-down tilgang*”, dvs. data der udledes fra nationalregnskabet og som med forskellige ”nøgler” fordeles på erhverv, husholdninger og lokalområder. Bottom-up data er **registerdata** for alle personer i Danmark, dvs. præcise data for beskæftigelse, indkomst, indkomstoverførsler, skattebetalinger mv. fordelt efter køn, alder, uddannelse, erhverv, arbejdssted mv. Top-down data er nationalregnskabstal, der bl.a. fordeles på erhverv og husholdninger (og dermed på lokalområder) efter de såkaldte ”Tilgangs- og Anvendelsesmatricer”. Disse matricer indeholder oplysninger for hele landet om produktionens fordeling (tilgang og anvendelse) fordelt på 130 erhverv og knapt 3.000 varer. På samme måde er husholdningernes privatforbrug via nationalregnskabet samt Danmarks Statistiks forbrugerundersøgelse fordelt på i alt 72 forbrugskomponenter (grupper af varer) og knapt 3.000 varer. Top-down data er i en vis udstrækning baseret på spørgeskemaopgørelser og dermed forbundet med en vis usikkerhed. Produktion og anvendelse af varer fordeles herefter på lokalområder ud fra erhvervsfordeling og befolkningssammensætning i lokalområderne.

Det skal dog understreges, at en række af ”Top-down-data” i deres oprindelse er regionale. Dette gælder eksempelvis tal for virksomhedernes værdiskabelse, der stammer fra de enkelte virksomheders regnskabsindberetninger. ”Top-down-tilgangen” til fordeling af forskellige variable er derfor ikke så usikker som man måske umiddelbart kunne tro.

I de lokaløkonomiske fremskrivninger anvendes ofte en simpel lineær fremskrivning. Dette gælder eksempelvis for beskæftigelsen fordelt på køn, alder og uddannelse. Som udgangspunkt er det de **nationale trends**, der benyttes til fremskrivningerne. Rent teknisk beregnes de nationale vækstrater på basis af perioden fra 1996 (modellens startår) til senest registrerede år. Trenden antages at være uændret i

---

⁷ Blandt andet i relation til alder og uddannelse

⁸ Produktion og anvendelse af varer og faktorer

⁹ Institutioner er husholdninger, kommuner, regioner, stat, organisationer m.v.

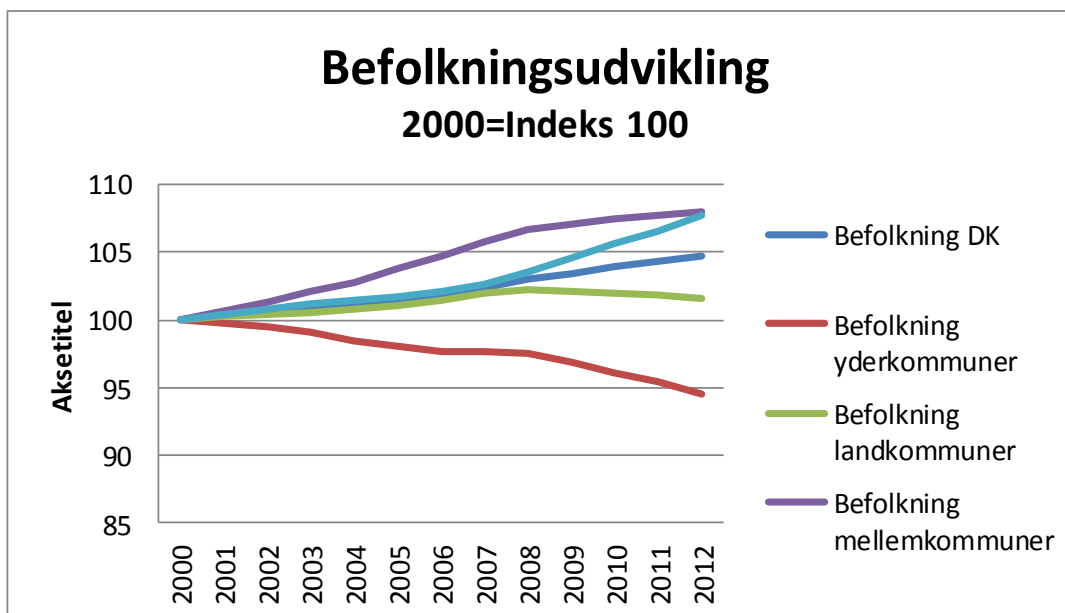
fremskrivningsperioden. Dette betyder eksempelvis, at værdiskabelse og produktivitsudvikling i de 130 erhverv antages at følge samme mønster overalt i landet. At produktivitsudviklingen i jern- metalindustrien følger samme mønster i henholdsvis Varde og Roskilde.

En omtale af de særlige forudsætninger anvendt ved fremskrivninger i denne analyse findes i *Bilag 1: Kort om denne version af fremskrivningsmodellen*.

Erhverv og uddannelse i yderkommunerne

De danske yderkommuner har oplevet en markant, negativ befolkningsudvikling gennem de seneste årtier. Alene i perioden 2000 til 2012 er befolkningstallet i yderkommunerne således faldet med cirka 6%, hvorimod befolkningstallet i hele landet er steget med cirka 8%. Også landkommunerne har siden finanskrisens begyndelse i 2008 oplevet en svag befolkningsmæssig tilbagegang¹⁰.

Figur 1: Relativ Befolkningsudvikling fordelt på kommune grupper, 2000 = indeks 100

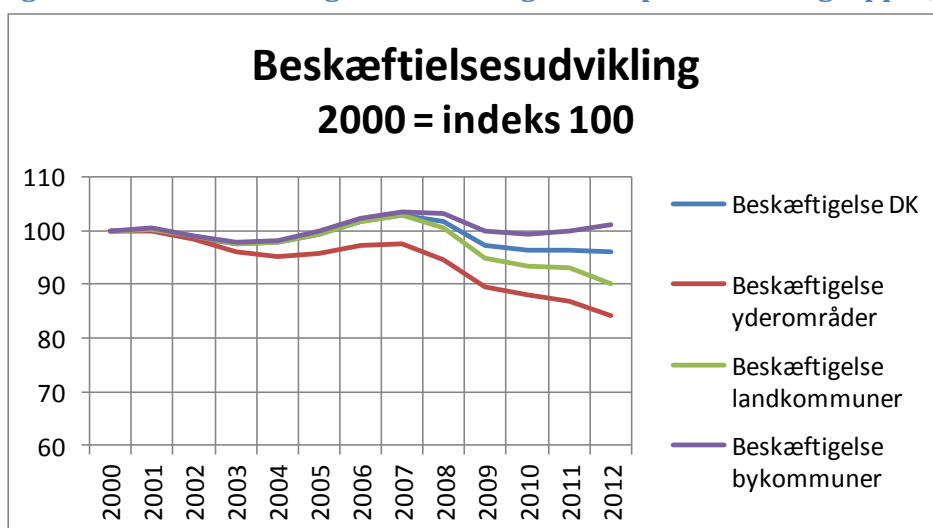

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

For så vidt angår beskæftigelsen er udviklingstendenserne i de forskellige kommunetyper endnu mere markant. Her ses, at beskæftigelsen i yderkommunerne er faldet med 16% samtidigt med, at beskæftigelsen i bykommunerne er steget med 1% i perioden 2000 til 2012. Den forskellige udvikling i de lokale beskæftigelsesmuligheder er en af de væsentligste faktorer for den afledte befolkningsudvikling. Manglende lokale beskæftigelsesmuligheder er et af de forhold, der medfører øget fraflytning fra kommuner beliggende i stor afstand fra de økonomiske vækstcentre.

¹⁰ Egentlig er denne udvikling ikke af nyere dato, Sørensen (2014) påviser, at denne udvikling, med forskellig styrke, har stået på siden afslutning af 2. Verdenskrig.

Figur 2: Relativ beskæftigelsesudvikling fordelt på kommune-grupper, 2000 = indeks 100

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

At beskæftigelsesmulighederne udvikler sig forskelligt i de enkelte kommuner hænger sammen med, at erhvervsstrukturen er forskellig og at indtjening og beskæftigelse har udviklet sig forskelligt i de enkelte brancher.

Nedenfor ses den indekserede beskæftigelsesudvikling i de forskellige hovedbrancher for Danmark som helhed for perioden 2000 til 2012. Samlet set er beskæftigelsen reduceret med 4%, men inden for de primære erhverv og fremstillingserhvervene er beskæftigelsen reduceret med 31%. Da disse brancher overvejende er lokaliseret uden for de store byer, betyder det, at beskæftigelsestilbagegangen har været størst i disse områder.

Tabel 2: Beskæftigelsesudvikling fordelt på brancher, hele landet, Indeks

Indeks, 2000=100	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Branche DB07 (10):							
Landbrug, skovbrug og fiskeri	100	94	86	81	79	71	69
Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed	100	95	88	87	84	69	69
Bygge og anlæg	100	96	98	110	103	87	89
Handel og transport mv.	100	98	97	103	104	97	94
Information og kommunikation	100	97	92	96	96	93	94
Finansiering og forsikring	100	101	99	106	111	105	105
Ejendomshandel og udlejning	100	106	111	117	125	133	137
Erhvervsservice	100	103	108	122	124	118	121
Offentlig administration, undervisning og sundhed	100	101	102	104	105	108	107
Kultur, fritid og anden service	100	100	101	102	102	103	102
Alle erhverv	100	99	98	102	102	97	96

Kilde: Registerbaseret beskæftigelse, RAS. Danmarks Statistik

Da der i yder- og landkommuner er flere beskæftiget i brancher, der har oplevet beskæftigelsesmæssig tilbagegang, er den samlede beskæftigelse i disse områder faldet kraftigere. I Tabel 3 nedenfor ses, at

den samlede beskæftigelse i yderkommunerne er faldet med 16% (mod 4% på landsplan) i perioden 2000 til 2012. Det er værd at bemærke, at de brancher, der trods alt har haft beskæftigelsesmæssig fremgang i yderkommunerne, er nogle af de samme brancher, der også har haft beskæftigelsesmæssig fremgang i byområderne (videns- og serviceerhvervene).

Samtidigt ses, at de beskæftigelsesmæssigt tunge offentlige brancher¹¹ har haft fremgang i landet som helhed (i byområderne), men med tilbagegang i landets yderkommuner.

Tablet 3: Beskæftigelsesudvikling fordelt på brancher, yderkommuner

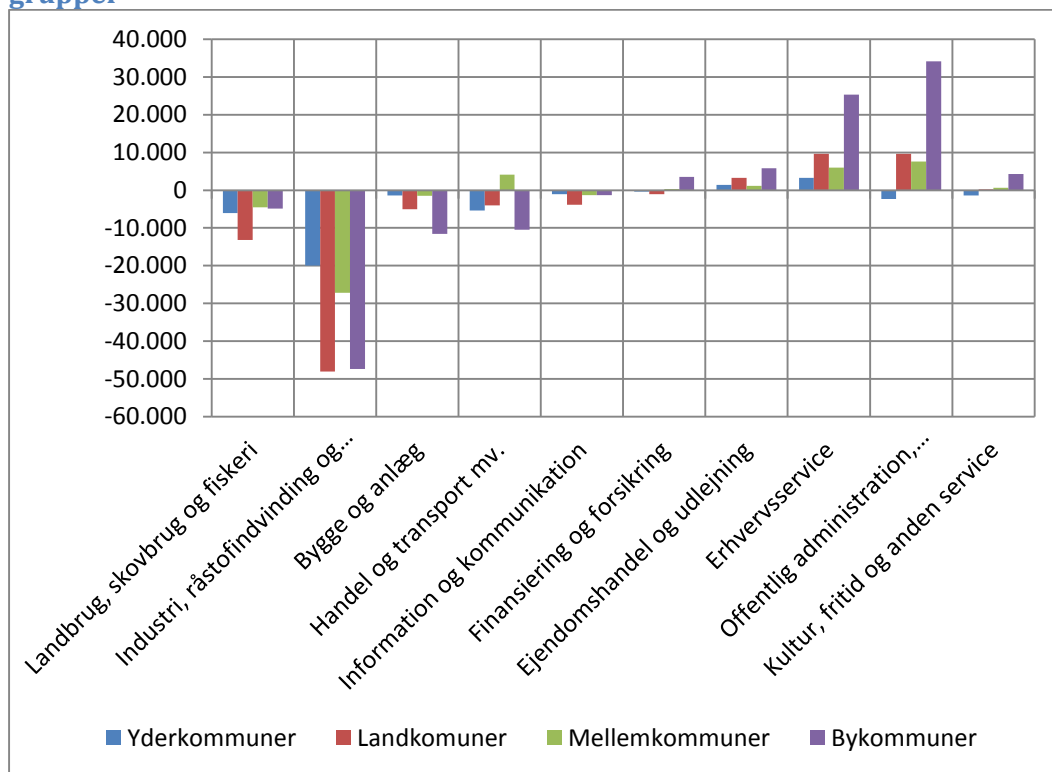
Indeks 2000=100	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Branche DB07 (10):							
Landbrug, skovbrug og fiskeri	100	94	87	82	80	73	71
Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed	100	95	89	90	85	69	65
Bygge og anlæg	100	98	100	113	107	91	89
Handel og transport mv.	100	99	98	102	98	91	83
Information og kommunikation	100	94	90	85	74	68	65
Finansiering og forsikring	100	102	101	101	105	97	92
Ejendomshandel og udlejning	100	108	125	131	135	144	148
Erhvervsservice	100	102	103	125	129	124	127
Offentlig administration, undervisning og sundhed	100	101	99	97	97	99	95
Kultur, fritid og anden service	100	98	90	91	84	87	82
Alle erhverv	100	98	95	97	94	88	84

Kilde: Registerbaseret beskæftigelse, RAS. Danmarks Statistik

Samlet set er beskæftigelsen i Danmark (antallet af jobs) blevet reduceret med lige knapt 100.000 i perioden fra 2000 til 2012 (jf. Tabel 5). Antalmæssigt er det helt klart inden for industriområdet, at jobbene er gået tabt, og her er det især land- og bykommuner, der har mistet arbejdspladser. De nye jobs er omvendt skabt inden for Erhvervsservice samt inden for det offentlige, og her er langt hovedparten af jobbene lokaliseret i byområderne. Essensen er, at der er sket en stor omstrukturering af dansk erhvervsliv, branchemæssigt såvel som geografisk.

¹¹ F.eks. Offentlig administration samt Kultur- og fritid

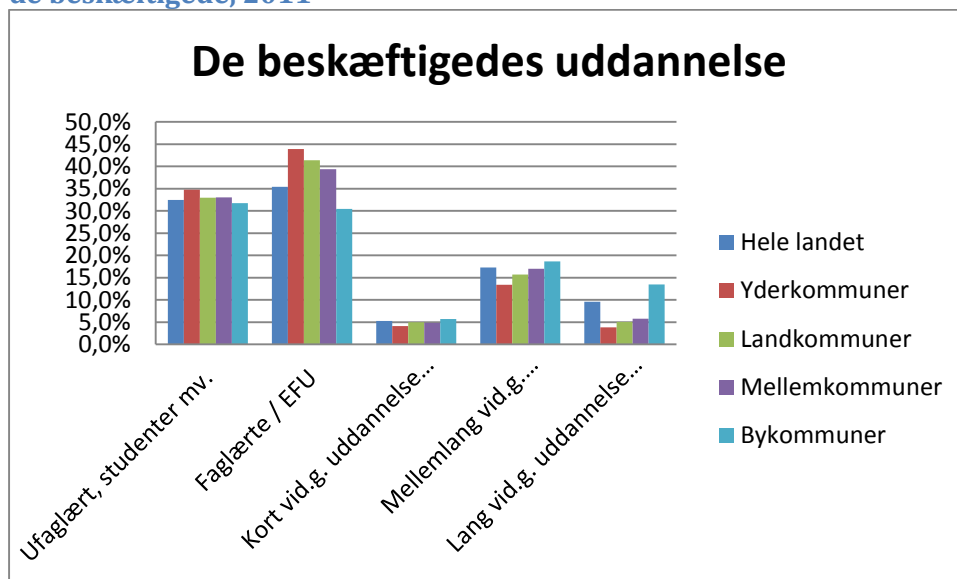
Figur 3: Ændring i antal beskæftigede fra 2000 til 2012, fordelt på hovedbrancher og kommune-grupper

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

Arbejdsstyrkens **uddannelse** afspejler i stor udstrækning den lokale erhvervsstruktur. Produktions- og serviceerhvervene er overvejende lokaliseret uden for de store byer, og samtidigt findes den største andel af faglærte blandt de beskæftigede i landets yder- og mellemkommuner. På tilsvarende vis er hovedparten af de vidensintensive serviceerhverv lokaliseret i bykommunerne, og samtidigt er andelen af de beskæftigede med en videregående uddannelse stigende med stigende urbaniseringsgrad.

Figur 4: De beskæftigedes fordeling på højeste fuldførte uddannelse og kommune-grupper, % af de beskæftigede, 2011

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

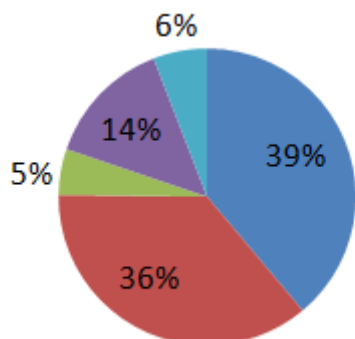
Figur 4 viser, hvorledes uddannelsessammensætningen varierer i forhold til kommune-gruppe. Andelen af ufaglærte og personer med en kort videregående uddannelse er nogenlunde lige fordelt i kommune-grupperne, dog med en svag overrepræsentation af ufaglærte i yderkommunerne. Derimod ses en helt tydelige regionalisering af arbejdsmarkedet for så vidt angår de erhvervsfaglige uddannelser samt de mellemlange og lange videregående uddannelser. Især personer med en lang videregående uddannelse er relativt overrepræsenteret i bykommuner. Denne uddannelsesfordeling afspejler den erhvervsmæssige (branchemæssige) regionale specialisering.

De afledte konsekvenser på arbejdsmarkedet ses af nedenstående figur, hvor der er fokuseret på **udviklingen** i de beskæftigedes uddannelsesprofil i hhv. by- og yderkommuner (hvor forskellen på de beskæftigedes uddannelsesprofil er størst). Som det fremgår, er forskellen mellem by- og yderkommuner på nogle områder blevet udjævnet, og på andre områder forøget i perioden fra 2000 til 2012. Andelen af ufaglærte i beskæftigelse er nu stort set ens i de to kommunetyper. Til gengæld ses en meget klar tendens til, at de faglærte uddannelser har fået langt større betydning for beskæftigelsen i yderkommunerne. At andelen er vokset så meget i perioden fra 2000 til 2012 er dog mere et udtryk for, at *antallet* af ufaglærte er gået kraftigt tilbage, end at *antallet* af faglærte er gået frem. Andelen af beskæftigede med en mellemlang og lang videregående uddannelse er gået frem i begge kommunetyper, men fremgangen har helt klart været stærkest i bykommunerne.

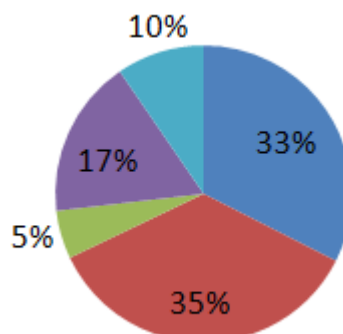

Figur 5: De beskæftigedes uddannelsesmæssige baggrund, Hele landet og yderkommuner, 2000 og 2011

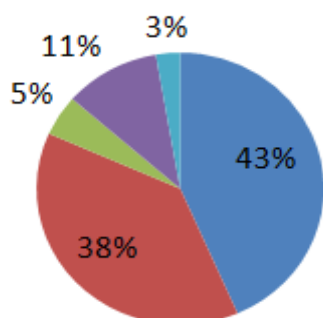
Beskæftigede, DK, 2000

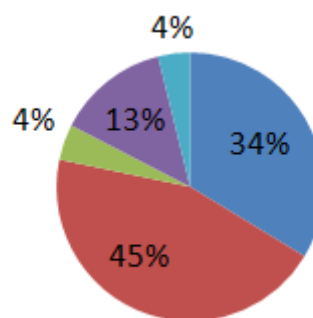
Beskæftigede, DK, 2012

Beskæftigede, yderkommuner, 2000

Beskæftigede, yderkommuner, 2012

Signatur:

- Ufaglært, studenter mv.
  - Kort vid.g. uddannelse - KVVU
  - Lang vid.g. uddannelse - LVU
- Faglærte / EFU
  - Mellemlang vid.g. uddannelse - MVU

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

Hovedparten af den danske arbejdsstyrke er beskæftiget i den private sektor. Dette gælder uanset kommunetype, men for alle uddannelser under ét er andelen, der er beskæftiget i den private sektor, højest i yder- og landkommuner. Det er i øvrigt interessant at bemærke, at den største andel privatbeskæftigede blandt de ufaglærte, faglærte samt kort videreuddannede findes i landets yderkommuner, hvor det modsatte gør sig gældende for personer med en mellemlang og lang videregående uddannelse. Her findes den største andel med private ansættelser i landets bykommuner. Den offentlige sektor har med andre ord større betydning for beskæftigelsen for personer med en mellemlang og lang videregående uddannelser i landets mindre urbaniserede kommuner.

Tabel 4: Andel af de beskæftigede, der arbejder i den private sektor, afhængigt af uddannelse og kommune type, 2011

(Antal)	Yder-kommuner	Landkommuner	Mellemkommuner	Bykommuner	Hele landet
Alle uddannelser	67,5%	66,2%	64,1%	64,3%	65,0%
Ufaglært, studenter mv.	76,2%	76,1%	74,3%	73,2%	74,4%
Faglærte / EUD	72,7%	72,7%	71,8%	71,4%	72,0%
Kort vid.g. uddannelse - KVV	74,3%	74,2%	73,1%	72,7%	73,1%
Mellemlang vid.g. uddannelse - MVU	30,6%	31,2%	30,4%	42,0%	37,3%
Lang vid.g. uddannelse - LVU	51,0%	49,2%	45,2%	54,9%	53,2%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

Ovenstående tabel viser andelen af de beskæftigede, der arbejder i virksomheder med private ejere (dvs. ikke statsligt, regionalt eller kommunalt ejerskab. Det er med gult markeret hvilken kommune type, der har den højeste andel privat beskæftigede inden for et givet uddannelsesområde).

Forventet udvikling på de regionale arbejdsmarkeder

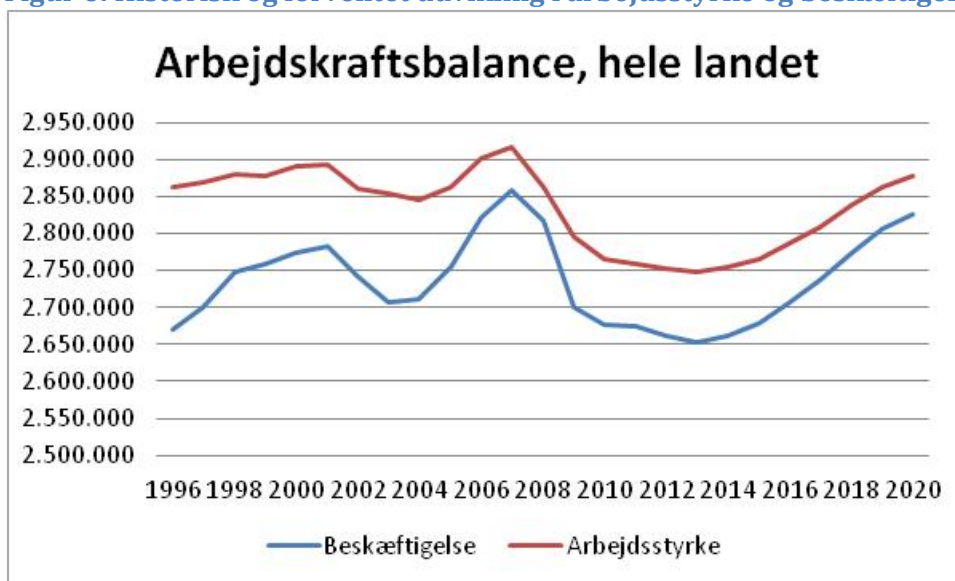
I dette afsnit benyttes Den Regionale model for Erhverv og Beskæftigelse, SAM-K/LINE ® til at fremskrive den forventede erhvervs- og beskæftigelsesudvikling på kommunalt niveau. Forventningerne til den fremtidige udvikling i beskæftigelse og arbejdsstyrke er i denne model knyttet op til regeringens forventninger til udviklingen i hele landets økonomi. En mere detaljeret gennemgang af de benyttede forudsætninger for den benyttede modelversion (november 2013) fremgår af Bilag 1.

I modelberegningerne er det antaget, at efterspørgslen efter arbejdskraft (beskæftigelsen efter produktionssted) fordelt på uddannelser forlænger den trend i efterspørgslen, som kan konstateres fra 2000 til 2011: Hvis andelen af ufaglærte går ned, fortsætter nedgangen frem til 2015. På udbudssiden følger udviklingen befolkningsprognosen fra Danmarks Statistik. Forventningerne til, hvorledes aldersgrupperne uddanner sig, følger en såkaldt kohortemetode. Eksempelvis vil antal personer i arbejdsstyrken uden uddannelse falde, fordi andelen af uuddannede blandt de ældre er størst og disse grupper pensioneres.

Det skal bemærkes, at modelberegninger af udviklingen på arbejdsmarkedet er foretaget uden de tilpasninger i markedet, der naturligt kan forventes, hvis der opstår ubalancer. F.eks. kan negativ arbejdsløshed pr. definition ikke forekomme i virkelighedens verden, fordi andre grupper helt eller delvist vil overtage de ledige jobs (fleksibilitet). Resultaterne skal derfor opfattes som en afdækning af de underliggende ubalancer, der kan forventes i de kommende år.

Som det fremgår af Figur 6 nedenfor er der en ganske tæt sammenhæng mellem udviklingen i hhv. arbejdsstyrke og beskæftigelse, og der er en forventning om, at både beskæftigelsen og arbejdsstyrken vil vokse i de kommende år. Det er klart, at denne overordnede forventning til udviklingen i landets økonomi også har betydning for de efterfølgende regionale arbejdsmarkedsbalancer. Er Danmarks økonomi ikke, som forudsat, på vej ind i en opgangsperiode, vil efterspørgslen efter arbejdskraft selvfølgelig heller ikke udvikle sig så positivt som det fremgår af figuren.

Figur 6: Historisk og forventet udvikling i arbejdsstyrke og beskæftigelse

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

Tabel 5: Udvikling i arbejdsstyrke og beskæftigelse for hele landet, 2000 til 2011 samt 2012 til 2020

Antal	Ændring fra 2000 til 2011		Forventet ændring fra 2012 til 2020	
	Arbejdsstyrke Ændring i antal personer	Beskæftigelse. Ændring i antal job	Arbejdsstyrke ændring i antal personer	Beskæftigelse. Ændring i antal job
Alle uddannelser	-132.961	-99.316	124.986	165.271
Ufaglært, studenter mv.	-235.865	-210.469	15.904	-25.525
Faglærte / EUD	-69.219	-59.506	-37.954	44.280
Kort vid.g. uddannelse - KVU	860	1.994	11.102	20.297
Mellemlang vid.g. uddannelse - MVU	77.287	75.944	60.443	57.062
Lang vid.g. uddannelse - LVU	94.214	92.906	75.490	69.156

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

Den realiserede udvikling i perioden fra 2000 til 2011 samt den forventede udvikling frem til 2020 fremgår af ovenstående tabel. I perioden fra 2000 til 2011 er beskæftigelsen (antallet af jobs) reduceret med lidt over 99.000. Når det i perioden 2009 til 2011 ikke gik galt med arbejdsløsheden, hænger det sammen med, at der i samme periode er sket en drastisk reduktion i arbejdsstyrken. Faktisk blev arbejdsstyrken reduceret med ca. 133.000 personer. Fremadrettet forventes en vækst i både beskæftigelse og arbejdsstyrke, og da beskæftigelsen forventes at stige mere end arbejdsstyrken, er resultatet et jævnt fald i arbejdsløsheden (jf. Tabel 6). Udviklingen har dog været, og forventes fortsat at blive, meget forskellig for de forskellige uddannelsesgrupper. De ufaglærte har haft et fald i beskæftigelsen på over 210.000 i perioden fra 2000 til 2011, og også fremadrettet forventes et fald i de ufaglærtes beskæftigelse.

Den regionale ledighed

På landsplan forventes ledigheden at være faldende, men man ser store regionale forskelle. Ledigheden *stiger* i bykommunerne, hvilket skyldes, at arbejdsstyrken øges mere end beskæftigelsen. I både yder-, land- og mellemkommuner forventes ledigheden derimod at blive negativ¹². Det afspejler en overefterspørgsel efter arbejdskraft, eftersom arbejdsløsheden reelt set ikke kan blive negativ. Man ser altså, at der er en væsentlig regional ubalance mellem arbejdsstyrke og antal arbejdspladser. Den negative arbejdsløshed vil delvis blive imødekommet af en øget arbejdspendling, men det forudsætter, at der på nationalt plan er overensstemmelse mellem efterspørgsel og udbud på arbejdsmarkedet, og som det fremgår af Tabel 5 kan der for både de erhvervsfaglige og de KVVU-uddannede forventes en landsdækkende mangel på arbejdskraft, der altså ikke kan dækkes ind ved øget mobilitet i arbejdsstyrken.

Tabel 6: Forventet udvikling i antallet af ledige fordelt på kommune grupper

	2010	2020	2030
		----- Antal -----	
Yderkommuner	7.729	-6.516	-18.105
Landkommuner	24.217	3.873	-20.430
Mellemkommuner	13.122	216	-9.133
Bykommuner	43.990	54.905	98.986
Hele landet	88.308	53.058	52.719

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

Frem for blot at dele befolkningen i fem helt overordnede uddannelsesgrupper, kan der gennemføres en mere detaljeret opgørelse af behovet for og udbuddet af arbejdskraft. I det følgende er der foretaget en opdeling i 20 overordnede uddannelsesgrupper, og den forventede ledighed inden for hver af disse uddannelsesgrupper er opgjort for år 2020. De bagvedliggende forventninger til udviklingen i beskæftigelse og arbejdsstyrke fordelt på hoveduddannelser fremgår af Tabel 7 nedenfor, og i "Bilag 2: Forventet udvikling i beskæftigelse og arbejdsstyrke, hele landet" ses en oversigt over udviklingen i beskæftigelse og arbejdsstyrke for hele landet.

¹² Der kan rent beregningsteknisk opnås negative tal for ledighed, da forskellen mellem beskæftigelsen og arbejdsstyrken giver ledigheden: *Ledigheden = arbejdsstyrke – beskæftigelse*.

Tabel 7: Antallet af ledige i 2020 fordelt på hoveduddannelsesgrupper og kommunegrupper

	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellem- kommuner	Bykommun- er	Hele landet
Ufaglært/Uoplyst	6.895	26.192	14.246	45.498	92.090
Studenter, hf, hhx, htx	-1.829	-3.998	-2.190	-6.807	-14.692
EUD: Handels- og kontor	-1.442	-3.668	-2.858	-8.334	-16.224
EUD: Bygge & anlæg	-2.626	-3.827	-1.841	-2.678	-10.850
EUD: Jern & metal	-2.419	-4.434	-2.863	-3.616	-13.192
EUD: Social & sundhed	474	2.358	1.120	1.799	5.725
EUD: Andre	-2.820	-4.808	-1.916	-3.475	-12.911
KVU: Alle	-1.064	-2.667	-1.883	533	-5.034
MVU: Pædagogiske	389	1.638	988	1.032	3.997
MVU: Folke-skolelærere	1.343	4.521	2.356	7.073	15.208
MVU: Samfundsfaglig	-680	-2.303	-1.597	-5.334	-9.834
MVU: Teknisk mv.	-840	-1.958	-1.377	-3.425	-7.620
MVU: Sundhed	-455	-301	-503	-172	-1.350
MVU: Bachelor, alle	-231	-182	-148	14.465	13.887
LVU: Humanistiske	-331	-352	-178	8.521	7.689
LVU: Natur-videnskabelig	-173	-307	-249	1.963	1.240
LVU: Samfunds-videnska- belig	-110	-285	191	7.667	7.486
LVU: Sundhed	-292	-848	-455	1.238	-336
LVU: Andre	-245	-637	-402	-436	-1.711
Forskere og Ph.d.-uddan- nelse	-58	-260	-224	-609	-1.156
Ukendt uddannelse					
Alle uddannelser	-6.516	3.873	216	54.905	52.413

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

Mønsteret er stort set ens for alle regionerne: Der er overefterspørgsel efter de erhvervsfaglige og mellem lange uddannelser, bortset fra de erhvervsfagligt uddannede inden for social og sundhed (bl.a. sosu-hjælpere og - assistenter), hvor de senere års opbremsning i den offentlige vækst synes at medføre et vist overskud af denne faggruppe. Til gengæld er der på landsplan et overudbud af ufaglærte, pædagogisk uddannede og folkeskolelærere. Der vil tilsyneladende også opstå et betydeligt overskud af universitetsbachelorer i bykommunerne, hvorimod der stadig vil være mangel på denne uddannelsesgruppe i de øvrige kommunetyper. Det samme mønster gør sig gældende på de fleste lange videregående uddannelser, hvor der vil opstå et overskud i bykommunerne og et mindre underskud i de øvrige kommunetyper. Det er et udtryk for, at arbejdsstyrken forventes at vokse hurtigere end beskæftigelsen i bykommunerne.

En af årsagerne til, at man ser disse uddannelsesmæssige udfordringer i fremskrivningerne, er bl.a., at regeringens uddannelsesmålsætning er indarbejdet i de bagvedliggende ADAM fremskrivninger, hvorfor uddannelsesniveaet forventes øget betragteligt i de kommende år.

Visse uddannelsesgrupper – eksempelvis en række af de humanistiske og samfundsvidenskabelige universitetsuddannelser – forventes, på tværs af kommunetyper, at få en relativ høj arbejdsløshed. Andre uddannelser som eksempelvis en hel del af de erhvervsfaglige uddannelser oplever til gengæld en negativ arbejdsløshed – dvs. overefterspørgsel.

I lyset af ovenstående må det konkluderes, at der ser ud til at være et strukturelt problem i forbindelse med uddannelsesfordelingen. Et problem, der ser ud til at vokse frem til 2020. Man kan dog diskutere, om det tegnede billede er retvisende? Sandsynligvis vil der ske det, at en del af dem med høj uddannelse vil "skubbe" dem med mindre uddannelse ud. Man kunne eksempelvis forestille sig, at det er muligt for humanistisk uddannede at tage ufaglært arbejde eller arbejde inden for kontor og handel eller via forholdsvis kort efteruddannelse andet faglært arbejde. Derved vil arbejdsløsheden blive mindre for de universitetsuddannede, men større for eksempelvis for de ufaglærte. Man ser også i Produktivitetskommissionens analyser (Produktivitetskommissionen, 2014), at en del af de universitetsuddannede arbejder i ufaglærte jobs. Dette defineres som overuddannelse og rejser en problematik i form af samfundsgevinsten ved uddannelse. På den anden side er det mindre sandsynligt, at humanistisk uddannede kan tage jobs indenfor for eksempelvis bygge- og anlæg eller jern & metal. Derfor er der tale om et markant flaskehalsproblem på disse to områder af arbejdsmarkedet. Løsningen kan være (1) øget motivering af de unge til at søge en erhvervsfaglig uddannelse, (2) øget efteruddannelse af de ufaglærte og/eller (3) øget "import" af arbejdskraft.

Set i lyset af, at vi finder den største andel af faglærte blandt de beskæftigede i yder- og landkommuner og at det samtidig er i disse kommuner, der forventes den største mangel på faglærte i periode frem mod 2020, er det interessant at se nærmere på de unges uddannelsesvalg og i særlig grad på de unge fra yderkommunerne og deres uddannelsesvalg. Vil de unges søgning mod byerne aftage, hvis der som forventet sker en bedring i de lokale beskæftigelsesmuligheder? Eller er de unges søgning mod byerne begrundet i et ønske om lettere adgang til en række kultur- og andre livsstilstilbud og en opfattelse af, at de fremtidige lokale beskæftigelsesmuligheder er for begrænsede? De begrænsede lokale beskæftigelsesmuligheder kan i den forbindelse måske både defineres som mangel på antal jobs og som mangel på diversitet i jobmulighederne/fagligheder.

Set i et fremadrettet perspektiv vil det være en oplagt mulighed for yderkommunerne at kigge på den del af arbejdsstyrken, der oprindeligt stammer fra tilsvarende geografiske områder, når "kampen" om den fremtidige arbejdsstyrke bliver intensiveret i årene frem mod 2020. Kommunerne skal afklare hvad der skal få denne del af arbejdsstyrken til at "flytte tilbage". Er det udelukkende et spørgsmål om jobmuligheder, eller er der andre forhold der også skal være på plads, før de uddannede unge kan "lokkes" tilbage?

Uddannelsesanalyser, datagrundlag og metode

Formålet med analysen er at opnå kendskab til de unges uddannelses- og senere beskæftigelsesvalg afhængigt af deres geografiske udgangspunkt. Derfor må vi kunne følge de unge over tid. De hidtidige analyser af befolkning og beskæftigelse relateret til kommuntypen er knyttet til de mennesker, der på et givet tidspunkt bor eller er beskæftiget i et givet område. Når sådanne analyser viser et lavere uddannelsesniveau for de unge, der på et givet tidspunkt bor i yderområderne, så viser de i en vis udstrækning blot, at den andel af en ungdomsårgang, der ikke flytter fra lokalområdet, har et lavere uddannelsesniveau end landsgennemsnittet. I en vis udstrækning må man forvente, at de uddannelsesparate fra yderområderne forlader området alene af den grund, at mulighederne for at tage en uddannelse i lokalområdet er begrænsede, og for at få et indtryk af de unges uddannelsesadfærd uafhængigt af, hvorledes de efterfølgende flytter rundt i landet, må man derfor udvælge en gruppe unge, der efterfølgende følges over en længere periode

I denne analyse tages udgangspunkt i Danmarks Statistiks uddannelsesregister. Der er tale om registerdata, dvs. i princippet oplysninger om hver eneste persons formelle uddannelsesstatus på et givet tidspunkt. Vi har anvendt opgørelsen over befolkningens højst fuldførte uddannelse, der gør det muligt at følge udviklingen i danskernes uddannelsesniveau og uddannelsesmønstre. I statistikken er det muligt at følge udviklingen i uddannelsesniveaue, både for befolkningen samlet set samt for udvalgte grupper opdelt på fx alder, køn, geografi og socioøkonomisk baggrund. Registeret over højst fuldført uddannelse viser til enhver tid personernes højst fuldførte uddannelser. Registeret dannes som et forløbsregister baseret på en vurdering af den enkelte persons uddannelseskæriere og viser, hvordan kvalifikationsniveauet udvikler sig gennem den enkelte persons liv. Disse oplysninger er efterfølgende kombineret med oplysninger om beskæftigelse, bopæl og indkomst samt socioøkonomisk status via CRT's forskeradgang til Danmark Statistiks registerdata.

Grundpopulation:

- Som grundpopulation har vi valgt de unge, der var 16, 17 eller 18 år i 2000. Dvs. de unge, der er født i 1982, 1983 og 1984. Oprindelseskommune (primoåret) defineres som den kommune, som den unge havde bopæl i som 15-årig (dvs. i hhv. 1997, 1998 og 1999, afhængigt af den unges alder).
- Forældrenes sociale position (i relation til beskæftigelse/ikke-beskæftigelse og i relation til forældrenes højst fuldførte uddannelse) måles i forhold til det tidspunkt, hvor barnet er 15 år gammelt. Uddannelsesstatus defineres i forhold til den af forældrene, der har den højeste uddannelse, og med hensyn til social stilling skelnes kun mellem "i beskæftigelse" og "uden for beskæftigelse". Den unges forældre defineres som værende i beskæftigelse hvis blot den ene af forældrene er i beskæftigelse ved barnets 15. år.

Tidsperioden:

- De unges uddannelsesvalg (igangværende uddannelse), opnået uddannelsesstatus (højest fuldførte uddannelse, bopælskommune, valg af uddannelsesinstitution (institutionens geografiske beliggenhed, registreret på kommunalt niveau)¹³, samt tilknytning til arbejdsmarkedet følges i perioden 2000 til 2011.

Der er tale om registerdata, dvs. registrering af befolkningens uddannelsesmæssige og socioøkonomiske stilling (bl.a. tilknytning til arbejdsmarkedet) registreret i oktober/november måned. Indkomsten defineres som årets primærindkomst (også kaldet erhvervsindkomst svarende til lønindkomst samt overskud ved personligt drevne virksomhed).

For så vidt angår de unges valg af uddannelse og uddannelsessted var det hensigten at benytte det såkaldte Institutionsregister i Danmarks Statistik. Her er det muligt at knytte de enkelte uddannelser og undervisningssteder til deres geografiske lokalisering (eksempelvis kommuner). Imidlertid viste det sig vanskeligt at knytte de specifikke uddannelser til de konkrete undervisningssteder på en entydig måde. Rent teknisk skyldes det, at vi har anvendt koder for højest fuldført uddannelse (HFFSP) og koder for igangværende uddannelse (IFSPS,) der begge er såkaldte "forspalttekoder". Det betyder, at den enkelte uddannelse ikke er entydigt defineret, og derved har det heller ikke været muligt entydigt at knytte uddannelsen til en institution. Derfor har vi benyttet de studerendes flytninger i forbindelse med uddannelsesstart og efterfølgende uddannelseskift som udtryk for deres flytning efter uddannelse. Undersøgelsen viser således de unges flytning efter uddannelse, og ikke de unges pendling efter uddannelse. Unge, der bor i overkommelig rejseafstand til uddannelsesinstitutionen, vil i mange tilfælde vælge at pendle. Og dette pendlingsmønster kan vi altså ikke vise med vores analyse.

---

¹³ Denne variabel er dog kun blevet benyttet i begrænset omfang på grund af metodemæssige problemer med at sammenknytte uddannelse og uddannelsesinstitution.

Geografisk mobilitet og uddannelse

Indledningsvist ses på de unges geografiske mobilitet, afhængig af *typen* af kommune de kommer fra. En flytning defineres som en flytning, hvis den unge flytter fra en kommunetype til en anden. Dvs. flytninger inden for en kommune, eller mellem to kommuner af samme type (eksempelvis to bykommuner) defineres ikke som en flytning. Denne fremgangsmåde er valgt fordi det primært er målet at belyse flytninger i et land-by-perspektiv. Efterfølgende ses der så nærmere på flytninger i relation til uddannelsesstart og beskæftigelsessituation.

Omfanget af flytninger mellem kommunetyper er selvfølgelig afhængigt af tidsperioden mellem primo- og ultimoåret. Desto længere periode, jo flere flytninger kan der som udgangspunkt forventes.

Den samlede udgangspopulation er på 153.387¹⁴ personer. Med hensyn til flytning mellem kommunetyper er unge fra yderområderne de mest mobile. Kun 42% af de unge fra yderkommunerne er stadig bosat i denne kommunetype 11 år senere. Unge fra bykommuner er de mindst mobile, her er godt 89% stadig bosat i en bykommune 11 år senere. I *Bilag 3: Igangværende uddannelse og flytninger mellem kommuner* er en oversigt over langsigtede flyttemønstre for de forskellige hoveduddannelsesgrupper.

Tabel 8: "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 og 2011

Ultimo / Primo	Yder-kom- muner	Land-kom- muner	Mellem-kom- muner	By-kom- muner	Alle kommuner
Yderkommuner	7.706	3.080	769	6.627	18.182
Landkommuner	1.589	26.289	2.992	18.173	49.043
Mellemkommu- ner	278	2.167	12.282	9.048	23.775
Bykommuner	568	2.950	2.889	55.980	62.387
Alle kommuner	10.141	34.486	18.932	89.828	153.387

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 9: Andel af "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 og 2011

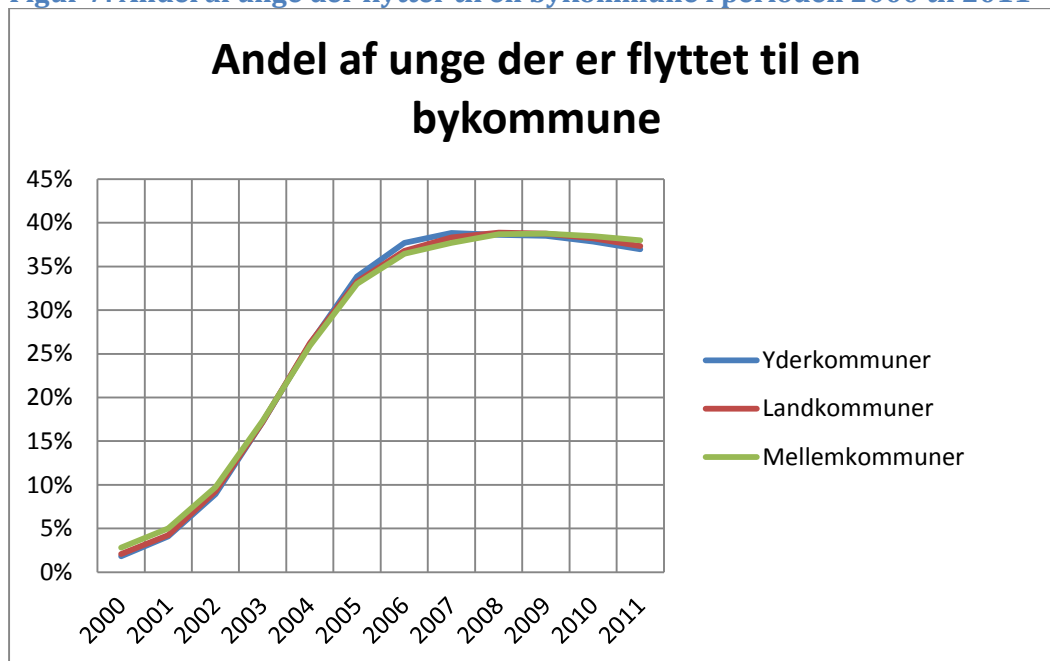
(Antal)	Yder- kommuner	Land-kom- muner	Mellem-kom- muner	By-kom- muner	Alle kommuner
Yderkommuner	42,4%	16,9%	4,2%	36,4%	100,0%
Landkommuner	3,2%	53,6%	6,1%	37,1%	100,0%
Mellemkommuner	1,2%	9,1%	51,7%	38,1%	100,0%
Bykommuner	0,9%	4,7%	4,6%	89,7%	100,0%
Alle kommuner	6,6%	22,5%	12,3%	58,6%	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Det er tilnærmelsesvist den samme andel af de unge fra hhv. yder-, land- og mellemkommuner, der 11 år senere er bosat i en bykommune. Endvidere følger de unges tilflytninger til bykommunerne tilnærmelsesvist det samme mønster over tid (se Figur 7), uanset hvilken kommunetype de unge kommer fra. Da yder- og landkommuner pr. definition ligger længere væk fra bycentrene end mellemkommunerne tyder det på, at afstand i sig selv ikke har betydning (hvad enten der er tale om negativ eller positiv effekt) for de unges flyttebeslutning. De bedre beskæftigelses- og uddannelsesmæssige muligheder i byerne tiltrækker overordnet unge fra hele landet. Uanset kommunetype er de unge dog, vel nærmest selvklart, mest tilbøjelige til at blive i samme kommunetype som i udgangsåret.

¹⁴ Hvor der haves oplysninger om den unges bopælskommune både primo og ultimo

Figur 7: Andel af unge der flytter til en bykommune i perioden 2000 til 2011

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Fra de unge er omkring 19 år (2002) til de er omkring 22 år (2005) er der en jævnt stigende andel af de unge, der er flyttet til bykommunerne. Herefter aftager flytningen og stabiliseres omkring det 24. år, hvor fraflytning og tilbageflytning tenderer til at udjævne hinanden, oven i købet med en svag tendens til udflytning fra byerne.

Flytninger og køn

Uddannelses- og beskæftigelsesvalg har betydning for, om de unge flytter eller ej. Visse uddannelser udbydes slet ikke lokalt, og i de tilfælde er den unge nærmest "tvunget" til at flytte. Køn har også betydning for uddannelsesvalg og dermed for beslutningen om at blive boende eller flytte. Mænd (og især yngre mænd) er mere tilbøjelige til at vælge en erhvervsfaglig uddannelse. Da de erhvervsfaglige uddannelser i større udstrækning udbydes lokalt, har de unge mænd i større udstrækning mulighed for at blive boende. Kvinder vælger i højere grad en videregående uddannelse, og især på de mellemlange videregående uddannelser er kvinderne overrepræsenteret.

Som det fremgår af de to nedenstående tabeller er kvinder i alle tilfælde (dvs. uafhængigt af oprindelseskommune) en smule mere tilbøjelige til at flytte til byen, og mænd er mest tilbøjelig til at blive boende. Men hvor mænd (uanset oprindelseskommune) er stort set lige (u)tilbøjelige til at flytte til byen, er kvinder fra land- og mellemkommuner mere tilbøjelige til at flytte til byen end de unge kvinder fra yderkommunerne.

Tabel 10: Andel af mænd i "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 (rækker) og 2011 (søjler)

(Antal)	Yder kommuner	Land kommuner	Mellem kommuner	By kommuner	Alle kommuner
Yderkommuner	44,3%	15,4%	3,8%	36,5%	100,0%
Landkommuner	2,9%	55,4%	5,6%	36,1%	100,0%
Mellemkommuner	1,2%	8,4%	53,6%	36,8%	100,0%
Bykommuner	0,8%	4,4%	3,9%	90,9%	100,0%
Uoplyst					
Alle kommuner	6,6%	22,8%	12,1%	58,5%	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 11: Andel af kvinder i "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 (rækker) og 2011 (søjler)

(Antal)	Yderkommuner	Landkommuner	Mellemkommuner	Bykommuner
Yderkommuner	38,7%	19,0%	4,9%	37,4%
Landkommuner	3,6%	51,0%	6,7%	38,7%
Mellemkommuner	1,4%	9,9%	49,5%	39,2%
Bykommuner	1,1%	5,2%	5,2%	88,5%
Uoplyst				
Alle kommuner	6,4%	22,1%	12,6%	58,9%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Forskellen på de unge mænds og kvinders flytteadfærd afhængigt af deres oprindelseskommune er belyst nedenfor i Tabel 12. Tabellen viser forskel på mænd og kvinder opgjort i procentpoint. Der er således 5,5 procentpoint flere mænd end kvinder fra yderkommunerne, der stadig bor i en yderkommune 11 år senere. Samtidigt er der 0,8 procentpoint færre mænd end kvinder, der er flyttet fra en yderkommune til en bykommune. Tabellen viser således, at mænd fra yderkommuner i stort set lige så stor udstrækning som kvinder fra yderkommuner flytter til bykommuner. Til gengæld er unge mænd fra land- og mellemkommuner mindre tilbøjelige til at søge mod byerne end kvinderne fra de samme kommuner. Muligvis fordi land- og mellemkommuner i større udstrækning giver mulighed for lokal beskæftigelse til mændene?

Tabel 12: "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 (rækker) og 2011 (søjler), procentpoint forskel på mænd og kvinder

(Antal)	Yder kommuner	Land kommuner	Mellem kommuner	By kommuner
Yderkommuner	5,5%	-3,6%	-1,1%	-0,8%
Landkommuner	-0,7%	4,5%	-1,2%	-2,6%
Mellemkommuner	-0,2%	-1,5%	4,1%	-2,5%
Bykommuner	-0,3%	-0,9%	-1,3%	2,4%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabellen viser forskellen på mænd og kvinder i procentpoint. Der er således 5,5 procentpoint flere mænd end kvinder fra yderkommunerne, der stadig bor i en yderkommune 11 år senere.

Flytninger og uddannelse

Den uddannelse de unge opnår har i stor udstrækning betydning for, om de bliver boende i oprindelseskommunen eller ej. Opnår de unge ikke yderligere uddannelse ud over grundskolen, bliver de i meget stor udstrækning boende, og omvendt, jo længere uddannelse, desto mere tilbøjelige er de til at flytte. Dette hænger selvfølgelig sammen med, at både uddannelser og beskæftigelsesmuligheder er centreret i de større byer.

Det er i større udstrækning valg af uddannelse, end det er de unges oprindelseskommuner, der er afgørende for de unges beslutning om at flytte til byen eller ej. Umiddelbart kunne man godt forestille sig, at unge fra de mere fjerntliggende yderkommuner ville være mindre tilbøjelige til at flytte til byen end de unge fra de mere bynære mellemkommuner, men det ser altså ikke ud til at være tilfældet.

I de efterfølgende tabeller er der set nærmere på flyttemønstre for tre udvalgte uddannelsesgrupper. For unge, der har grundskole som højst fuldførte uddannelse i 2011, er mellem 17 og 20% af de unge fra yder-, land- og mellemkommuner efterfølgende flyttet til en bykommune. Dette gælder tilsvarende for 52 – 53% af de unge med en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse. For de unge, der har en videregående uddannelse, er en endnu højere andel flyttet til byen. Som det fremgår af Tabel 15 er 84 til 89% af de unge fra yder-, land- og mellemkommuner 11 år senere flyttet til byen. I "Bilag 3: Igangværende uddannelse og flytninger mellem kommuner

Tabel 60: Andel af unge der er i gang med "EUD Handel og kontor" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

EUD Handel og kontor	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	91%	79%	77%	72%	67%	59%
Landkommuner	90%	89%	86%	82%	76%	68%
Mellemkommuner	97%	92%	87%	83%	79%	73%
Bykommuner	98%	98%	97%	96%	95%	94%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 61: Andel af unge der er i gang med "EUD Sundhed" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

EUD Sundhed	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	90%	85%	79%	74%	67%	54%
Landkommuner	91%	88%	86%	81%	79%	77%
Mellemkommuner	87%	88%	87%	83%	78%	74%
Bykommuner	98%	96%	94%	95%	94%	91%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 62: Andel af unge der er i gang med "EUD Andre" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

EUD Andre	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	79%	76%	78%	69%	60%	51%
Landkommuner	90%	87%	83%	79%	73%	64%
Mellemkommuner	88%	87%	81%	76%	70%	64%

Bykommuner	96%	95%	93%	93%	92%	93%
------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Tabel 63: Andel af unge der er i gang med "EUD Bygge og anlæg" og som bor i samme kommune-type som primo (ved 15 år)

EUD Bygge og anlæg	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	95%	95%	93%	91%	85%	76%
Landkommuner	99%	97%	95%	94%	90%	84%
Mellemkommuner	96%	95%	92%	93%	91%	84%
Bykommuner	98%	98%	98%	97%	97%	95%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 64: Andel af unge der er i gang med "EUD Jern og metal" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

EUD Jern og metal	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	97%	95%	92%	91%	88%	78%
Landkommuner	97%	95%	95%	93%	88%	83%
Mellemkommuner	96%	95%	94%	93%	88%	81%
Bykommuner	98%	97%	96%	95%	94%	92%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Bilag 4: Langsigtede flytninger fordelt på hoveduddannelser” er en oversigt over langsigtede flyttemønstre for de forskellige hoveduddannelsesgrupper.

Tabel 13: Andel af unge fordelt efter bopæl primo (rækker), bopæl ultimo (søjler), Højest fuldførte uddannelse er Grundskole

Andel inden for kommune (primo) og uddannelsesgruppe (ultimo)					
(Andel)	Yder-kommuner	Land-kommuner	Mellem-kommuner	By-kommuner	Alle kommuner
Yderkommuner	60%	19%	4%	17%	100%
Landkommuner	5%	69%	7%	19%	100%
Mellemkommuner	2%	13%	65%	20%	100%
Bykommuner	2%	7%	6%	85%	100%
Alle kommuner	9%	28%	15%	48%	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 14: Andel af unge fordelt efter bopæl primo (rækker), bopæl ultimo (søjler), Højest fuldførte uddannelse er Gymnasial uddannelse

Andel inden for kommune (primo) og uddannelsesgruppe (ultimo)					
(Andel)	Yder-kommuner	Land-kommuner	Mellem-kommuner	By-kommuner	Alle kommuner
Yderkommuner	29%	16%	3%	52%	100%
Landkommuner	2%	40%	6%	52%	100%
Mellemkommuner	1%	6%	40%	53%	100%
Bykommuner	0%	3%	3%	93%	100%
Alle kommuner	4%	15%	10%	71%	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 15: Andel af unge fordelt efter bopæl primo (rækker), bopæl ultimo (søjler), Lang videregående uddannelse, naturfaglig

Andel inden for kommune (primo) og uddannelsesgruppe (ultimo)					
(Andel)	Yder kommuner	Land kommuner	Mellem kommuner	By kommuner	Alle kommuner
Yderkommuner	2%	5%	3%	89%	100%
Landkommuner	1%	13%	3%	84%	100%
Mellemkommuner	0%	2%	13%	85%	100%
Bykommuner	0%	2%	2%	96%	100%
Alle kommuner	1%	6%	4%	90%	100%

Langsigtet uddannelsesvalg, igangværende uddannelser

Allerede i udgangspunktet (generationen af de 16 – 18 årige i 2000) ses en forskel i de unges uddannelsesvalg afhængigt af bopæl. Især i bykommuner (og i mindre grad mellemkommuner) har en større andel af de unge valgt at gå i gang med en gymnasial uddannelse, og en mindre andel har valgt en erhvervsfaglig uddannelse. Omvendt er der ikke forskel på de unges uddannelsesvalg i udgangspunktet mellem yder- og landkommuner.

I gruppen af 16 – 18 årige er der omkring 15%, der ikke er under uddannelse. Denne andel er tilsyneladende stigende med stigende urbaniseringsgrad.

Tabel 16: Status for igangværende uddannelse for "Ungdomsårgang 2000" i 2000

Hovedgrupper (andel af population)	Yderkommuner	Landkommuner	Mellemmkommuner	Bykommuner	DK
Grundskole	27%	27%	26%	24%	26%
Gymnasium	39%	38%	40%	44%	41%
EUD	21%	21%	20%	16%	19%
KVU	0%	0%	0%	0%	0%
MVU	0%	0%	0%	0%	0%
LVU	0%	0%	0%	0%	0%
Ikke under uddannelse	13%	14%	15%	15%	14%
Alle	100%	100%	100%	100%	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Starttidspunkt for igangværende uddannelse

Andelen af ungdomsgenerationen, der er i gang med en gymnasial uddannelse, topper i 2001, hvor de unge har en gennemsnitsalder på 18 år.

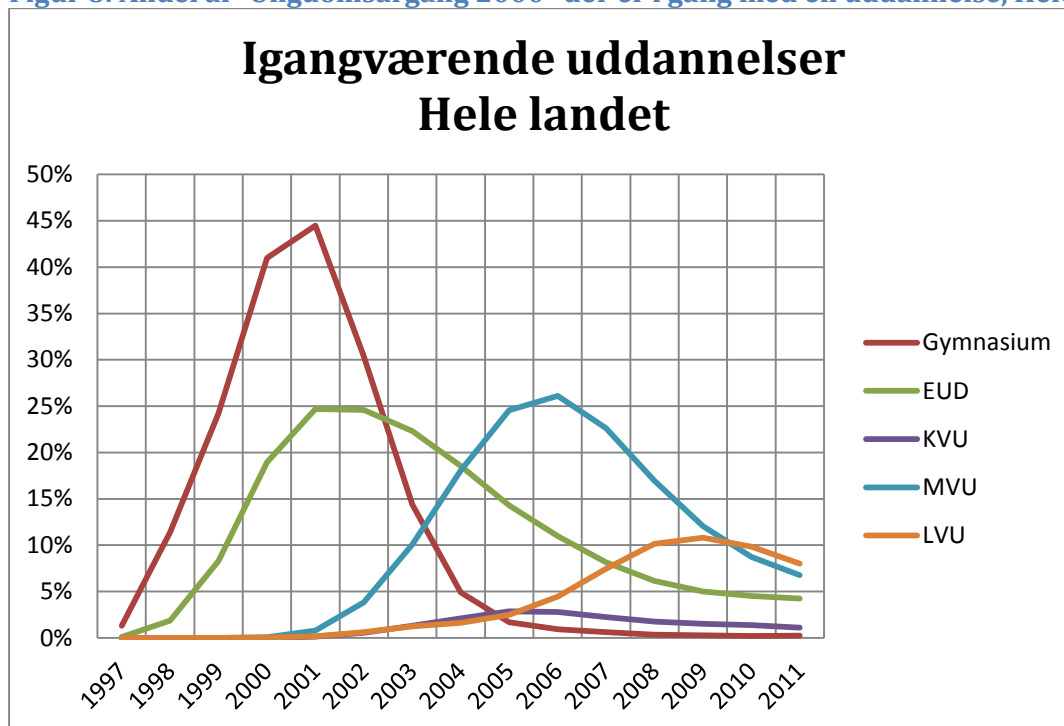
De unge, der vælger en erhvervsfaglig uddannelse, kommer senere i gang, og disse uddannelser strækker sig over en længere periode end de gymnasiale uddannelser. Andelen når sit toppunkt i 2001 og 2002, hvor gennemsnitsalderen er hhv. 18 og 19 år.

Fra omkring det tyvende år kommer der gang i de mellemlange videregående uddannelser (herunder universitetsbachelorerne, der udgør første del af de traditionelle kandidatuddannelser). Andelen topper i 2006, hvor de unge har en gennemsnitsalder på 23 år. Her når andelen op på godt 25% af generationen.

De korte videregående uddannelser har den mindste udbredelse, men er til gengæld jævnt anvendt i en meget længere periode end de øvrige uddannelsesgrupper.

Andelen, der er i gang med de lange videregående uddannelser (dvs. kandidatdelen af disse uddannelser samt de efterfølgende Ph.d. forløb), har også et længere forløb og topper først i 2009, hvor de unge har en gennemsnitsalder på 26 år. Undersøgelsen strækker sig kun frem til 2011, og her er en betragtelig andel (30.000 ud af 153.000) stadig under uddannelse, flest selvfølgelig, inden for de lange videregående uddannelser.

Figur 8: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der er i gang med en uddannelse, Hele landet

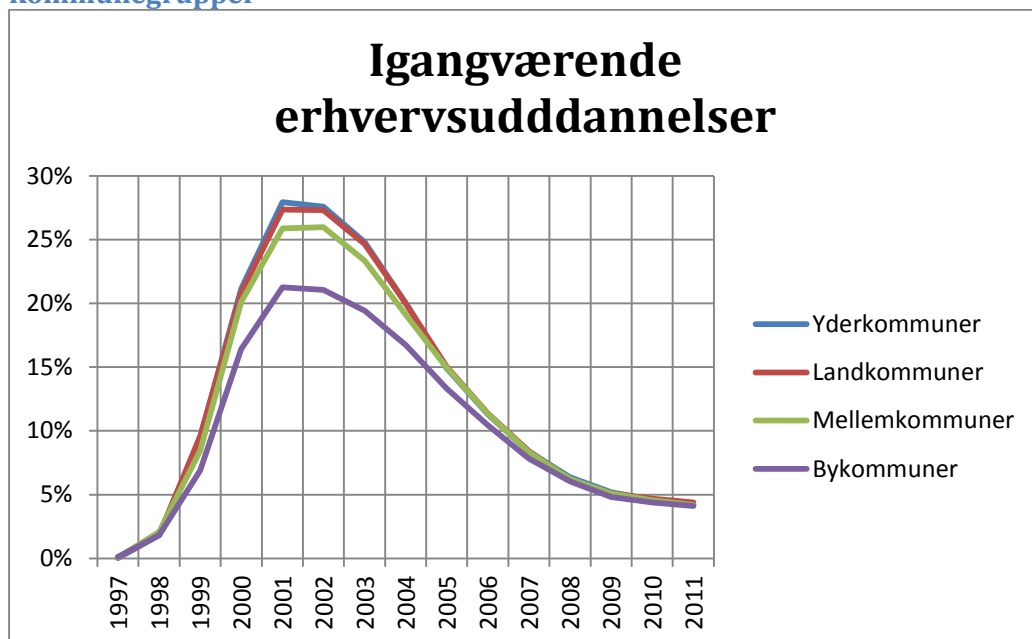
Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Geografiske forskelle

For så vidt angår de gymnasiale uddannelser er der ingen nævneværdige forskelle mellem de forskellige kommunetyper. Bykommunerne skiller sig lidt ud ved, at en lidt større andel af de unge fra disse kommuner går i gang med en gymnasial uddannelse, og de går samtidigt i gang lidt tidligere end unge i de tre øvrige kommunetyper.

For så vidt angår de erhvervsfaglige uddannelser er der en helt klar sammenhæng mellem urbanisering og valg af denne uddannelse. I 2001 er således 28% af de unge i yderkommunerne i gang med en EUD, og tilsvarende er kun 21% af de unge fra bykommunerne i gang med en sådan uddannelse. Forskellen mellem kommunetyper mindskes dog over tid, og i 2007 (når de unge har en gennemsnitsalder på 24 år) er der kun minimale forskelle mellem de fire kommunetyper.

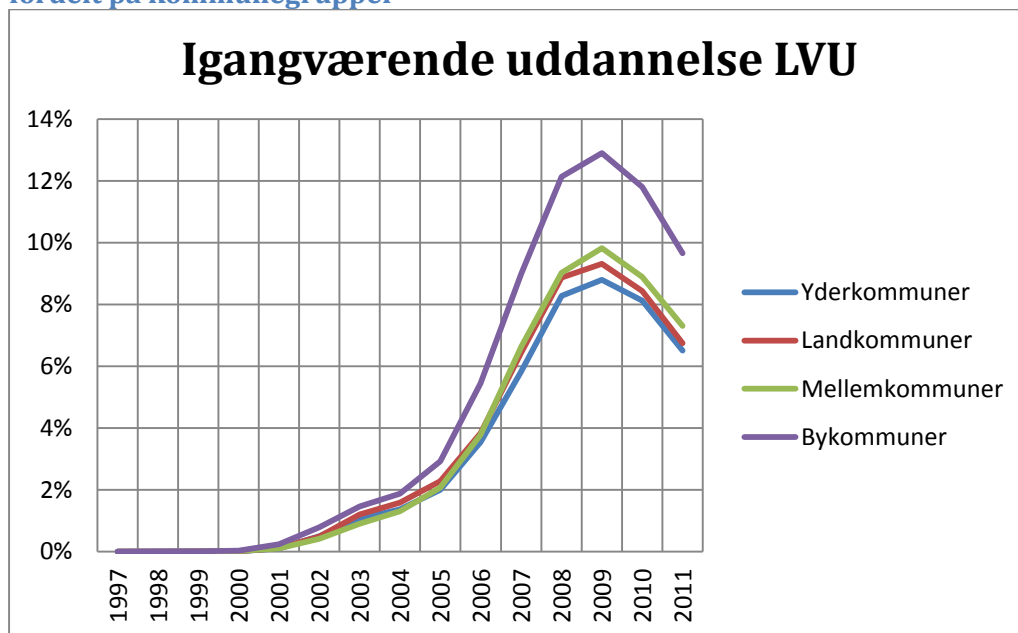
Figur 9: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der er i gang med en erhvervsuddannelse, fordelt på kommunegrupper

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

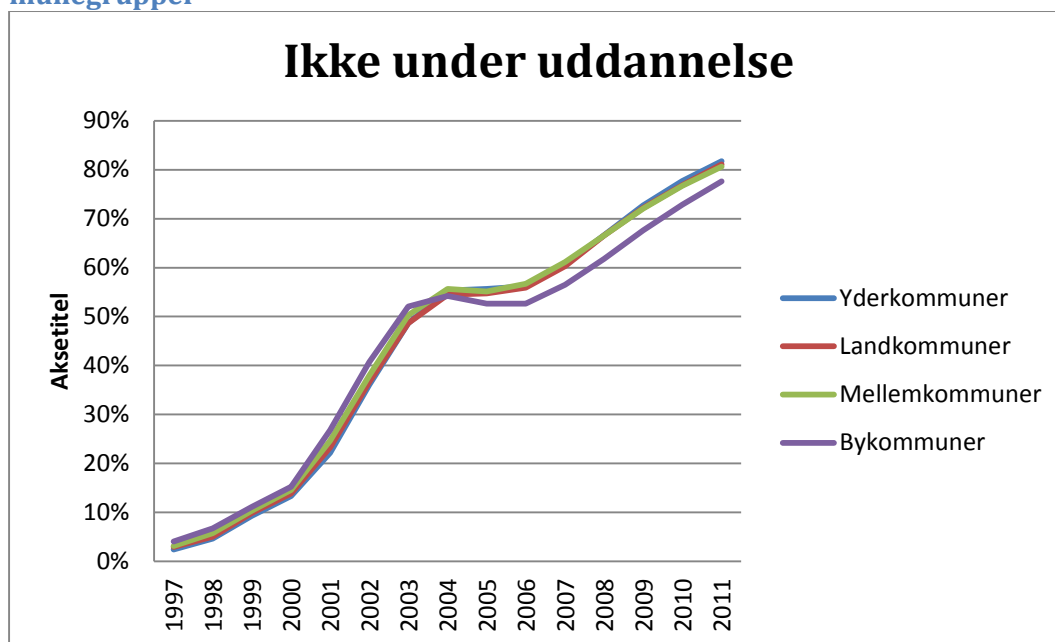
For så vidt angår de lange videregående uddannelse er der også en klar sammenhæng mellem urbanisering og valg af denne uddannelsesform. Også her adskiller bykommuner sig væsentlig fra de tre andre kommunetyper. I 2013 er 13% af de unge fra bykommuner i gang med en lang videregående uddannelse, hvor det tilsvarende kun er 9% af de unge fra yderkommuner.

Figur 10: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der er i gang med en lang videregående uddannelse, fordelt på kommunegrupper

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Figur 11: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der ikke er i gang med en uddannelse, fordelt på kommune-grupper

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Hvis der ses på de unge, der ikke er under uddannelse (dvs. uanset om de er blevet færdige med en uddannelse, om de er droppet ud af en uddannelse uden at komme i gang med en anden eller om de aldrig er startet på en uddannelse), er der selvfølgelig en stigende andel, der ikke er under uddannelse, da flere og flere har færdiggjort deres uddannelse. I begyndelsen af den betragtede periode er der flest unge i bykommunerne, der ikke er i gang med en uddannelse. Dette mønster ændrer sig fra 2005 (hvor de unge er i gennemsnit 22 år). Herefter er der flest unge uden for bykommunerne, der ikke er i gang med en uddannelse. Dette hænger sammen med, at de unge uden for bykommunerne i højere grad vælger en erhvervsfaglig uddannelse, og fra omkring 22 år begynder de at færdiggøre disse uddannelser. Tilsvarende vælger flere unge i bykommunerne en længerevarende uddannelse.

Kønsperspektivet

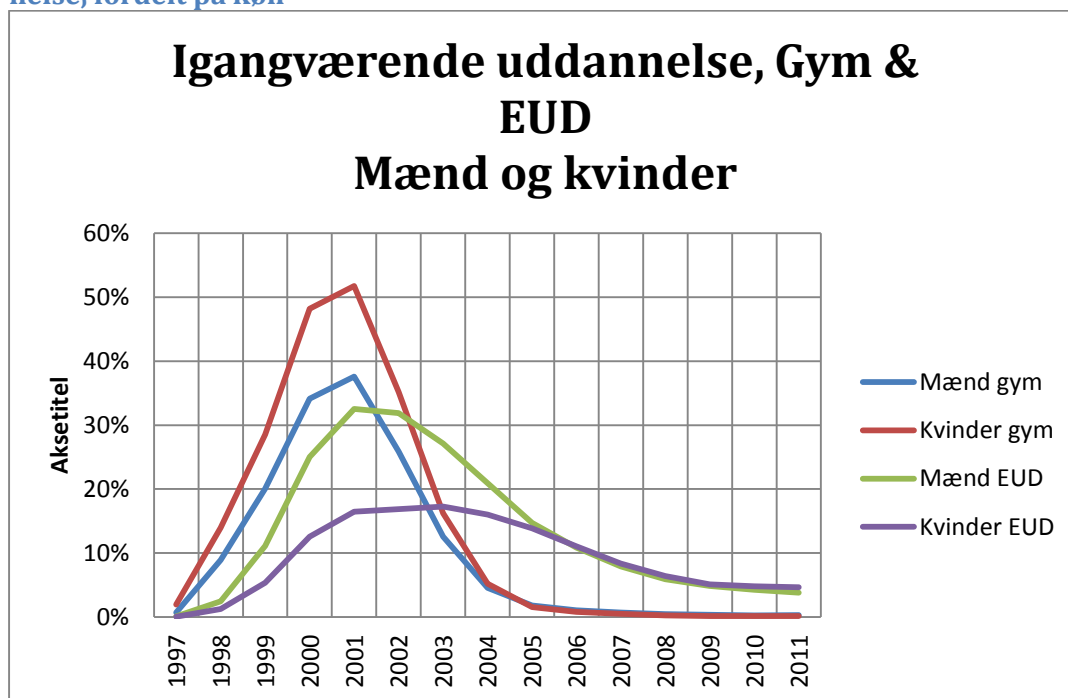
Det er kendt viden, at flere unge kvinder tager en gymnasial uddannelse, og flere unge mænd en erhvervsfaglig uddannelse. For både mænd og kvinder gælder, at det er i 18 års alderen at den største andel af populationen er i gang med en gymnasial uddannelse.

Til gengæld kommer mænd hurtigere i gang med en erhvervsfaglig uddannelse end kvinder. Andelen af mænd, der er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse, topper allerede ved en gennemsnitsalder på 18 år. Blandt kvinderne er der en langt større aldersspredning, og andelen, der er i gang med en erhvervsuddannelse, topper først i 2003, hvor kvinderne er i gennemsnit 20 år.

Fra 2005, hvor gennemsnitsalderen er 22 år, er der ikke længere forskel på, i hvilken udstrækning de to køn er i gang med enten en gymnasial eller en erhvervsfaglig uddannelse. På dette tidspunkt er ca. 2%

af populationen (både mænd og kvinder) i gang med en gymnasial uddannelse, og ca. 14% er i gang med en erhvervsuddannelse.

Figur 12: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der er i gang med en erhvervs- eller gymnasial uddannelse, fordelt på køn

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Flytninger i forbindelse med igangværende uddannelse

I dette afsnit ses der nærmere på, i hvilken udstrækning de unge flytter i forbindelse med en igangværende uddannelse.

Oprindeligt var det, som tidligere nævnt, hensigten at relatere den unges valg af uddannelse med uddannelsesinstitutionens beliggenhed og den unges eventuelle skift af bopælskommune under uddannelsen og sandsynlighed for at gennemføre en uddannelse. Metodemæssigt har vi imidlertid haft problemer med at knytte institutionsnummer til de enkelte uddannelser på en entydig måde, og derfor har vi i det følgende benyttet elevernes bopælskommune i forbindelse med en igangværende uddannelse som indikator på, om de har måttet flytte fra hjemegnen i forbindelse med en uddannelse. Som udgangspunkt har vi benyttet samme fremgangsmåde som i de øvrige analyser i denne rapport. Dvs. bopælskommunerne deles op i kommunegrupper, og der ses på, om den unge er flyttet fra en kommunegruppe til en anden. Dette må betragtes som en grov og overbliksskabende fremgangsmåde, for herved skjules de flytninger, der finder sted inden for samme kommunetype. I denne undersøgelse mener vi dog godt at fremgangsmåden kan forsvares, for de unges flytninger i forbindelse med uddannelse vil som oftest gå imod bykommuner. For unge, der kommer fra bykommuner, vil metoden dog helt klart sløre det faktiske flytningsomfang, idet en række unge fra byerne vil flytte til en anden bykommune i forbindelse med uddannelse.

I denne del af analysen er der kun lagt vægt på at beskrive bosætningsmønstrene i den første del af perioden (dvs. frem til 2005, til de unge er gennemsnitlig fra 17 til 22 år), for de unge der er i gang med en uddannelse.

Tabel 17: Andel af unge der er i gang med en uddannelse og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

BKMU samme som BKMP	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	95%	91%	83%	67%	46%	31%
Landkommuner	96%	94%	88%	74%	57%	44%
Mellemkommuner	96%	93%	87%	75%	58%	46%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Som det fremgår af tabellen, er de unge i landets yderkommuner mest tilbøjelige til at fraflytte i forbindelse med uddannelse. I 2005 er over 2/3 af de unge fra yderområderne, som er i gang med en uddannelse, fraflyttet yderkommunerne. Unge fra land- og mellemkommuner søger også mod byerne i forbindelse med uddannelse, men i et mindre omfang end unge fra yderkommunerne. Overordnet betragtet er der ikke tydelig forskel i flyttemønstret for de unge, der kommer fra hhv. land- og mellemkommuner. Det er værd at bemærke hvor tidligt unge fra yderkommunerne flytter, allerede ved 17 års alderen (2000) er 5% fraflyttet, og ved 18 år er 9% fraflyttet hjemkommunen.

For nogle unge kan der være så langt til især de institutioner, der udbyder erhvervsuddannelser, at de er nødt til at flytte fra hjemkommunen, om ikke andet så i skoleperioderne. Mange unge på de erhvervsfaglige uddannelser er derfor kun 16 – 17 år når de stilles over for et krav om at skulle fraflytte hjemkommunen. I modsætning hertil vil de *gymnasiale studerende* ofte være 19 – 20 år før de (efter gymnasiet) bliver nødt til at flytte. Som det fremgår nedenfor er det, uanset kommunetype, en lidt større andel af de gymnasiale studerende der i de første år (2000 til 2002) bliver boende i samme

kommune, sammenlignet med unge der går på de erhvervsfaglige uddannelser. Blandt dem der på et senere tidspunkt er i gang med en gymnasial uddannelse (2003 – 20005) er der imidlertid langt mere almindeligt at dette foregår uden for den oprindelige kommune

Tabel 18: Andel af unge der er i gang med "Gymnasiale uddannelse" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

BKMU samme som BKMP	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	94%	93%	89%	83%	60%	49%
Landkommuner	97%	95%	92%	87%	73%	61%
Mellemkommuner	96%	95%	92%	88%	73%	60%
Bykommuner	99%	98%	97%	96%	95%	93%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Da specielt unge på de erhvervsfaglige uddannelser er udfordret med hensyn til at skulle skifte bopæl i forbindelse med en igangværende uddannelse, er der i det følgende set nærmere på de forskellige optagelsesområder på de erhvervsfaglige uddannelser. A priori er der således en forventning om, at unge erhvervsskoleelever i et vist omfang tidligt vil fraflytte hjemkommunen.

De yngste vil alt andet lige være dem, der er i gang med det **erhvervsfaglige grundforløb**, da dette forløb som udgangspunkt er første led i en erhvervsuddannelse. Dem, der er yngst (i gennemsnit 17 år i 2000), er i vid udstrækning stadig bosat i hjemkommunen. I yder- og landkommuner er det mellem 4 og 6% af populationen, der er flyttet til en anden kommune i forbindelse med uddannelse. Senere får fraflytningen dog et vist omfang, og blandt de, der i 2005 er i gang med en erhvervsfagligt grundforløb, er det kun 53% af de unge fra yderkommunerne, der stadig er bosat i samme kommunetype. Dette er en noget højere fraflytning end gældende for unge fra land- og mellemkommuner, der går i gang med et erhvervsfagligt grundforløb.

Tabel 19: Andel af unge der er i gang med "EUD grundforløb" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

EUD Grundforløb	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	94%	91%	83%	72%	60%	53%
Landkommuner	96%	94%	90%	79%	72%	66%
Mellemkommuner	95%	93%	87%	80%	70%	66%
Bykommuner	97%	96%	95%	93%	92%	91%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Unge, der er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse inden for **Handel og kontor, Sundhed** eller **EUD Andre** (typiske medie og IT,) hører til de studerende, der tidligst og i størst omfang søger mod byerne. Unge fra yderkommunerne er mest tilbøjelige til at flytte, og unge fra land- og mellemkommuner er lidt mindre tilbøjelige til at flytte. Unge fra hhv. land- og mellemkommuner har tilnærmelsesvist det samme flyttemønster.

De to uddannelsesretninger **Bygge og anlæg** samt **Jern og metal** har de højeste andele af elever, der vælger at forblive i samme kommunetype. Det er samtidigt helt overvejende mænd, der følger disse to uddannelser.

Uanset typen af igangværende uddannelse er der således en klar sammenhæng mellem "urbanisering" og fraflytning fra hjemkommunen i forbindelse med uddannelse. Unge fra yderkommuner er dem, der i mindst udstrækning bliver boende. Generelt set er der ikke de store forskelle i flyttemønstre for de unge fra hhv. land- og mellemkommuner.

Blandt de erhvervsfaglige uddannelser er det elever inden for Handel og kontor, Sundhed og EUD Andre (primært IT og medier), der er mest tilbøjelige til at fraflytte.

Opnået uddannelsesniveau

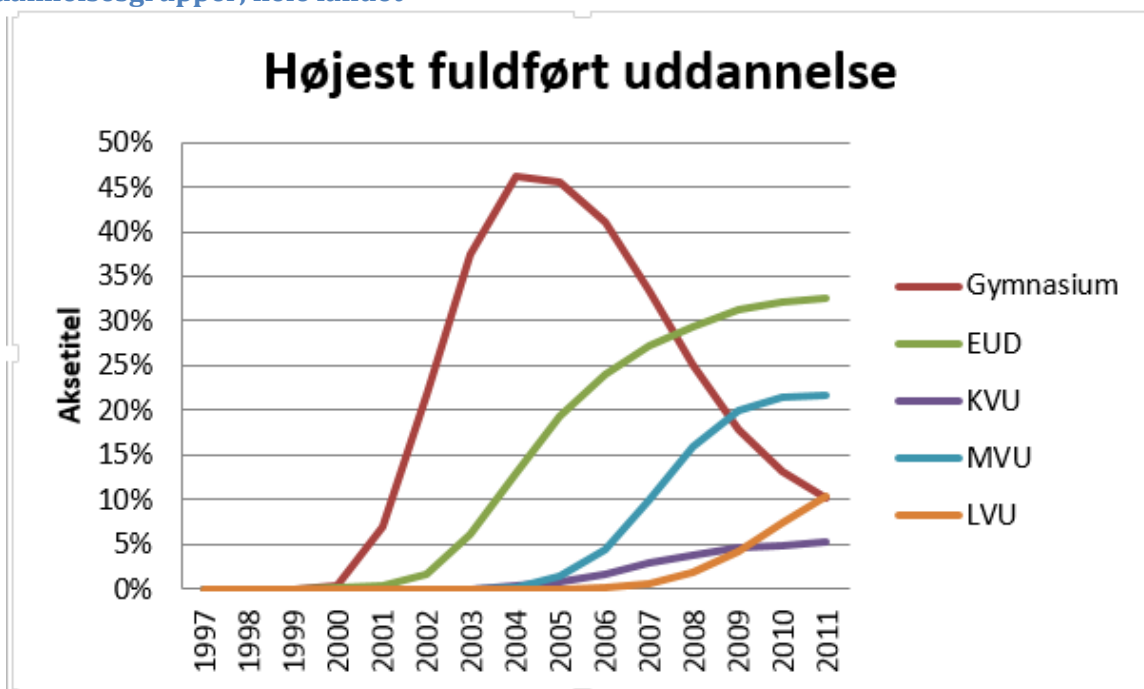
I dette afsnit ses på de unges opnåelse af et givet uddannelsesniveau afhængigt af oprindelseskommune og tid. Som det fremgår af de foregående afsnit, er de unges uddannelsesvalg påvirket af deres oprindelseskommune. Unge fra yderkommuner vælger i større udstrækning en erhvervsfaglig uddannelse og i mindre udstrækning en videregående uddannelse. Der er også færre, der tager en gymnasial uddannelse. Dette påvirker i sig selv antal år under uddannelse samt gennemsnitsår ved færdiggørelse af uddannelse, men spørgsmålet er, om der inden for de forskellige uddannelsesniveauer er forskelle på de unge fra de forskellige egne af landet. Er eksempelvis de unge fra bykommunerne hurtigere til at opnå en videregående uddannelse, eller er det modsat de unge fra yderkommunerne, der mest målrettet går i gang med og færdiggør en erhvervsuddannelse? Dels vil vi helt overordnet se på de gymnasiale, de erhvervsfaglige, de korte, de mellemlange og de lange videregående uddannelser, men derudover vil vi også se på eventuelle geografiske forskelle. Det er dog analysens primære sigte at belyse de unges opnåelse af en ungdomsuddannelse. For så vidt angår de videregående uddannelser vil en stor del af populationen stadig være under uddannelse i ultimoåret (2011).

Indledningsvist ses på tidspunkt for højst fuldførte uddannelse for 2000-populationen. Erhvervsuddannelser samt videregående uddannelser er typisk afsluttende uddannelsestrin, i modsætning til gymnasiale uddannelser, der typisk er "et trin på vejen". Derfor falder andelen, der har en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse, efterhånden som populationen opnår et højere uddannelsestrin. Praktisk vil der også inden for de erhvervsuddannede og de kort videregående uddannede være en vis bevægelse opad i uddannelseshierarkiet. Andelen med en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse topper omkring 2003 – 2004, hvor de unge i gennemsnit er 20 – 21 år. Herefter falder andelen i takt med, at de unge erhverver nye uddannelser. De erhvervsfaglige uddannelser begynder at gøre sig gældende fra omkring 2002, hvor de unge er i gennemsnit 19 år. De videregående uddannelser begynder først at gøre sig gældende fra 2006, hvor de unge er i gennemsnit 23 år.

Opgørelsen er kun ført frem til 2011, hvor de unge i snit er 28 år. Dette er lidt for tidligt at opgøre det "endelige" uddannelsesniveau, men på dette tidspunkt har populationen følgende uddannelsesprofil:

- Ufaglært (grundskole): 19%
- Ufaglært (gymnasial): 10%
- Erhvervsuddannelse: 32%
- KVU: 5%
- MVU: 22%
- LVU: 10%
- Uoplyst: 1%

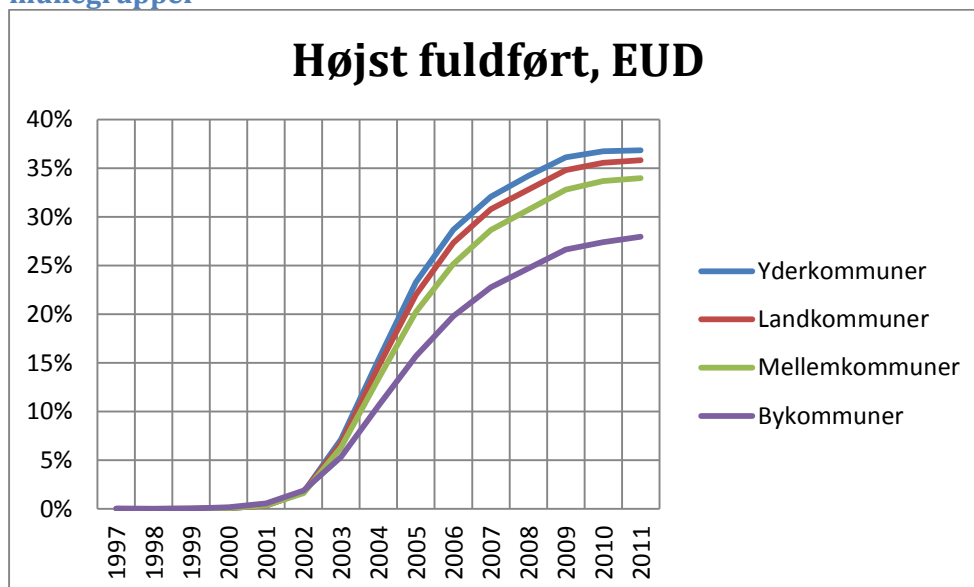
Figur 13: Opnået "højest fuldførte uddannelse" i 2011 for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på uddannelsesgrupper, hele landet

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Frem til 2002 (19 års alderen) er unge fra de forskellige dele af landet lige tilbøjelige til at opnå en erhvervsfaglig uddannelse. Derefter trækker de unge fra yder-, land- og mellemkommunerne fra de unge fra bykommunerne, og det er i særlig grad de unge fra yderkommunerne, der både i større omfang og tidligere erhverver en erhvervsfaglig uddannelse.

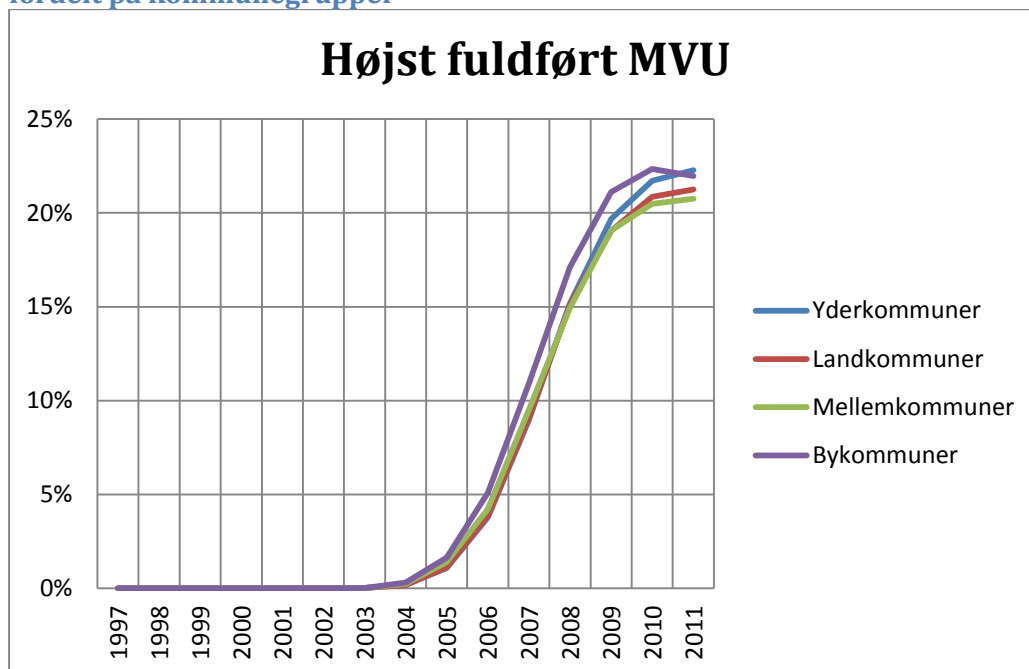
Figur 14: Andel med fuldført erhvervsuddannelse for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på kommunegrupper

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

For så vidt angår de mellemlange uddannelser er der til gengæld en tendens til, at de unge fra bykommunerne trækker fra de unge fra andre dele af landet. Især i den sidste del af perioden er der dog mange unge fra yderkommunerne, der opnår dette uddannelsesniveau, hvilket betyder, at der ultimo ikke er forskelle på by- og yderkommuner. De unge fra yderområderne ser altså ud til at være lidt langsommere startere, men de ender alligevel på samme niveau som de unge fra byerne.

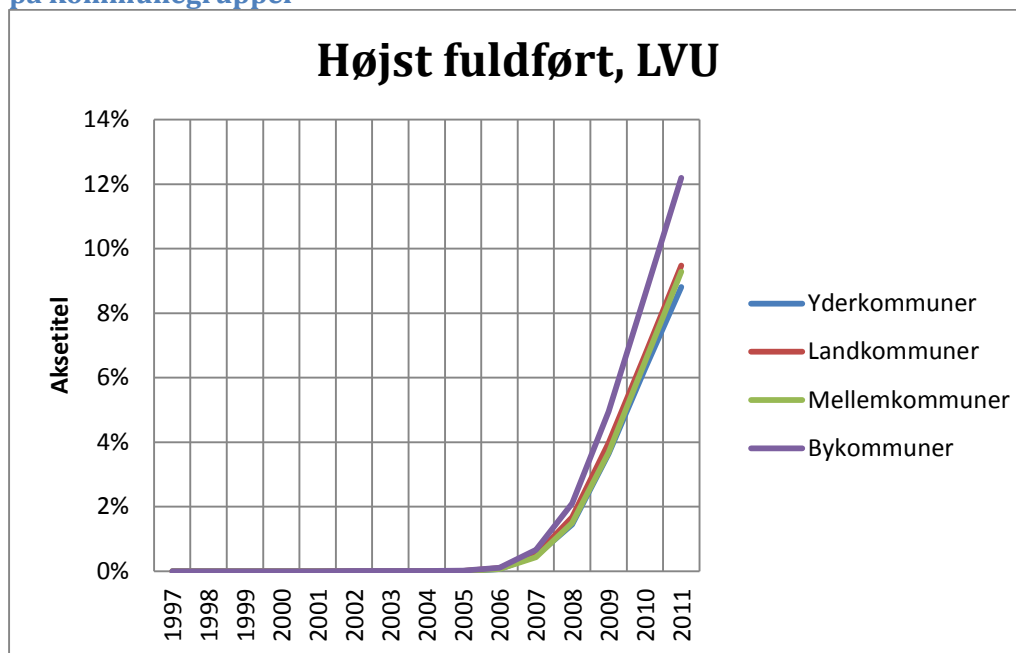
Figur 15: Andel med fuldført mellemlang videregående uddannelse for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på kommune-grupper

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

For så vidt angår de lange videregående uddannelser adskiller de unge fra bykommunerne sig markant fra de øvrige kommuner. Blandt unge fra byen ender godt 12% med at have en lang videregående uddannelse i 2011. For de øvrige kommunetyper under ét ender omkring 9% med en videregående uddannelse.

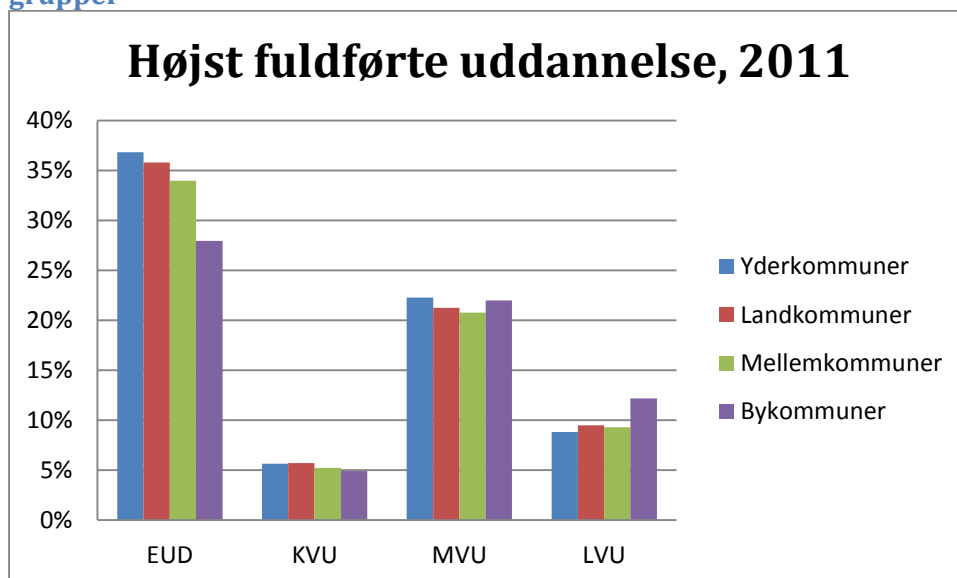
Figur 16: Andel med fuldført lang videregående uddannelse for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på kommune-grupper

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

For de enkelte hoveduddannelser er andelen med højst fuldført uddannelse inden for området opgjort i Figur 17. For alle uddannelsesgrupper ses en sammenhæng mellem andel med den pågældende uddannelse og de unges oprindelseskommune. Mest tydelig er forskellen mellem kommunetyper inden for de erhvervsfaglige uddannelser og de lange videregående uddannelser.

Figur 17: Højst fuldførte uddannelse i 2011 for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på kommune-grupper

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Valg af uddannelse og senere uddannelsesstatus

I dette afsnit ses på sammenhængen mellem valg af uddannelse (igangværende uddannelse) og senere opnået uddannelsesstatus. Det vil sige, hvilke uddannelser vælger de unge og – afhængigt af disse valg – hvilke uddannelser ender de unge ud med?

De unge har langt fra alle en lige vej igennem uddannelsessystemet, og uddannelseskarrieren er ofte præget af mange om- og tilvalg. Derfor er analyseresultatet også helt afhængigt af den periode, vi vælger at betragte. Grundpopulationen er stadig "Ungdomsårgang2000", dvs. dem der var 16, 17 og 18 år i år 2000. Indledningsvist ses der på deres igangværende uddannelse i år 2000, og dette sammenlignes så med deres uddannelsesstatus i 2005. Imidlertid ligger år 2000 meget tidligt i uddannelsesforløbet, og en meget stor del af populationen vil stadig vil være i gang med enten grundskole eller en gymnasial uddannelse. Derfor foretages der en supplerende sammenligning af igangværende uddannelse i hhv. 2002 og 2004 og opnået uddannelsesstatus i 2005 og 2011.

På denne måde er det hensigten at tegne et billede af de unges tidligste uddannelseskARRIERE (2000 til 2005) samt de lidt senere karrierer fra hhv. 2002 og 2004 frem til 2011. Analysen gennemføres primært for at kunne belyse de unges valg af ungdomsuddannelse. I princippet er analyseperioden for kort til, at man kan belyse de unges valg (og gennemførelse) af de videregående uddannelser. I den seneste statusopgørelse (2011) vil en del af de unge således stadig være i gang med en videregående uddannelse og derfor figurere med en højst fuldført uddannelse som enten en gymnasial uddannelse eller en universitetsbachelor. Derfor giver opgørelsen ikke et fyldestgørende billede af de unges gennemførelse af de lange videregående uddannelser. Her ville det være mere rimeligt at følge de unge indtil de havde en alder på 33 – 34 år.

Unge fordelt efter igangværende uddannelse i 2000

Vi starter analysen med at se på de unges igangværende uddannelse i 2000 og sammenligne denne med deres uddannelsesstatus i 2005. Der er altså tale om et tværsnit af deres vej igennem uddannelsessystemet på et relativt tidligt tidspunkt af deres uddannelseskariere.

Det fremgår af Tabel 20 nedenfor, at hovedparten af ungdomspopulationen i 2002 var i gang med en grundskoleuddannelse, en gymnasial uddannelse eller et erhvervsfagligt grundforløb. Samtidigt fremgår det, at gruppen ukendt/uoplyst er forholdsvis stor, hvilket primært skyldes fejl i "grundregistreringen", idet der erfaringsmæssigt har været problemer med at få alle grundskoleelever registreret som sådan.

Tabel 20: Ungdomspopulationen fordelt på igangværende uddannelse i 2000

Alle kommuner	Antal
I alt	158.069
Ufaglært/Grundskole	40.503
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	65.059
EUD: Grundforløb	21.336
EUD: Handels- og kontor	616
EUD: Bygge & anlæg	2.872
EUD: Jern & metal	2.623
EUD: Social & sundhed	554
EUD: Andre	1.261
EUD: Jordbrug & fiskeri	824
Uoplyst	22.323

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 21: Alle kommuner, igangværende uddannelse i 2000 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2005 (søjler)

	Ufaglært/Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	32,5%	45,9%	5,5%	4,7%	3,7%	2,0%	2,4%	1,2%	19,4%	2,2%
Ufaglært/Grundskole	48,6%	38,0%	2,8%	3,4%	2,0%	2,9%	1,3%	0,8%	13,2%	0,1%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	7,7%	81,4%	4,9%	0,2%	0,2%	0,6%	0,2%	0,1%	6,1%	4,8%
EUD: Grundforløb	44,8%	6,4%	15,2%	13,0%	10,0%	1,9%	7,2%	1,4%	48,7%	0,1%
EFU: Handels- og kontor	10,6%	0,3%	84,3%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	85,4%	3,7%
EFU: Bygge & anlæg	9,2%	0,3%	0,1%	88,8%	0,3%	0,1%	0,2%	0,1%	89,6%	0,9%
EFU: Jern & metal	9,8%	0,2%	0,2%	0,3%	88,8%	0,0%	0,2%	0,0%	89,6%	0,3%
EFU: Social & sundhed	11,7%	2,0%	0,7%	0,0%	0,2%	84,8%	0,4%	0,0%	86,1%	0,2%
EFU: Andre	15,3%	0,8%	0,6%	0,1%	0,1%	1,3%	80,9%	0,1%	83,0%	0,9%
EFU: Jordbrug & fiskeri	23,8%	1,0%	0,1%	0,0%	0,5%	0,4%	0,1%	73,8%	74,9%	0,4%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 21 ovenfor fremgår det eksempelvis, at 81,4% af de, der i 2000 var i gang med en gymnasial uddannelse, i 2005 har en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse. Dette er dog ikke ensbetydende med, at resten ikke har bestået den gymnasiale uddannelse, de var i gang med i 2001. Godt

6% har efterfølgende opnået en kompetencegivende erhvervsfaglig uddannelse (enten som supplement til deres gymnasiale uddannelse eller i stedet for en gymnasial uddannelse), og endvidere har 4,8% af de, der i 2000 var i gang med en gymnasial uddannelse, i 2005 afsluttet en videregående uddannelse¹⁵. Det er således kun 7,7% af dem, der i 2000 var i gang med en gymnasial uddannelse, der i 2005 stadig har grundskole som højst fuldførte uddannelse.

Blandt de, der i 2000 var i gang med et erhvervsfagligt **hovedforløb**, har mellem 74 og 89% efterfølgende færdiggjort deres uddannelse inden for området. Størst gennemførselsrate er der for hovedforløbet "Bygge- og anlæg", og lavest gennemførselsrate for "Jordbrug og fiskeri". Her skal man være opmærksom på, at det kun drejer sig om de elever, der i 2000 var i gang med selve **hovedforløbet**.

Ses der på den del af populationen, der var i gang med et erhvervsfagligt **grundforløb**, er frafaldet langt større, da en stor del af frafaldet på erhvervsuddannelserne enten sker under grundforløbet eller i overgangen mellem grund- og hovedforløb. Hvis man udelukkende ser på den gruppe, der i 2000 var i gang med et grundforløb, ses det, at 44,8% af denne delpopulation stadig har grundskole som højst fuldførte uddannelse fem år senere. På den anden side kan man også bemærke, at 48,7% af grundskoleeleverne fem år senere har erhvervet en erhvervsfaglig uddannelse.

Frem for at opgøre de unges uddannelsesstatus efter fem år er der i det følgende set på den gruppe, der var i gang med en ungdomsuddannelse i 2000 og deres uddannelsesstatus **11 år senere**, altså i 2011. Herved fås et indtryk af, hvorledes det på langt sigt går med de elever, der var i gang med de forskellige ungdomsuddannelser i 2000. Man skal dog være opmærksom på, at størstedelen af de unge har været forbi andre uddannelser før den "endelige" uddannelsesstatus i 2011.

Tabel 22: Ungdomsuddannelserne, igangværende uddannelse i 2000 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2011 (søjler)

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd.
Hele populationen	19,2%	10,1%	10,3%	6,5%	5,3%	3,4%	4,8%	1,8%	32,1%	38,6%
Ufaglært/Grundskole	25,4%	11,7%	10,7%	6,9%	4,9%	5,0%	4,9%	1,9%	34,3%	28,5%
Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	3,5%	14,2%	9,1%	1,4%	1,0%	1,2%	2,0%	0,5%	15,2%	67,0%
EUD: Grundforløb	25,4%	3,3%	19,5%	14,9%	12,2%	3,8%	9,8%	1,8%	62,0%	9,2%
EFU: Handels- og kontor	6,0%	0,3%	74,7%	0,2%	0,3%	1,8%	1,5%	0,5%	78,9%	14,8%
EFU: Bygge & anlæg	6,4%	0,4%	0,3%	78,8%	0,8%	0,2%	0,4%	0,2%	80,7%	12,5%
EFU: Jern & metal	7,1%	0,1%	0,6%	1,5%	81,5%	0,1%	0,5%	0,2%	84,4%	8,4%
EFU: Social & sundhed	7,0%	1,3%	4,3%	0,0%	0,2%	71,8%	1,4%	0,2%	78,0%	13,7%
EFU: Andre	11,1%	0,3%	1,6%	1,2%	0,6%	2,2%	75,4%	0,2%	81,3%	7,3%
EFU: Jordbrug & fiskeri	16,5%	0,7%	0,5%	1,8%	1,5%	0,4%	1,5%	70,6%	76,2%	6,6%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

For populationen som helhed har 29,3% stadig ingen erhvervskompetencegivende uddannelse 11 år senere (kun grundskole eller gymnasial uddannelse). 19,2% af populationen har grundskole som højst fuldførte uddannelse, og 10,1% har en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse.

¹⁵ Dette fremgår dog ikke af tabellen, hvor der kun fokuseres på ungdomsuddannelserne

Blandt de, der i 2000 var i gang med en *gymnasial uddannelse*, er det kun 3,5%, der 11 år senere har grundskole som højst fuldførte uddannelse. Godt 15% har efterfølgende fået en kompetencegivende erhvervsuddannelse, og cirka 67% (af gymnasisterne) har opnået en kompetencegivende videregående uddannelse¹⁶.

Blandt de, der i 2000 var i gang med et erhvervsfagligt *hovedforløb*, har mellem 70 og 82% en højst fuldført uddannelse inden for det pågældende område i 2011. Bemærk, at der er en *lavere* andel, der har en højst fuldført uddannelse inden for samme fagområde end opgjort efter fem år (i 2005). Dette skyldes, at en vis andel af populationen læser videre og opnår en uddannelse på et højere (længerevarende) kompetenceniveau. Således har eksempelvis 15,5% af de, der i 2000 var i gang med et erhvervsfagligt hovedforløb inden for social- og sundhed, 11 år senere opnået et uddannelsesniveau på et videregående niveau. De to erhvervsfaglige hovedforløb, der på langt sigt efterlader den største andel af de tidligt uddannelsesstartende tilbage på grundskoleniveau, er "Jordbrug og fiskeri" og EUD Andre¹⁷. Se Bilag 6: Sammenhæng mellem igangværende uddannelse og højst fuldførte uddannelse i 2011 for en samlet oversigt (inkl. de der har opnået en videregående uddannelse) over uddannelsesstatus i 2011.

Hvis man ser nærmere på de, der i 2000 var i gang med et *grundforløb*, så er der nu godt 62% af disse, der 11 år senere har opnået en erhvervsfaglig uddannelse. 25% har stadig grundskole som højst fuldførte uddannelse efter 11 år.

Sammenligning mellem de forskellige kommunetyper

Ovenfor har vi set på de unges evne til at færdiggøre en ungdomsuddannelse afhængigt af den igangværende uddannelse i 2000. Der er imidlertid ikke skelnet mellem unge fra de forskellige dele af landet. I det følgende ses der på, hvorledes unge fra de mindre urbaniserede dele af landet klarer sig i forhold til unge fra byerne set i relation til de forskellige ungdomsuddannelser. Hovedvægten vil i den forbindelse blive lagt på de unge fra yderkommunerne. I denne sammenligning mellem de forskellige kommunetyper fokuseres på bevægelser i uddannelsessystemet fra 2000 til 2005.

I 2000 var i alt 95.145 unge fra grundpopulationen i gang med en gymnasial eller en erhvervsfaglig uddannelse. Heraf kom 11.123 unge fra yderkommuner og 39.372 unge fra bykommuner.

Læsevejledning

For at lette sammenligningen mellem de forskellige oprindelseskommuner er de efterfølgende tabeller opbygget således, at de viser *forskelle* mellem by og land. Tabel 23 nedenfor viser eksempelvis således forskel i procentpoint mellem unge fra yderkommuner og unge fra bykommuner. Tabellen skal læses således, at for hele populationen (dvs. uanset hvilken uddannelse de var i gang med i 2000), så er der 4,7 procentpoint færre unge fra yderkommunerne, der stadig er på grundskoleniveau i 2005. Der er til gengæld også 2,5 procentpoint færre unge fra yderområderne, der har en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse i 2005. En sådan tabel, der sammenfatter forskelle i udviklingstendenser mellem forskellige områder, er ganske informationstung, og der er en reel fare for at "fare vild" i tabellen. Derfor har vi samlet alle de bagvedliggende tabeller i Bilag 6: Sammenhæng mellem igangværende uddannelse og højst fuldførte uddannelse i 2011, hvor den interesserede læser kan se udviklingen i de

---

¹⁶ Fremgår ikke af tabellen der kun viser ungdomsuddannelserne

¹⁷ Som antalsmæssigt primært omfatter IT og medier

enkelte kommunetyper afhængigt af de valgte statistidspunkter. Her fordeles populationen på igangværende uddannelser i hhv. 2000, 2002 og 2004, og de unges uddannelsesstatus opgøres hhv. 2005 og 2011.

Unge fra yderkommuner

Det er ganske interessant at bemærke, at for de kompetencegivende erhvervsuddannelser (minus jordbrug) har unge fra yderområderne en markant større sandsynlighed for at gennemføre det pågældende hovedforløb. Det er en smule overraskende, at unge fra yderområder faktisk har en større sandsynlighed for at gennemføre et hovedforløb inden for jordbrug og fiskeri end unge fra bykommuner, der vælger den samme uddannelse (markeret med gult i tabellens diagonal). Dette kan muligvis skyldes, at unge fra bykommuner, der vælger en for "byunge" så atypisk uddannelse, vil være mere dedikerede og dermed have en større sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen. Til gengæld er der en langt større andel af de unge fra yderkommunerne (hvad der ikke fremgår af tabellen), der vælger en uddannelse inden for jordbrug og fiskeri.

Det er endvidere tydeligt, at unge fra yderområder, uanset igangværende uddannelse i 2000, har en markant mindre sandsynlighed for at blive "hængende" på grundskoleniveau (markeret med grønt i tabellen). Dette gælder igen med undtagelse af unge, der er i gang med et hovedforløb inden for jordbrug og fiskeri. Her har de unge fra yderområderne en større risiko for ikke at gennemføre og havne på ufaglært niveau.

Unge fra yderområder, der i 2000 er i gang med en gymnasial uddannelse, har en mindre sandsynlighed for at have en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse i 2005. Dette skyldes ikke, at de dropper ud fra uddannelsen, men snarere, at de skifter til eller supplerer med en erhvervsfaglig uddannelse. Der er således godt 4 procentpoint flere gymnasiaster fra yderkommunerne, der efterfølgende får en erhvervsfaglig uddannelse.

Tablet 23: Igangværende uddannelse i 2000 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2005 (søjler), forskel (pctpoint) på yder og bykommuner

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	-4,7%	-2,5%	2,3%	0,9%	2,4%	-0,1%	0,6%	1,5%	7,6%	-0,4%
Ufaglært/Grundskole	-10,8%	7,8%	0,7%	0,5%	0,7%	-0,4%	0,4%	1,0%	3,0%	-0,1%
Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	-2,6%	-1,6%	3,6%	0,0%	0,0%	0,4%	0,1%	0,2%	4,2%	0,0%
EUD: Grundforløb	-7,5%	-0,6%	1,9%	0,1%	5,4%	-0,1%	0,4%	0,2%	7,9%	0,1%
EFU: Handels- og kontor	-3,2%	-0,4%	4,4%	0,0%	0,0%	-1,6%	0,0%	0,0%	2,9%	0,7%
EFU: Bygge & anlæg	-5,2%	0,4%	0,3%	5,0%	0,1%	-0,1%	-0,3%	0,0%	5,0%	-0,2%
EFU: Jern & metal	-2,3%	-0,5%	0,1%	0,3%	2,3%	-0,1%	0,0%	0,0%	2,6%	0,1%
EFU: Social & sundhed	-7,5%	-2,0%	1,5%	0,0%	-0,3%	8,7%	-0,3%	0,0%	9,6%	0,0%
EFU: Andre	-5,3%	0,6%	-0,7%	0,0%	0,0%	-1,2%	6,5%	0,0%	4,7%	0,0%
EFU: Jordbrug & fiskeri	6,6%	-1,9%	0,6%	0,0%	1,3%	0,0%	0,6%	-6,6%	-4,0%	-0,6%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Unge fra landkommuner

I lighed med unge fra yderkommuner har unge fra landkommuner en mindre sandsynlighed for at falde tilbage på grundskoleniveau (altså være i gang med en uddannelse uden at opnå et løft i kompetenceniveau efter fem år). Forskellen mellem land- og bykommuner er imidlertid knapt så udtalt som forskellen mellem yder- og bykommuner. For populationen som helhed har de unge fra landkommuner 5,8 procentpoints mindre sandsynlighed for at have uden erhvervskompetencegivende uddannelse.

Inden for stort set alle erhvervsfaglige uddannelser har unge fra landkommuner større sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen (bortset fra social og sundhed samt jordbrug og fiskeri). Det er ganske overraskende – i hvert fald for denne rapport forfattere – at de unge fra de mindst urbaniserede kommuner klarer sig dårligst på jordbrugs- og fiskeriuddannelserne.

Unge fra landkommuner har, igen i lighed med unge fra yderkommuner, markant større sandsynlighed for, at et erhvervsfaglig grundforløb rent faktisk ender ud i en erhvervsfaglig uddannelse.

De unge fra landkommunerne, der var i gang med en erhvervsuddannelse inden for Handel og kontor, er mindre tilbøjelige til at opnå en videregående uddannelse end deres fagfæller fra bykommunerne. I hvert fald på kort sigt – frem til 2005.

Tabel 24: Igangværende uddannelse i 2000 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2005 (søjler), forskel (pctpoint) på land- og bykommuner

	Grundskole	Gymnasium , stx, hf, hvx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	-2,8%	-3,0%	1,5%	1,1%	1,7%	-0,1%	0,9%	1,2%	6,3%	-0,4%
Ufaglært/Grundskole	-7,2%	4,4%	0,0%	0,6%	0,8%	-0,1%	0,7%	0,8%	2,8%	0,0%
Gymnasium, stx, hf, hvx,htx	-2,3%	-0,5%	2,4%	0,0%	0,0%	0,3%	0,1%	0,1%	2,8%	-0,1%
EUD: Grundforløb	-8,7%	0,0%	3,0%	0,3%	3,8%	-0,3%	1,5%	0,4%	8,7%	0,0%
EFU: Handels- og kontor	0,4%	0,2%	2,1%	0,0%	0,0%	-0,3%	0,0%	0,0%	1,8%	-2,4%
EFU: Bygge & anlæg	-2,4%	0,1%	0,2%	2,3%	-0,5%	0,0%	-0,2%	0,1%	2,0%	0,4%
EFU: Jern & metal	0,4%	-0,4%	0,0%	-0,1%	0,1%	-0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
EFU: Social & sundhed	-0,9%	0,9%	-0,7%	0,0%	-0,3%	-0,1%	0,4%	0,0%	-0,7%	0,7%
EFU: Andre	-1,9%	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	-0,5%	1,4%	0,2%	1,3%	0,4%
EFU: Jordbrug & fiskeri	5,0%	-2,1%	0,0%	0,0%	0,3%	-0,4%	0,0%	-2,6%	-2,8%	-0,1%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Unge fordelt efter igangværende uddannelse 2002

Frem for at følge de unge og deres uddannelsesvalg relativt hurtigt efter at de har forladt grundskolen, vil vi i dette afsnit sætte fokus på de unges igangværende uddannelse i 2002 (når de unge er i gennemsnit 19 år gamle). Dette sammenholdes med uddannelsesstatus i hhv. 2005 og 2011. Der fås derved et indtryk af, om et senere valg (der ofte vil være et omvalg) af ungdomsuddannelse medfører en ændret sandsynlighed for at opnå en uddannelse på et givet kompetenceniveau. Endvidere bliver det muligt at få et indtryk af de unges opnåelse af videregående uddannelser. Resultaterne fra denne del af analysen er dog overfladiske, da det ikke er hensigten at sammenligne de unges valg af videregående uddannelse med senere erhvervskompetencer på dette niveau. Endvidere er de unge i ultimoåret kun i gennemsnit 28 år, hvilket er relativt tidligt at vurdere det afsluttende kompetenceniveau for de videregående uddannelser.

Unge fra hele landet

Først ses der på opnået uddannelsesniveau i 2005 og 2011 i forhold til igangværende uddannelse i 2002. Denne opgørelse gælder hele populationen, altså alle der var i gang med en uddannelse i 2002. Derefter ses der på, hvorledes unge fra de forskellige dele af landet har klaret sig.

For så vidt angår 2002 var der i alt 97.227 unge under uddannelse på dette tidspunkt. Det er denne populations vej igennem uddannelsessystemet, der følges i denne del af analysen.

Tabel 25: Igangværende uddannelse i 2002 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2005 (søjler)

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	32,5%	45,9%	5,5%	4,7%	3,7%	2,0%	2,4%	1,2%	19,4%	2,2%
Ufaglært/Grundskole	84,6%	6,4%	1,8%	0,0%	0,0%	6,1%	0,2%	0,1%	8,2%	0,7%
Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	8,6%	88,3%	2,1%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,1%	2,5%	0,6%
EUD: Grundforløb	81,5%	4,5%	9,7%	0,5%	0,4%	1,3%	1,6%	0,2%	13,8%	0,2%
EFU: Handels- og kontor	5,8%	1,5%	92,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	92,4%	0,4%
EFU: Bygge & anlæg	12,6%	0,2%	0,0%	86,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	86,8%	0,3%
EFU: Jern & metal	18,4%	0,3%	0,0%	0,0%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	81,1%	0,2%
EFU: Social & sundhed	15,5%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	83,3%	0,1%	0,1%	83,5%	0,0%
EFU: Andre	21,4%	1,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	76,2%	0,0%	76,6%	0,2%
EFU: Jordbrug & fiskeri	27,9%	0,6%	0,1%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	70,9%	71,1%	0,4%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

For så vidt angår de personer, der i 2002 var i gang med en grundskoleuddannelse, skal man være opmærksom på, at der er tale om en forholdsvis lille population, der af forskellige årsager er relativt sent færdige med deres grundskoleuddannelse. Den samlede population i denne gruppe udgør godt 2.500 personer på landsplan.

Ved sammenligning af uddannelsesstatus i 2005 skal det erindres, at den gruppe, der var i gang med en ungdomsuddannelse i 2002, har haft 2 år mindre til at opnå "afsluttende uddannelsesstatus" end gruppen, der var i gang med en ungdomsuddannelse i 2000. Det vil alt andet lige tale for, at dem der tidligst er gået i gang med en uddannelse, også vil have opnået et højere kompetenceniveau i 2005. Det ville således have været mere korrekt at sammenligne uddannelsesstatus fem år efter igangværende uddannelsesstatus, dvs. at se på opnået kompetenceniveau i hhv. 2005 og 2007. Såfremt vi begrænser analysen til "Uddannelsesstatus i 2005" set i forhold til "Igangværende uddannelse" i hhv. 2000 og

2002 viser det sig, måske ikke overraskende, at der er en større andel af dem, der var i gang med en erhvervsfaglig uddannelse i 2000, der efterfølgende har opnået en kompetencegivende uddannelse på det erhvervsfaglige område. Gruppen har jo så at sige også haft to år ekstra til at opnå det pågældende uddannelsesniveau.

Tabel 21 viser dem, der var i gang med en ungdomsuddannelse i 2000, og Tabel 25 viser dem, der var i gang med en ungdomsuddannelse i 2002. For de unge, der i 2000 var i gang med en erhvervsfaglig uddannelse, er der på alle hovedforløb, med undtagelse af "Handel og kontor", en større andel, der har en erhvervsfaglig uddannelse som højst fuldført uddannelse i 2005, end gældende for de unge, der først påbegyndte i 2002. At det ikke gælder for "Handel og kontor" kan i første omgang virke overraskende, men det skyldes, at der inden for dette fagområde er en vis tradition for at søge videreuddannelse. For dem, der var i gang i 2000, er der i 2005 i alt 85,4%, der har en erhvervsfaglig uddannelse som højst fuldførte uddannelse, men derudover har 3,7% i de mellemliggende år opnået en uddannelse på videregående niveau (typisk en kort videregående uddannelse).

Sagen er, at det er for tidligt allerede at vurdere opnået kompetenceniveau kun tre år efter igangværende uddannelse. Der er for mange, der fortsat er under uddannelse.

Frem for at se på uddannelsesniveau i 2005 er der i det følgende set på uddannelsesstatus i 2011, hvilket for erhvervsuddannelserne i lidt højere grad må antages at afspejle det endelige kompetenceniveau, uanset om der ses på igangværende uddannelse i 2000 eller 2002.

Tabel 26: Ungdomsuddannelserne, Igangværende uddannelse i 2002 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2011 (søjler)

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	19,2%	10,1%	10,3%	6,5%	5,3%	3,4%	4,8%	1,8%	32,1%	38,6%
Ufaglært/Grundskole	44,1%	10,5%	6,7%	2,2%	1,4%	10,1%	3,8%	0,6%	24,8%	20,6%
Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	3,9%	19,3%	10,5%	1,3%	0,8%	1,3%	1,9%	0,5%	16,3%	60,5%
EUD: Grundforløb	36,1%	4,4%	23,4%	8,2%	6,1%	4,8%	8,6%	1,4%	52,6%	6,9%
EFU: Handels- og kontor	3,4%	0,5%	78,0%	0,4%	0,2%	0,9%	0,7%	0,1%	80,3%	15,9%
EFU: Bygge & anlæg	4,4%	0,1%	0,2%	83,5%	0,3%	0,1%	0,3%	0,1%	84,5%	10,9%
EFU: Jern & metal	4,8%	0,3%	0,3%	0,9%	86,1%	0,1%	0,3%	0,0%	87,7%	7,2%
EFU: Social & sundhed	8,6%	0,8%	3,2%	0,2%	0,2%	74,6%	0,8%	0,2%	79,2%	11,4%
EFU: Andre	7,4%	0,8%	1,1%	0,8%	0,2%	1,0%	81,8%	0,2%	85,1%	6,7%
EFU: Jordbrug & fiskeri	11,6%	0,5%	0,5%	0,7%	0,8%	0,6%	0,9%	76,7%	80,2%	7,7%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Her viser en sammenligning mellem uddannelsesårgang 2000 og 2002 nogle interessante forskelle.

Sammenligning af dem, der var i gang med en erhvervsuddannelse i hhv. 2000 og 2002

For dem, der **starter senere på et grundforløb** (2002), er der en langt større andel, der ender (i 2011) uden en erhvervskompetencegivende uddannelse (40,5% mod 28,7%). Der er også en mindre andel, der ender med en højst fuldført uddannelse på det erhvervsfaglige område (52,6% mod 62% af de tidlige startere), og endelig er der en mindre del, der opnår en videregående uddannelse (6,9% mod 9,2% af de tidlige startere).

Heraf kan det ikke nødvendigvis udledes, at det er bedre at starte tidligt på uddannelsesforløbet. Der er nærmere tale om, at dem der kommer senere i gang med et grundforløb eller starter på et nyt grundforløb igen, også har andre udfordringer, der gør dem knapt så målrettede i deres uddannelsesforløb.

Tabel 27: Uddannelsesstatus for unge der var i gang med et grundforløb i hhv. 2000 og 2002

I gang med et grundforløb	År 2000	År 2002
I gang med et grundforløb primo	21.834	12.677
EUD som højst fuldførte uddannelse i 2011	62,0%	52,6%
Videregående som højst fuldførte uddannelse i 2011	9,2%	6,9%
Ingen kompetencegivende uddannelse i 2011	28,7%	40,5%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

I gang med hovedforløb i hhv. 2000 og 2002

For alle de erhvervsfaglige hovedforløb gælder, at unge, der startede senere, har en **større** sandsynlighed for at ende på det pågældende kompetenceniveau end unge, der startede tidligere. Samtidigt har de senere startere på hovedforløbene en **mindre** sandsynlighed for at havne på ufaglært (grundskole) niveau end de tidlige startere. Altså den modsatte tendens af, hvad man ser på grundforløbet.

De unge, der allerede i 2000 var startet på hovedforløbet, var på dette tidspunkt **meget** unge (i gennemsnit 17 år), og derfor var der heller ikke så mange i denne population. I faktiske tal var der, ud af grundpopulationen, 8.662 unge i gang med et hovedforløb tilbage i 2000. Tilsvarende var der i 2002 i alt 25.196 unge i gang med et hovedforløb. Umiddelbart er det vanskeligt at forklare denne forskel mellem grund- og hovedforløb, men det er under alle omstændigheder en interessant observation, at dem der lidt senere kom i gang med hovedforløbet har en større sandsynlighed for at ende med en erhvervsfaglig uddannelse.

Tabel 28: Uddannelsesstatus for unge der var i gang med et hovedforløb i hhv. 2000 og 2002

I gang med et hovedforløb	Årgang 2000	Årgang 2002
I gang med et hovedforløb primo	8.662	26.196
EUD som højst fuldførte uddannelse i 2011	82,0%	84,9%
Videregående som højst fuldførte uddannelse i 2011	9,3%	9,3%
Ingen kompetencegivende uddannelse i 2011	8,7%	5,7%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Sammenligning mellem de forskellige kommunetyper

Tidligere er der set på forskelle mellem de unge fra yder- og landkommuner på den ene side og de unge fra bykommuner på den anden side. De forskellige populationer er blevet sammenlignet med hensyn til sandsynlighed for at færdiggøre en påbegyndt uddannelse. Denne analyse tog udgangspunkt i de unge, der var i gang med en ungdomsuddannelse i 2000 (Tabel 23). I det følgende vil vi se på den gruppe, der var i gang med en ungdomsuddannelse i 2002 og sammenligne dette med status for højst fuldførte uddannelse i 2011.

I 2002 var der for landet som helhed i alt 86.890 i gang med en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse. Heraf kom de 10.814 fra yderkommuner, og 33.238 kom fra bykommuner. Sammenlignet med gruppen, der var i gang med en ungdomsuddannelse i 2000, er antallet af personer under uddannelse altså en smule mindre i 2002¹⁸.

Unge fra yderkommunerne

Nedenfor (Tabel 29) ses der på de unges uddannelsesstatus på længere sigt i form af højst fuldført uddannelse i 2011. Der er tale om en sammenligning af uddannelsesmønstret for unge fra hhv. yder- og byområderne. Tabellen viser forskelle i procentpoint. Generelt er mønstret det samme, som når man sammenligner dem, der i 2000 var i gang med en uddannelse; unge fra yderområderne har mindre risiko for at havne på ufaglært niveau, større sandsynlighed for at gennemføre en erhvervsfaglig uddannelse og mindre sandsynlighed for at gennemføre en videregående uddannelse. Blandt unge fra yderkommuner har 3,8 procentpoint færre en grundskoleuddannelse, 8,9 procentpoint flere en erhvervsuddannelse og 2,8 procentpoint færre en videregående uddannelse.

Specielt kan der være grund til at fremhæve den de unge der i 2002 var i gang med et grundskoleforløb. Her har unge fra yderkommuner markant større sandsynlighed for at ende med en erhvervsuddannelse og tilsvarende mindre sandsynlighed for at ende på grundskoleniveau. Til gengæld er der så ikke så mange af dem der var på grundforløb tilbage i 2002 der ender med en videregående uddannelse i 2011.

For dem der i 2002 var i gang med en uddannelse på bygge- og anlægsområde samt jern- og metalområdet er der ligeledes relativt flere fra yderområderne der i 2011 har en højst fuldført uddannelse på videregående niveau

---

¹⁸ I 2000 var der ud af udgangspopulationen 95.145 i gang med en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse

Tabel 29: Igangværende uddannelse i 2002 (rækker) og højst fuldført uddannelse i 2011 (søjler), forskel (procentpoint) på yder- og bykommuner

	Grundskole	Gymnasium , stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	-3,8%	-2,2%	2,9%	0,7%	2,6%	0,0%	0,7%	2,1%	8,9%	-2,8%
Ufaglært/Grundskole	1,8%	-3,1%	-0,4%	0,2%	1,2%	3,5%	-0,1%	-0,1%	4,2%	-2,9%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	-2,2%	-3,3%	3,5%	0,0%	0,1%	0,4%	0,2%	0,6%	4,8%	0,7%
EUD: Grundforløb	-4,9%	-0,1%	4,1%	-1,0%	2,2%	0,5%	1,1%	0,5%	7,4%	-2,3%
EFU: Handels- og kontor	-1,9%	-0,3%	2,1%	-0,2%	-0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	2,0%	0,2%
EFU: Bygge & anlæg	-1,9%	0,0%	-0,1%	-0,1%	0,3%	-0,1%	-0,2%	0,1%	-0,2%	2,1%
EFU: Jern & metal	-3,2%	-0,3%	-0,2%	-0,6%	2,1%	0,0%	-0,3%	0,0%	1,1%	2,4%
EFU: Social & sundhed	-2,4%	-1,4%	-2,8%	-0,4%	-0,2%	8,1%	-0,3%	-0,4%	4,1%	-0,2%
EFU: Andre	-3,9%	-0,6%	0,5%	0,0%	0,2%	-0,8%	5,1%	0,0%	5,0%	-0,5%
EFU: Jordbrug & fiskeri	5,5%	-0,7%	-0,4%	0,1%	-1,2%	0,1%	0,6%	-3,3%	-4,0%	-0,7%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Unge fra landkommunerne

Mønstret er det samme som for yderområderne. Færre ender med en grundskole som højst fuldførte uddannelse, flere med en erhvervsfaglig uddannelse og færre med en videregående uddannelse.

Tabel 30: Igangværende uddannelse i 2002 (rækker) og højst fuldført uddannelse i 2011 (søjler), forskel (procentpoint) på land- og bykommuner

	Grundskole	Gymnasium , stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	-2,6%	-2,2%	2,3%	0,9%	1,9%	0,3%	1,0%	1,5%	7,9%	-3,2%
Ufaglært/Grundskole	-0,4%	-0,1%	-0,3%	0,0%	-0,2%	4,7%	-0,7%	0,4%	4,0%	-3,5%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	-2,0%	-3,3%	3,2%	-0,1%	0,1%	0,7%	0,1%	0,1%	4,1%	1,3%
EUD: Grundforløb	-2,7%	0,3%	0,8%	-0,7%	1,1%	0,8%	1,6%	0,8%	4,4%	-2,0%
EFU: Handels- og kontor	-1,7%	-0,4%	4,6%	-0,2%	-0,1%	-0,4%	0,0%	0,0%	3,9%	-1,8%
EFU: Bygge & anlæg	-1,8%	-0,2%	-0,2%	0,3%	0,2%	-0,1%	0,2%	0,1%	0,5%	1,5%
EFU: Jern & metal	-2,4%	-0,2%	-0,1%	-0,5%	1,9%	0,0%	-0,2%	0,0%	1,0%	1,7%
EFU: Social & sundhed	0,5%	-1,0%	0,7%	-0,4%	0,1%	-2,7%	0,1%	-0,4%	-2,6%	3,1%
EFU: Andre	-3,0%	-0,2%	-0,5%	0,0%	-0,1%	0,3%	2,8%	0,1%	2,6%	0,6%
EFU: Jordbrug & fiskeri	4,9%	-0,3%	0,6%	0,6%	-1,8%	0,2%	1,0%	-1,9%	-1,3%	-3,2%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Sammenligning af uddannelsesstatus i hhv. 2005 og 2011

Stadig med udgangspunkt i populationen, der i 2002 var i gang med en uddannelse, kan man gøre deres uddannelsesstatus op i hhv. 2005 og 2011. Herved fås et indtryk af, hvor hurtigt de unge kommer igennem uddannelsessystemet og om der i den forbindelse er forskelle på de unge, afhængigt af deres opvindelseskommune. For at forsimple opgørelsen vil vi kun se på, om højst fuldført uddannelse er grundskole, erhvervsfaglig eller videregående uddannelse. Derudover vil vi vise den samlede andel for hver kommunetype, der ender på det pågældende uddannelsesniveau (og ikke som i det foregående forskellen mellem eksempelvis yder- og bykommuner.

”Hele populationen” omfatter alle unge fra den pågældende kommunetype. Dvs. den omfatter også de unge, der ikke var under uddannelse i 2002, og de unge, der i 2002 var i gang med en videregående uddannelse.

Tabel 31: Andel på grundskoleniveau i hhv. 2005 og 2011

Grundskole	alle 05	alle 11	yder 05	yder 11	land 05	land 11	mellem 05	mellem 11	by 05	by 11
Hele populationen	32,5%	19,2%	29,4%	16,7%	31,3%	18,0%	32,9%	19,6%	34,1%	20,6%
Grundskole	84,6%	44,1%	84,4%	46,4%	82,2%	44,3%	82,5%	40,8%	86,6%	44,6%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	8,6%	3,9%	6,3%	2,8%	6,9%	3,0%	8,1%	3,7%	10,7%	5,0%
EUD: Grundforløb	81,5%	36,1%	78,9%	32,8%	81,9%	35,0%	80,5%	36,9%	82,4%	37,7%
EFU: Handels- og kontor	5,8%	3,4%	4,6%	2,4%	4,6%	2,6%	5,6%	4,0%	7,6%	4,3%
EFU: Bygge & anlæg	12,6%	4,4%	11,3%	3,5%	11,4%	3,6%	11,6%	4,7%	14,8%	5,4%
EFU: Jern & metal	18,4%	4,8%	14,1%	3,3%	16,8%	4,1%	18,3%	4,7%	22,8%	6,5%
EFU: Social & sundhed	15,5%	8,6%	12,4%	6,2%	15,8%	9,1%	15,7%	9,6%	16,0%	8,6%
EFU: Andre	21,4%	7,4%	19,6%	5,4%	20,2%	6,4%	21,8%	7,5%	23,2%	9,3%
EFU: Jordbrug & fiskeri	27,9%	11,6%	32,4%	13,8%	29,6%	13,2%	31,3%	9,4%	18,8%	8,3%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 32: Andel på EUD niveau i hhv. 2005 og 2011

EUD	alle 05	alle 11	yder 05	yder 11	land 05	land 11	mellem 05	mellem 11	by 05	by 11
Hele populationen	19,4%	32,1%	23,4%	36,4%	22,1%	35,5%	20,3%	33,6%	15,8%	27,5%
Grundskole	8,2%	24,8%	11,4%	27,0%	10,6%	26,8%	10,0%	26,5%	5,8%	22,8%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	2,5%	16,3%	3,3%	18,7%	2,9%	17,9%	2,8%	17,2%	1,9%	13,9%
EUD: Grundforløb	13,8%	52,6%	17,4%	57,0%	13,7%	54,0%	14,9%	53,2%	12,4%	49,7%
EFU: Handels- og kontor	92,4%	80,3%	94,0%	80,1%	93,5%	81,9%	92,7%	81,3%	90,3%	78,1%
EFU: Bygge & anlæg	86,8%	84,5%	88,1%	84,2%	88,0%	84,9%	88,1%	84,5%	84,7%	84,4%
EFU: Jern & metal	81,1%	87,7%	85,5%	88,2%	82,8%	88,1%	81,1%	87,8%	76,8%	87,0%
EFU: Social & sundhed	83,5%	79,2%	86,3%	83,2%	83,0%	76,5%	83,2%	81,7%	83,1%	79,1%
EFU: Andre	76,6%	85,1%	78,1%	88,3%	78,3%	85,9%	76,4%	84,4%	74,3%	83,3%
EFU: Jordbrug & fiskeri	71,1%	80,2%	67,1%	77,1%	69,2%	79,8%	67,7%	83,3%	80,1%	81,2%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 33: Andel på videregående niveau i hhv. 2005 og 2011

Videregående	alle 05	alle 11	yder 05	yder 11	land 05	land 11	mellem 05	mellem 11	by 05	by 11
Hele populationen	2,2%	38,6%	2,1%	37,8%	2,0%	37,5%	2,2%	36,5%	2,5%	40,6%
Grundskole	0,7%	20,6%	0,8%	19,0%	0,9%	18,4%	0,5%	21,3%	0,7%	21,9%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	0,6%	60,5%	0,8%	60,9%	0,7%	61,6%	0,5%	58,8%	0,6%	60,3%
EUD: Grundforløb	0,2%	6,9%	0,0%	5,9%	0,1%	6,2%	0,1%	6,1%	0,3%	8,2%
EFU: Handels- og kontor	0,4%	15,9%	0,6%	17,1%	0,4%	15,1%	0,4%	14,4%	0,3%	17,0%
EFU: Bygge & anlæg	0,3%	10,9%	0,2%	12,1%	0,5%	11,5%	0,2%	10,7%	0,3%	10,0%
EFU: Jern & metal	0,2%	7,2%	0,2%	8,5%	0,2%	7,7%	0,1%	6,9%	0,1%	6,0%
EFU: Social & sundhed	0,0%	11,4%	0,0%	10,6%	0,0%	13,9%	0,0%	8,6%	0,0%	10,8%
EFU: Andre	0,2%	6,7%	0,4%	6,0%	0,2%	7,0%	0,0%	7,3%	0,1%	6,4%
EFU: Jordbrug & fiskeri	0,4%	7,7%	0,5%	9,0%	0,4%	6,6%	0,5%	6,3%	0,4%	9,8%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

De fire tabeller med sammenligning af uddannelsesstatus i hhv. 2005 og 2011 er ganske informations-tunge, men der kan være grund til at fremhæve følgende:

- For så vidt angår risikoen for at ende **uden kompetencegiven uddannelse** overhovedet, så er det tidlige vist, at over en bred kam er der lavere risiko for at havne på dette niveau når de unge ikke kommer fra en bykommune. Desto lavere urbanisering, desto mindre risiko for at havne på grundskoleniveau. Det gælder i det store hele uafhængigt af, hvilken uddannelse den unge var i gang med i 2002 og uafhængigt af, om den unges uddannelsesstatus gøres op i 2005 eller 2011 (unge, der var i gang med uddannelse inden for jordbrug og fiskeri, er som tidligere nævnt undtaget fra denne generelle tendens). Her er det unge fra de mindre urbaniserede kommuner, der har størst risiko for at ende uden uddannelse overhovedet. Over tid er der selvfølgelig flere og flere unge, der færdiggør en uddannelse. For alle kommuner under ét falder andelen af unge, der har grundskole som højst fuldførte uddannelse, med 13,3 procentpoint fra 2005 til 2011. Generelt sker der en udjævning af forskellen mellem kommunerne i perioden fra 2005 til 2011. Bykommunerne "taber" således en række af de unge tidligt i uddannelsesforløbet, men de får (delvist) samlet op på disse unge senere i uddannelsesforløbet. Inden for stort set alle de erhvervsfaglige hovedforløb har bykommuner fået flyttet en større andel af de unge væk fra grundskoleniveauet i perioden fra 2005 til 2011 end de mindre urbaniserede kommuner (hvilket dog ikke ændrer på det faktum, at der stadig - uanset uddannelsesretning - er flere på grundskoleniveau af de "byunge" end af unge fra de mindre urbaniserede kommuner).
- For så vidt angår at opnå en højst fuldført **erhvervsfaglig uddannelse** er det også unge fra byerne, der har mindst sandsynlighed for at havne på dette niveau, og jo mindre urbanisering, desto større sandsynlighed er der for at opnå dette uddannelsesniveau. Dette gælder stort set uanset hvilken uddannelse den unge var i gang med i 2002 (bortset fra jordbrug og fiskeri), og det gælder uanset om uddannelsesstatus opgøres i 2005 eller 2011. Men også her sker der på visse områder en udjævning mellem kommunerne i perioden fra 2005 til 2011 - dog med markante undtagelser. Allerede i 2005 var der flere af de unge gymnasie studerende fra de mindre urbaniserede kommuner, der havde en (supplerende) erhvervsuddannelse. I perioden fra 2005 til 2011 øges denne forskel mellem by og land, således at flere unge uden for byerne erhverver en erhvervsfaglig uddannelse. Det samme gælder for dem, der i 2002 var i gang med en grunduddannelse; Allerede i 2005 var der markant flere i yderkommunerne end i bykommunerne, der havde opnået en erhvervsfaglig uddannelse, og i 2011 er forskellen mellem by og land yderligere forøget. For handels- og kontorområdet sker der for alle kommunetyper et fald fra 2005 til 2006 for dem, der har en erhvervsfaglig uddannelse som højst fuldførte uddannelse. Som omtalt nedenfor skyldes dette, at de unge i vid udstrækning opnår en videregående uddannelse. Jern- og metalområdet er ganske interessant (altså med fokus på dem, der i 2002 var i gang med en uddannelse inden for jern og metal). Her er der markant flere blandt de unge fra yderområderne end fra byerne, der har opnået en erhvervsfaglig uddannelse i 2005. Men her sker der noget i perioden fra 2005 til 2011, hvor bykommunerne får løftet en langt større andel af de unge til et erhvervsfagligt uddannelsesniveau. Derfor er uddannelsesniveauet med udgangen af perioden stort set ens for denne delpopulation. I faktiske tal betyder det, at omkring 88% af de unge, der i 2002 var i gang med en uddannelse inden for jern og metal, har opnået en erhvervsfaglig uddannelse i 2011. Hvorfor de "byunge" er længere tid om at komme igennem uddannelsesforløbet eller hvorfor man i byerne er bedre til at samle op på restgruppen i den sidste del af uddannelsesforløbet kunne godt fortjene en nærmere analyse.

- Blandt unge, der har opnået en **uddannelse på videregående niveau**, ses også nogle interessante mønstre. Det giver ikke så meget mening at vurdere forskydning i uddannelsesniveau fra 2005 til 2011 alene af den grund, at andelen, der har erhvervet en uddannelse på videregående niveau i 2005 er forsvindende lille. Blandt de, der i 2002 var i gang med et grundskoleforløb eller et grundforløb på erhvervsuddannelserne, er der en større andel blandt de "byunge", der efterfølgende opnår en videregående uddannelse. Blandt de, der i 2002 var i gang med en erhvervsfaglig uddannelse, er det især på handels- og kontorområdet, at de unge efterfølgende opnår en uddannelse på videregående niveau. Gennemsnitligt 16% af disse unge får efterfølgende en videregående uddannelse. Det er især unge fra yderkommuner og unge fra bykommuner, der klarer sig godt målt på denne parameter. På bygge- og anlæg samt jern- og metal er tendensen til videreuddannelse også stigende med faldende urbanisering, forstået på den måde, at det er unge fra yderkommuner, der i størst udstrækning får en (efterfølgende) videreuddannelse.

Alt i alt, uanset om der ses på dem, der starter tidligt (2000) eller lidt senere (2002) på et uddannelsesforløb, og uanset om de unges uddannelsesstatus opgøres tidligt (2005) eller senere (2011), er den overordnede tendens, at unge fra yderområderne i større udtrækning vælger en erhvervsfaglig uddannelse og at de gennemfører de uddannelser, de er startet på. Samtidigt er der dog også en tendens til, at denne forskel mellem unge fra forskellige dele af landet udjævnes over tid.

Endvidere er der en tendens til, at unge fra yderområder i mindre udstrækning søger en videregående uddannelse. Hvorvidt der er forskelle i de unges evne til at fuldføre en påbegyndt videregående uddannelse, afhængigt af deres geografiske udgangspunkt, giver data ikke mulighed for at belyse, da fokus i denne analyse har været på ungdomsuddannelserne.

Uddannelse og beskæftigelsesmæssig status

Hidtil har analysen haft fokus på de unges valg af uddannelse, deres evne til at gennemføre en uddannelse samt deres opnåede uddannelsesniveau på et givet tidspunkt (højest fuldførte uddannelse). I dette afsnit ses på de unges efterfølgende beskæftigelsesmæssige status, dels afhængigt af hvilken uddannelse de tager og dels – som i resten af rapporten - afhængigt af deres oprindelseskommune.

Om datagrundlaget

Med udgangspunkt i RAS populationen afdækkes populationens primære tilknytning til arbejdsmarkedet. Der er som i den øvrige RAS-statistik den novemberrelaterede status i forhold til arbejdsmarkedet. Den primære status er i den anvendte opgørelse defineret som beskæftigede, arbejdsløse og uden for arbejdsstyrken.

1. Beskæftigede (SOCSTIL=115-139)
2. Arbejdsløse (SOCSTIL=200-201)
3. Uddannelsessøgende (SOCSTIL=310)
4. Uden for arbejdsstyrken (SOCSTIL=216-331)¹⁹

Imellem 2001 og 2002 er der et databrud i statistikken, der alt i alt betyder, at beskæftigelsen falder med ca. 17.500. I 2008 er der også et databrud i statistikken fordi statistikken overgår til at anvende eIndkomst som datagrundlag for lønmodtagerbeskæftigelsen. Antallet af lønmodtagere (og dermed også antallet af beskæftigede og arbejdsstyrken) falder som følge af overgangen til eIndkomst. Omlægningen betyder, at beskæftigelsen falder med 60.000-70.000 alene som følge af overgangen til eIndkomst.

Den primære tilknytning til arbejdsmarkedet bestemmes ved først at identificere de forskellige tilknytninger til arbejdsmarkedet den enkelte person indgår i ultimo november. Hvis en person indgår i mere end en bruttobestand, bestemmes den primære tilknytning til arbejdsmarkedet ud fra et sæt prioriteringsregler. Således vægter beskæftigelse højere end eksempelvis ledighed og uddannelse. Det betyder, at bl.a. studerende vil blive kategoriseret som beskæftiget såfremt vedkommende har studiejob i november, og at personer der blot er beskæftiget i november, men arbejdsløse resten af året, også vil blive kategoriseret som beskæftiget. I den periode, hvor de unge fortsat er under uddannelse, må opgørelsen af beskæftigelsesandelen derfor benyttes med varsomhed i den udstrækning formålet er at få et indtryk af de unges fodfæste på arbejdsmarkedet.

I denne analyse er det primært at få et indtryk af forskellige uddannelsesgruppers fodfæste på arbejdsmarkedet, og derfor vurderes de to databrud i perioden 2000 til 2011 ikke at have relevans.

På samme måde som den sociale stilling knyttes til populationen ultimo november, på samme måde knyttes højest fuldførte uddannelse til populationen på samme tidspunkt (dvs. i november måned).

---

¹⁹ Oversigt for variabelen SOCSTIL <http://www.dst.dk/da/TilSalg/Forskningsservice/Dokumentation/hoekvalitetsvariable/befolkningens-tilknytning-til-arbejdsmarkedet--ras-/socstil-kode.aspx>

Beskæftigelsesomfang afhængigt af uddannelse og oprindelseskommune

Indledningsvist findes en oversigt over populationens beskæftigelsesfrekvens (andel af populationen der er i beskæftigelse). I det første år, hvor hovedparten af de unge er under uddannelse, er det overvejende en oversigt over udbredelsen af studiejobs. Efterhånden som de unge bliver færdige med deres uddannelse giver opgørelsen et overblik over, hvor stor en del der finder beskæftigelse. Opgørelsen siger derimod ikke noget om omfanget af beskæftigelse, om der er tale om deltidsbeskæftigelse eller om den unge går arbejdsløs i en del af året.

I Tabel 34 ses en opgørelse af beskæftigelsesandel for alle uddannelsesgrupper under et afhængigt af de unges oprindelseskommune. Opgørelsen er foretaget på tre forskellige tidspunkter hen over uddannelsesforløbet. Overordnet dækker tabellen over et økonomisk opsving (i perioden 2004 til 2007) og efterfølgende en økonomisk krise (i perioden 2008 til 2011). Den samlede population har allerede i 2005 en beskæftigelsesfrekvens på omkring 75%, en frekvens der ligger relativt stabil fra 2005 til 2011 på trods af opsving og efterfølgende økonomisk krise. I ultimoåret (2011) er der en svag tendens til, at beskæftigelsen er faldende med stigende urbanisering. Dette kan imidlertid godt dække over forskelle i uddannelsessammensætningen mellem de enkelte populationer – at eksempelvis en større andel af de byunge er i gang med en videregående uddannelse i 2011 og dermed ikke er i beskæftigelse.

Beskæftigelsesgraden er meget afhængig af uddannelse. For at illustrere denne forskel er der i Tabel 34 samtidigt en opgørelse af de ufaglærtes beskæftigelsesandel i den samme periode.

Tabel 34: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelseskommune, alle uddannelsesgrupper

Beskæftigelse		2000	2005	2011
Alle uddannelser	Yderkommune	61%	76%	78%
Alle uddannelser	Landkommune	61%	76%	77%
Alle uddannelser	Mellemkommune	59%	78%	76%
Alle uddannelser	Bykommune	57%	76%	74%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 35: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelseskommune, ufaglærte

Beskæftigelse ufaglærte		2000	2005	2011
Ufaglært/Grundskole	Yderkommune	61%	65%	52%
Ufaglært/Grundskole	Landkommune	61%	65%	51%
Ufaglært/Grundskole	Mellemkommune	59%	67%	52%
Ufaglært/Grundskole	Bykommune	57%	65%	51%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

For især de ufaglærte ses effekten af den økonomiske krise meget tydeligt. Denne gruppes beskæftigelsesgrad er således faldet med op til 15 procentpoint fra 2005 til 2011. Der er ikke tydelige forskelle i de ufaglærtes beskæftigelsesomfang afhængigt af de unges oprindelseskommune.

Først i perioden (2000 til 2005) giver det ikke så meget mening at opgøre beskæftigelsesandelen for de mellemlange og lange videregående uddannelser, da en meget stor del af populationen fortsat er under uddannelse. I 2011 giver det imidlertid mening at opgøre forskelle mellem uddannelser og de unges

oprindelskommuner. På tværs af oprindelskommuner ses den højeste beskæftigelse blandt de faglærte samt de unge med en lang videregående uddannelse. For både de erhvervsfaglige og de mellemlange uddannelser ses der endvidere en tendens til faldende beskæftigelse med stigende urbanisering, eller omvendt udtrykt – den højeste beskæftigelse finder vi blandt unge, der stammer fra yder- og landkommunerne. Samme tendens ses for de lange videregående uddannelser, men her er sammenhængen knapt så entydig.

Tabel 36: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelskommune, de erhvervsfaglige uddannelser

Beskæftigelse		2000	2005	2011
EUD				
EUD	yderkommune		92%	86%
EUD	landkommune		91%	84%
EUD	mellekommune		91%	85%
EUD	bykommune		90%	83%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 37: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelskommune, de mellemlange videregående uddannelser

Beskæftigelse		2000	2005	2011
MVU				
MVU	yderkommune		75%	83%
MVU	landkommune		77%	82%
MVU	mellekommune		80%	82%
MVU	bykommune		77%	79%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 38: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelskommune, de lange videregående uddannelser

Beskæftigelse		2000	2005	2011
LVU				
LVU	yderkommune			90%
LVU	landkommune			89%
LVU	mellekommune			90%
LVU	bykommune		80%	88%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tidligere er det vist, at unge fra yder- og landkommuner i større udstrækning får en erhvervsfaglig uddannelse og i mindre udstrækning en lang videregående uddannelse. Tidligere er det også vist, at unge fra yder- og landkommuner i større udstrækning færdiggør de uddannelser, de starter på, og at de i mindre udstrækning dropper ud og havner uden erhvervskompetencegivende uddannelse. I dette afsnit er der endvidere en indikation af, at unge fra yder- og landkommuner, der har en erhvervsfaglig eller en mellemlang videregående uddannelse, i større grad end unge fra mellem- og bykommuner finder beskæftigelse efter endt uddannelse. For så vidt angår unge uden uddannelser og unge med en lang videregående uddannelse er der ikke tydelige forskelle i opnået beskæftigelsesandel afhængigt af de unges geografiske udgangspunkt.

Uddannelse og indkomst

Fokus er i dette afsnit på forholdet mellem indkomst og uddannelse set i relation til de unges oprindelseskommune.

Der er en tæt sammenhæng mellem uddannelse og indkomst, således at indkomsten generelt er stigende med uddannelseslængden. Derudover er der en sammenhæng mellem indkomstniveau og geografi, således at indkomsten generelt set er stigende med stigende urbanisering. Det, der er i fokus i dette afsnit er derimod, om der også er en sammenhæng mellem de unges oprindelseskommune og den indkomst de senere hen i livet opnår. Unge fra yderområder har (alene i kraft deres bopæl) en lavere indkomst i udgangspunktet, og en hypotese kunne være, at de også senere i livet vil oppebære en lavere indkomst, uanset valg af uddannelse.

Indkomsten er i de følgende defineret som erhvervsindkomsten²⁰ pr beskæftiget. Erhvervsindkomsten er defineret som: Løn (skattepligtig løn inkl. frynsegoder, skattefri løn, jubilæums- og fratrædelsesgodtgørelser samt værdi af aktieoptioner) og nettooverskud (nettooverskud af selvstændig virksomhed inkl. udenlandsk virksomhed, nettoindtægt som medarbejdende ægtefælle samt honoraraflønning, der er arbejdsmarkedsbidragspligtig, vederlag for foredragsvirksomhed mv.). Erhvervsindkomsten er før kapitalindtægter og -udgifter (herunder renter) i selvstændiges virksomhed og ekskl. bidrag til arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger. Lønnen er før fradrag af arbejdsmarkedsbidrag og særlige pensionsbidrag.

Indledningsvist foretages en opgørelse af erhvervsindkomsten i de forskellige dele af landet fordelt på hoveduddannelsesgruppe. Denne opgørelse viser altså indkomsten blandt de beskæftigede i området og IKKE indkomsten blandt de unge, der kommer fra de pågældende områder. Som det fremgår af Tabel 39 herunder ses det, at den gennemsnitlige erhvervsindkomst pr. beskæftiget i bykommuner adskiller sig fra niveauet i de tre andre kommunetyper. Indkomstniveauet i yder-, land- og mellemkommuner afviger derimod ikke væsentligt fra hinanden. Indkomstniveauet i yder-, land- og mellemkommuner udgør gennemsnitligt ca. 85% af niveauet i bykommunerne (bl.a. fordi der er flere med et lavere uddannelsesniveau i kommuner med en lavere grad af urbanisering). Sammenlignes i stedet indkomstniveauet med tilsvarende uddannelsesgrupper i byerne ligger indkomsten i de mindre urbaniserede kommuner på mellem 86 og 94% af indkomstniveauet i bykommunerne. Opgørelsen gælder for alle beskæftigede uanset alder, og opgørelsen har således ikke fokus på de unges indkomst.

Ud over, at de fleste jobs bliver skabt i bykommunerne og alene af den grund trækker arbejdsstyrken i retning af byerne, er der altså også et økonomisk incitament for alle uddannelsesgrupper til at søge mod bykommunerne, jf. Tabel 40. Størst incitament er der for ufaglærte og faglærte, der gennemsnitligt kan opnå den største relative indkomststigning ved at flytte til en bykommune.

---

²⁰ Også tidligere kaldet Primærindkomsten i Danmarks Statistiks indkomstopgørelser.

Tabel 39: Erhvervsindkomst pr. beskæftiget efter arbejdssted, alle aldersgrupper, 2011

2011	Yderkommuner	Landkommuner	Mellemkommuner	Bykommuner	Alle kommuner
Alle uddannelser	327.194	329.178	325.824	386.881	359.380
Ufaglærte	236.301	238.701	230.043	267.933	252.559
EUD	361.294	350.400	344.717	399.072	372.989
KVU	377.442	374.773	376.590	415.469	398.477
MVU	371.248	377.212	376.728	401.532	390.771
LVU	554.022	552.111	552.531	607.112	593.582

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 40: Primær indkomst pr. beskæftiget efter arbejdssted, alle aldersgrupper, procent i forhold til bykommuneniveau

2011	Yderkommuner	Landkommuner	Mellemkommuner	Bykommuner
Alle uddannelser	85%	85%	84%	100%
Ufaglærte	88%	89%	86%	100%
EUD	91%	88%	86%	100%
KVU	91%	90%	91%	100%
MVU	92%	94%	94%	100%
LVU	91%	91%	91%	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Beskæftigelsesvæksten har gennem de senere år primært været i bykommunerne, og derudover viser ovenstående opgørelse, at der også er et økonomisk incitament til at søge mod byerne. Begge forhold er med til at forklare den løbende urbanisering.

Herefter vender vi os igen mod ungdomspopulationen for at se på, i hvilken udstrækning de unges geografiske udgangspunkt synes at have betydning for deres efterfølgende erhvervsindkomst. Opgørelsen er foretaget på hoveduddannelsesgrupper, og uddannelsesstatus og erhvervsindkomst er fastlagt med udgangspunkt i 2011. Oprindelseskommuner er, som i resten af analysen, defineret som bopælskommune ved en alder på 15 år. En stor del af de unge vil i 2011 være færdige med deres uddannelse, men specielt for de lange videregående uddannelser kan der stadig være en del undervejs i uddannelsesforløbet. Opgørelsen giver derfor ikke nødvendigvis et indtryk af det endelige lønniveau.

Tabel 41: Erhvervsindkomst pr beskæftiget, 2011, afhængigt af oprindelseskommune

2011	Yderkommuner	Landkommuner	Mellemkommuner	Bykommuner	Alle kommuner
Ufaglært	195.039	188.231	191.190	185.943	188.388
EUD	239.323	237.433	242.447	243.985	240.780
KVU	253.189	255.016	260.694	254.506	255.457
MVU	220.425	220.812	218.410	208.045	215.217
LVU	268.346	270.781	269.739	285.822	277.460
Alle, excl. uoplyst	230.211	228.586	229.439	227.705	228.564

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Som udgangspunkt er der kun marginale forskelle på de unges efterfølgende indkomst som funktion af deres oprindelseskommune (jf. Tabel 41), og hypotesen om, at et specifikt geografisk udgangspunkt skulle have indflydelse på det senere indkomstniveau, kan derfor afvises.

Tabel 42: Erhvervsindkomst pr beskæftiget, 2011, afhængigt af oprindelseskommune. Forskel til landsgennemsnit

2011	Yderkommuner	Landkommuner	Mellemkommuner	Bykommuner	Alle kommuner
Ufaglært	6.651	-158	2.801	-2.445	
EUD	-1.458	-3.348	1.666	3.204	
KVU	-2.268	-441	5.236	-951	
MVU	5.208	5.595	3.194	-7.172	
LVU	-9.114	-6.680	-7.721	8.362	
Alle, excl. uoplyst	1.646	21	875	-859	

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

I Tabel 42 er der foretaget en sammenligning af de unges erhvervsindkomst i forhold til landsgennemsnittet for den samme uddannelsesgruppe. Opgørelsen viser bl.a., at unge ufaglærte fra yderkommuner har en højere indkomst end ufaglærte fra andre kommuner samt at faglærte fra bykommuner opnår en højere indkomst end faglærte fra de øvrige kommuner.

Uddannelse og forældrenes socioøkonomiske baggrund

Sammenhængen mellem forældrenes socioøkonomiske baggrund (eksempelvis i form af uddannelse og indtjening) har en velkendt betydning for den socioøkonomiske status (uddannelse, beskæftigelse og indtjening), som den unge senere opnår.

Da den socioøkonomiske befolknings sammensætning er meget forskellig fra kommune til kommune, og også fra kommunetype til kommunetype, hvor eksempelvis uddannelsesniveau og indkomst er stigende med stigende urbanisering, vil dette forhold (forældrenes socioøkonomiske baggrund) være en del af forklaringen på, hvorfor en større andel af de unge fra byområderne opnår en højere uddannelse. Derfor vil vi i dette afsnit se nærmere på forældrenes socioøkonomiske baggrund i relation til de unges valg af uddannelse og evne til at gennemføre uddannelsen.

Tabel 43: Forældrenes sociale stilling ved de unges 15. år (andel af de unge)

	Yderkommuner	Landkommuner	Bykommuner	Mellemmkommuner	Allekommuner
Beskæftiget	90%	90%	89%	88%	89%
Arbejdsløshed + midlertidigt uden for arbejdsstyrken (antal)	5%	5%	6%	6%	6%
Uden for arbejdsmarkedet (antal)	5%	5%	4%	5%	5%
Alle (antal)	100%	100%	100%	100%	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Som det fremgår af Tabel 43, er der en ganske lille forskel i forældrenes sociale stilling²¹ mellem de forskellige kommunetyper. Der er således ikke umiddelbart grund til at antage, at forældres tilknytning til arbejdsmarkedet er med til at forklare hvorfor unge fra forskellige kommunetyper går forskellige veje i uddannelsessystemet. Dette er ikke ensbetydende med, at forældrenes socioøkonomiske stilling på *individuel* niveau ikke er med til at forklare de unges vej i uddannelsessystemet. Men i denne undersøgelse er analyseenheden kommunen - eller rettere kommunetypen - og her ser forældres tilknytning til arbejdsmarkedet overraskende ens ud.

Tabel 44: Forældrenes uddannelsesmæssige baggrund ved de unges 15. år (andel af de unge)

	Yderkommuner	Landkommuner	Mellemmkommuner	Bykommuner	Allekommuner
Ufaglært	24%	23%	23%	24%	24%
EUD	49%	46%	42%	35%	41%
KVU	5%	5%	5%	5%	5%
MVU	18%	21%	23%	23%	22%
LVU	5%	5%	6%	13%	9%
Alle	100%	100%	100%	100%	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

²¹ I form af tilknytning til arbejdsmarkedet - beskæftigelse, arbejdsløshed eller placering uden for arbejdsmarkedet

Der er flest forældre med en erhvervsfaglig uddannelsesbaggrund i de tre mindst urbaniserede kommunetyper og færrest forældre med en mellemlang videregående uddannelse i yder- og landkommuner. Endvidere er der færrest forældre med en lang videregående uddannelse i de tre mindst urbaniserede kommunetyper. Herved adskiller forældregruppens uddannelsessammensætning sig ikke nævneværdigt fra arbejdsstyrkens uddannelsessammensætning i de fire kommunetyper.

Spørgsmålet er herefter, om forskelle i de unges uddannelsesvalg mellem kommunetyper, eksempelvis at flere unge fra yderkommuner vælger en erhvervsfaglig uddannelse og tilsvarende færre en videregående uddannelse, udelukkende kan tilskrives forældrenes uddannelsesmæssige baggrund, eller om erhvervsstruktur, kultur og andre forhold også har betydning for de unges uddannelsesvalg? Derfor sammenlignes de unges uddannelsesvalg mellem kommunetyper i det følgende på den måde, at forældrenes uddannelsesbaggrund holdes konstant – altså således, at de unges uddannelsesvalg sammenlignes mellem kommunetyper for unge, der har forældre med den samme uddannelsesmæssige baggrund.

Sammenhæng mellem forældrenes uddannelse og de unges uddannelse

Indledningsvist ses der på de unges uddannelsesstatus som funktion af forældrenes uddannelse. Der skelnes ikke mellem de unges oprindelseskommune. Tabel 45 nedenfor viser procentandelen af unge med en given uddannelse (søjler) set i forhold til forældrenes uddannelsesmæssige baggrund (rækker). Eksempelvis er 35% af de unge, der har ufaglærte forældre, selv ufaglærte i 2011, og tilsvarende har 3% af de unge med ufaglærte forældre i 2011 opnået en lang videregående uddannelse.

Tabel 45: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, alle kommuner

Andele	Ufaglært	Gym	EUD	KVU	MVU	LVU	PhD	Uoplyst	Alle
Ufaglært/grundskole	35,1%	7,3%	34,5%	3,1%	10,2%	2,7%	0,0%	7,1%	100,0%
GYM: Alle	19,5%	13,8%	22,7%	5,6%	19,3%	10,8%	0,1%	8,2%	100,0%
EUD: Alle	17,4%	8,7%	40,1%	5,8%	18,1%	6,1%	0,0%	3,7%	100,0%
KVU: Alle	12,7%	11,1%	29,8%	7,2%	23,4%	10,9%	0,0%	4,9%	100,0%
MVU: Alle	10,2%	12,4%	19,9%	5,5%	30,8%	16,0%	0,1%	4,9%	100,0%
LVU: Alle	6,4%	12,7%	8,8%	3,8%	31,2%	29,4%	0,3%	7,5%	100,0%
Ukendt	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Alle Uddannelser	18,5%	9,8%	30,9%	5,0%	20,6%	9,9%	0,1%	5,2%	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabellen viser tydeligt, at det er væsentligt at skelne mellem forskellige typer af ufaglærte. Unge af forældre, der har gennemført en gymnasial uddannelse (men som ikke har erhvervet en erhvervskompetencegivende uddannelse), er langt mere uddannelsesmobile end de unge, hvis forældre er ufaglærte på grundskoleniveau.

Unge, hvis forældre enten er erhvervsfagligt uddannet eller som har en mellemlang uddannelse, er selv tilbøjelige til at vælge samme uddannelsesgruppe. Ellers illustrerer tabellen kun allerede eksisterende viden; jo længerevarende uddannelse forældrene har, desto større er de unges sandsynlighed for selv at ende med en videregående uddannelse, og jo længerevarende uddannelse forældrene har, desto mindre er sandsynligheden for, at de unge havner på et ufaglært niveau.

Såfremt der fokuseres på de unge, der har valgt universitetsvejen (hvad enten de har opnået en uddannelse på bachelor- eller kandidatniveau), tegner der sig følgende billede²²:

- **Unge af faglærte forældre:** Her er det unge af forældre, der er uddannet inden for kontor og handel, der har størst sandsynlighed for at få en universitetsuddannelse. Her opnår 13% en universitetsuddannelse, mod 8 -10% fra de øvrige faglærte uddannelser.
- **Unge af forældre med en mellemlang uddannelse:** Her er det uden sammenligning unge af forældre, der er uddannede folkeskolelærere, der har størst sandsynlighed for at få en universitetsuddannelse. Her opnår 35% dette uddannelsesniveau, mod 18 – 29% af de øvrige mellem-lange uddannelser.
- **Unge af forældre med en lang uddannelse:** Her er det unge, hvis forældre har en uddannelse inden for sundhed, der har størst sandsynlighed (53%) for selv at få en lang videregående uddannelse.

Sammenhæng mellem forældreuddannelse og de unges uddannelse afhængigt af oprindelses-kommune

I det følgende ses på, hvorledes unge fra forskellige dele af landet klarer sig i uddannelsessystemet set i forhold til forældrenes uddannelsesmæssige baggrund

Indledningsvist vises hvilken uddannelse unge fra yderkommuner opnår set i relation til forældrenes uddannelsesmæssige baggrund.

Tabel 46: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, yderkommuner

(Antal)	Ufaglært	Gym	EUD	KVU	MVU	LVU	Uoplyst	Alle
Ufaglært/grundskole	31,2%	6,6%	38,8%	3,2%	12,1%	2,8%	5,2%	100,0%
GYM: Alle	16,2%	15,5%	24,3%	9,2%	18,7%	10,6%	5,6%	100,0%
EUD: Alle	14,4%	7,8%	42,2%	6,2%	20,0%	6,0%	3,4%	100,0%
KVU: Alle	8,6%	11,4%	31,5%	7,9%	26,5%	10,3%	3,8%	100,0%
MVU: Alle	8,0%	11,9%	21,4%	5,7%	32,6%	15,7%	4,5%	100,0%
LVU: Alle	4,0%	11,9%	11,0%	2,7%	33,0%	29,8%	7,2%	100,0%
Alle Uddannelser	16,3%	8,8%	35,4%	5,4%	21,4%	8,4%	4,2%	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Ved sammenligning med Tabel 45 ses bl.a., at færre unge fra yderkommunerne selv havner på et ufaglært niveau. Denne sammenhæng gælder uanset forældrenes uddannelsesmæssige baggrund. Endvidere har unge (igen uafhængigt af forældrenes uddannelsesmæssige baggrund) en større sandsynlighed for at få en erhvervsfaglig uddannelse. Sammenlignet uddannelsesgruppe for uddannelsesgruppe (forældrenes uddannelse) har unge fra yderområderne tilnærmelsesvis samme sandsynlighed for at opnå en lang videregående uddannelse som unge fra den øvrige del af landet.

²² Fremgår ikke direkte af Tabel 45 men indgår i de bagvedliggende værdier.

Fremfor at sammenligne tabeller for de enkelte kommunetyper er der i det følgende set på forskelle i uddannelse mellem de unge fra forskellige dele af landet. Unge fra bykommuner er benyttet som referencegrundlag, således at der ses på de unge fra hhv. yder-, land- og mellemkommuner og deres uddannelsespræstationer i forhold til "byunge".

Læsevejledning

De efterfølgende tabeller (se eksempelvis Tabel 47) skal læses således: Unge fra yderområder, der er børn af ufaglærte forældre (med grundskole som højst fuldførte uddannelse), har 6,0 procentpoint mindre sandsynlighed for selv at ende på dette uddannelsesniveau end unge fra byen. Det betyder med andre ord, at hvor 31,2% af de unge fra yderkommunerne med ufaglærte forældre selv ender som ufaglærte (se Tabel 46 ovenfor), så gælder dette for 37,2% af de unge med ufaglærte forældre, der kommer fra bykommuner.

Unge fra yderkommuner

Tabel 47: Forskel (procentpoint) mellem unge fra yderkommuner og unge fra bykommuner

Forskel procentpoint	Ufaglært	Gym	EUD	KVU	MVU	LVU
Ufaglært/grundskole	-6,0%	-1,5%	8,5%	0,4%	1,9%	-0,1%
GYM: Alle	-5,3%	1,6%	3,4%	3,8%	0,4%	0,3%
EUD: Alle	-5,5%	-2,0%	5,0%	0,9%	2,9%	-0,4%
KVU: Alle	-6,6%	-1,2%	4,3%	1,1%	4,3%	-0,4%
MVU: Alle	-4,0%	-1,1%	3,7%	0,5%	2,5%	-0,6%
LVU: Alle	-2,8%	-0,8%	3,0%	-0,9%	2,3%	0,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Uanset forældrenes uddannelsesmæssige baggrund har unge fra yderområderne altså en markant mindre sandsynlighed for selv at ende som ufaglærte. Samtidigt har unge fra yderområderne (næsten uanset deres forældres uddannelsesmæssige baggrund) en større sandsynlighed for at få en erhvervsfaglig, en kort videregående eller en mellemlang videregående uddannelse. Specielt for de erhvervsfaglige uddannelser scorer unge fra yderområderne højt. Såfremt der ikke skelnes til forældrenes uddannelsesmæssige baggrund (alle uddannelser under ét), har unge fra yderområderne 9,0 procentpoint større sandsynlighed for at få en erhvervsuddannelse end unge fra byerne, og unge fra yderområderne bryder i langt højere grad den social arv.

Sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesbaggrund og de unges bopæl 10 år senere

I forrige afsnit var fokus på de unges uddannelsesmæssige mobilitet set i forhold til forældrenes uddannelsesmæssige baggrund. I dette afsnit ses på de unges geografiske mobilitet set i forhold til forældrenes uddannelsesmæssige baggrund. Som i foregående afsnit ses der samtidigt på, om der er forskel på de unge, afhængigt af deres oprindelseskommune.

Unge fra yderkommuner

36% af de unge, der primo var bosat i en yderkommune, er ultimo (2011) bosat i en bykommune, og 40% er fortsat bosat i en yderkommune. Også her ses en tydelig sammenhæng mellem forældrenes uddannelse og de unges efterfølgende valg af bopæl. Således er det kun 24% af de unge, der er børn af ufaglærte, der ultimo er bosat i en bykommune (48% er stadig bosat i en yderkommune). For de unge, der er børn af forældre med en videregående uddannelse, bor 54% ultimo i en bykommune. Effekten opstår primært fordi de unges uddannelsesvalg (og dermed valg af bopæl) påvirkes af forældrenes uddannelsesvalg.

Tabel 48: Sammenhæng mellem forældreuddannelse og de unges bopæl i 2011, Oprindelseskommune = Yderkommuner

Andel	Yderkommuner	Landkommuner	Mellemkommuner	Bykommuner	Alle kommuner
Alle uddannelser	40%	17%	4%	36%	100%
Ufaglærte	48%	19%	4%	24%	100%
EUD	45%	17%	4%	31%	100%
Videregående udd.	23%	14%	4%	54%	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

I Tabel 49 nedenfor ses mere detaljeret på sammenhængen mellem forældrenes uddannelse og de unges efterfølgende bopæl. For de ufaglærte er det interessant at bemærke den store forskel på de unges flytteadfærd afhængigt af, om forældrene ikke har nogen uddannelse ud over grundskolen eller om forældrene har en gymnasial uddannelse. Børn af forældre med en gymnasial baggrund er langt mere tilbøjelige til at flytte til bykommuner.

Blandt de unge, hvis forældre har en erhvervsfaglig uddannelse, er det værd at bemærke, at børn af forældre med en erhvervsfaglig uddannelse inden for handel og kontor er mere tilbøjelige til at søge mod byerne end børn af forældre med andre erhvervsfaglige uddannelser. Dette mønster gælder i øvrigt uanset om de unge kommer fra en yder-, en land- eller en mellemkommune.

Blandt børn af forældre med en kort eller mellemlang videregående uddannelse er det især børn af folkeskolelærere, der søger mod byerne. Dette mønster gælder i øvrigt uanset hvilken kommunetype den unge kommer fra. Det er interessant at de unges flyttemønstre (søgning mod bykommunerne) er så forskelligt alt afhængigt af, om deres forældre har den ene eller anden af to så nærtbeslægtede uddannelser som pædagog eller folkeskolelærer.

Blandt børn af forældre med en lang videregående uddannelse er der ikke signifikante forskelle i deres tilbøjelighed til at flytte til byen; omkring 65 – 70% af de unge af fra denne gruppe bor ultimo i en bykommune.

Tabel 49: Sammenhæng mellem forældreuddannelse (detaljeret niveau) og de unges bopæl i 2011, Yderkommuner

Andel	Yderkommuner	Landkommuner	Mellemkommuner	Bykommuner
Ufaglært	50%	19%	4%	23%
Studenter, hf, hhx, htx	30%	19%	2%	43%
EFU: Handels- og kontor	41%	16%	5%	34%
EFU: Bygge & anlæg	47%	17%	4%	29%
EFU: Jern & metal	48%	17%	4%	28%
EFU: Social & sundhed	46%	16%	4%	31%
EFU: Andre	45%	18%	4%	30%
KVU: Alle	34%	17%	4%	42%
MVU: Pædagogiske	29%	15%	4%	46%
MVU: Folkeskolelærere	19%	13%	4%	60%
MVU: Samfundsfaglig	17%	16%	3%	57%
MVU: Teknisk mv.	25%	16%	2%	53%
MVU: Sundhed	27%	12%	4%	53%
MVU: Bachelor, alle	18%	18%	0%	55%
LVU: Humanistiske	12%	7%	5%	69%
LVU: Naturvidenskabelig	10%	15%	5%	65%
LVU: Samfundsvidenskabelig	9%	8%	5%	72%
LVU: Sundhed	10%	9%	4%	70%
LVU: Andre	13%	9%	4%	67%
Forskere og Ph.d.-uddannelse	8%	15%	0%	77%
Ukendt uddannelse/Uoplyst	0%	0%	0%	0%
Alle uddannelser	40%	17%	4%	36%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Case Bornholm

Af Karin Topsø Larsen, ph.d. studerende ved CRT & Aalborg Universitet

I dette afsnit anvendes Bornholms Regionskommune som case for at belyse den konkrete betydning af det lokale erhvervsuddannelsesudbud for de unges uddannelses- og bopælsmønstre. Som repræsentativ case er Bornholms Regionskommune udfordret af at være en fjerntliggende ø, der beliggenheds- og transportmæssigt gør det umuligt at pendle dagligt imellem skole og hjem. Det betyder at den tilgængelighedsmæssigt minder om de vilkår der gælder for en række ikke-brofaste små-øer i Danmark, mens den som kommune, befolkningsmæssigt, mere minder om andre yderkommuner, hvis befolkninger dog har større mulighed for at pendle til uddannelse og arbejde. Til gengæld giver den isolerede beliggenhed mulighed for en enkel præsentation af de unges flyttemønstre i forbindelse med uddannelse, idet der ikke skal tages højde for afstand mellem hjem og uddannelsesinstitution i den daglige pendling, da valg af uddannelse og job udenfor Bornholm ofte vil medføre en beslutning om at fraflytte øen²³.

På erhvervsuddannelsesområdet er det dog muligt, selvom man læser en uddannelse uden for Bornholm, at vælge at være bosat på Bornholm, forsøge at finde en lokal praktikplads, og rejse til den pågældende erhvervsuddannelsesinstitution i skoleperioderne med længere ophold uden for Bornholm.

Afsnittet består af en kort præsentation af Bornholm, dens erhvervsstruktur og det lokale uddannelsesudbud på erhvervsuddannelsesområdet. Herefter gives resultaterne af en registerdata analyse af de unges uddannelses- og bopælsmønstre med særlig vægt på mønstre indenfor erhvervsuddannelserne. Denne analyse er opstillet på samme måde som den i resten af rapporten og hviler på samme metode og datagrundlag, som er beskrevet på side 33-34. For denne særanalyse er der dog udelukkende taget udgangspunkt i unge-årgange fra Bornholm, det vil sige de ungdomsårgange der var 16, 17 og 18 år i år 2000, og som havde bopæl på Bornholm i deres 15. år. Sidste del af afsnittet er en beskrivelse af den nuværende erhvervsuddannelsesstruktur fordelt ned på meget specifikke hovedforløb og samspillet imellem antal uddannede knyttet til om uddannelsen udbydes lokalt eller ej. Denne del af analysen er baseret på erhvervsskolernes egne administrationssystemer, kaldet EASY-P ledelsesinformation, og er således ikke registerdata.

Kort om Bornholm og erhvervsuddannelser på Bornholm

Bornholm er en yderkommune med 40.215 indbyggere²⁴ og er en yderkommune,

Bornholms erhvervsstruktur minder strukturelt om de øvrige danske yderkommuners erhvervsstrukturer, med flest arbejdspladser indenfor private produktionsvirksomheder kombineret med en betydelig økonomisk afhængighed af turisme. Befolkningens uddannelsesniveau ligger under det nationale gennemsnit, og fraflytningen af især unge overstiger tilflytningen af andre aldersgrupper. Fremskrivninger af Bornholms forventede kompetencebehov (Jakobsen, Petersen & Hedetoft, 2013) viser en forventet efterspørgsel på alle erhvervsuddannelsesgrupper, undtagen social- og sundhedsuddannelserne, i en nær fremtid. Det forventes er at især er indenfor det merkantile samt bygge- og anlægsområdet, at der vil mangle lokal arbejdskraft.

---

²³ Der er selvfølgelig pendling til og fra Bornholm i forbindelse med transport mellem bopæl og job. Det vurderes, at der er omkring 450 personer, der jævnligt pendler fra Bornholm. (Marcussen og Hedetoft, 2012).

²⁴ Pr. 1.1.2014, Danmarks Statistik, Statistikbanken: [http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/SelectVarVal/saveselecti-
ons.asp](http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/SelectVarVal/saveselecti-
ons.asp)

Der er adgang til alle 4 typer af gymnasiale uddannelser og et vist udbud af erhvervsuddannelser samt et begrænset antal professionsbachelor uddannelser til sygeplejerske, folkeskolelærer, pædagog og socialrådgiver.

På erhvervsuddannelsesområdet er der tre udbydere: Bornholms Sundheds- og sygeplejeskole, der udbyder social- og sundhedsuddannelserne; Professionshøjskolen UCC, der udbyder den pædagogiske assistentuddannelse; og Campus Bornholm, der udbyder grundforløb indenfor 6 af de i alt 12 indgange, samt i alt 6 erhvervsuddannelses hovedforløb. Indenfor vise fag, er det muligt at gennemføre grundforløbet på Bornholm hvorefter Campus Bornholm henviser til faste samarbejdende erhvervsuddannelsesinstitutioner udenfor Bornholm, hvor de unge hjælpes tilrette og i vise tilfælde hjælpes med at finde en lokal praktikplads. For de erhvervsuddannelser hvor hverken grundforløb eller hovedforløb udbydes lokalt, må de unge selv finde en skole og en praktikplads.

De unges flyttemønstre

Først ses helt overordnet på ungdomsgruppens langsigtede flyttemønstre. Som det fremgår af tabel 9 oven for, bor over 42% af unge fra yderkommuner (i 2000) fortsat i en yderkommune i år 2011, mens 36% er flyttet til en bykommune og øvrige knapt 21% er flyttet til en land- eller såkaldt mellemkommune.

Blandt ungdomsårgangen på Bornholm ses, at der er forskelle på "ungdomsårgang 2000" Bornholm og på flyttemønstrene for ungegruppen for alle yderkommuner. Først og fremmest bliver en lavere andel boende på Bornholm (34,3%) end ungegruppen fra de øvrige yderkommuner (42,4%), mens flere unge bornholmske tilflytter Region Hovedstaden (48,1%) end unge fra yderkommuner tilflytter bykommuner generelt (36,4%).

Derudover er der betydelige kønsmæssige forskelle mellem de bornholmske unge og ungegruppen for alle yderkommuner. Det vil sige, at der næsten ikke er kønsmæssige forskelle blandt ungdomsgruppen på Bornholm: Ca. 34% bliver boende på Bornholm uanset køn, mens der er en minimal højere andel unge bornholmske mænd end kvinder, der tilflytter hovedstaden (48,9% mænd mod 47,4% kvinder). På landsplan bliver en langt højere andel unge mænd, nemlig 44,3%, boende i en yderkommune, hvorimod 38,7% kvinder bliver boende.

Tabel 50: Ungdomsårgang 2000 og deres bopæl i 2011, fordelt på køn, antal

	Bornholm 2011	Region Hovedstaden 2011	Region Sjælland	Region Syd-dan-mark	Region Midt-jylland 2011	Region Nord-jylland 2011	I alt
Mænd	282	399	59	31	39	6	816
Kvinder	264	367	60	33	37	14	775
I alt	546	766	119	64	76	20	1.591

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 51: Ungdomsårgang 2000 og deres bopæl i 2011, fordelt på køn, procent

	Bornholm 2011	Region Hovedstaden 2011	Øvrige Danmark 2011	Alle kom- muner
Mænd	34,6%	48,9%	16,5%	100%
Kvinder	34,1%	47,4%	18,6%	100%
I alt	34,3%	48,1%	17,5%	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tallene kan tyde på tre forhold:

1) Bornholms geografiske isolation

Fraflytningsandelen fra Bornholm er højere end for øvrige yderkommuner, på grund af øens særlige geografiske isolation, der ikke gør det muligt at pendle i forbindelse med uddannelse eller arbejde, hvorfor de unge vælger helt at flytte frem for eventuelt at vælge en længere daglig transporttid.

2) Nærhed i migrationsmønstre

Ud fra den metode, der er anvendt i den landsdækkende analyse, skelnes der ikke mellem flytninger mellem forskellige yderkommuner. Det vil sige, at der kan foregå en betragtelig flytning mellem en række lokale yderkommuner, uden at det i nærværende undersøgelse vil blive registreret som en flytning. Med andre ord, kan vi have en antagelse af, at der sker flytninger inden for et relativt begrænset nærområde i forhold til hvor man er vokset op, men at disse er underrepræsenterede i vores landsdækkende undersøgelse. Til gengæld er Region Hovedstaden det geografisk tætte nærområde for Bornholm, hvorfor tilflytningen hertil er oplagt, uanset at det er et byområde. Eller skrevet mere løseligt: Måske opfatter bornholmere sig som en fjern forstad til København, og det er det geografiske område, der transportmæssigt er tættest på.

3) Lokale uddannelsesmønstre og uddannelsesstruktur

Endelig kan den højere fraflytningsandel være knyttet til den lokale uddannelsesstruktur og de unges uddannelsesmønstre, således at der dels er en relativt begrænset adgang til lokale uddannelsesmuligheder, herunder at diversiteten i udbuddet er begrænset, og/eller, at uddannelsesmønstret blandt de bornholmske unge er anderledes end for unge fra yderkommuner i det hele taget, og derfor i sig selv fordrer en relativ høj fraflytningsprocent.

Med det formål at undersøge relationen mellem lokale uddannelsesmønstre, det lokale uddannelsesudbud og de unges flyttemønstre, analyserer det følgende afsnit bornholmernes uddannelsesmønstre set i relation til unge fra øvrige yderkommuner samt det landdækkende mønster.

Bornholmske unges uddannelsesmønstre

I dette afsnit undersøges først, om der er forskel på de bornholmske unges opnåede uddannelsesniveau i forhold til det samme for alle unge fra andre yderkommuner og for det landsdækkende niveau. Der tages udgangspunkt i undersøgelsespopulationen, det vil sige de udvalgte 3 årgange af unge, der var enten 16,17, eller 18 år i 2000. Deres opnåede uddannelsesniveau er opgjort i 2011 og inkluderer således kun de uddannelser der er afsluttede. Da der er tale om en population der er hhv. 27, 28 og 29 år i 2011, er en del fortsat under uddannelse. Blandt de bornholmske kohorter drejer det sig om følgende:

Tabel 52: Igangværende uddannelse 2011 for personer, der kommer fra Bornholm

Igangværende uddannelse 2011, BKM Bornholm	Antal
Gymnasial uddannelse	7
Erhvervsuddannelse	72
Kort videregående	17
Mellemlang videregående	110
Lang videregående	123
Ph.d. eller anden forskeruddannelse	16
I alt	345

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Opnået uddannelsesniveau

I det følgende sammenlignes uddannelsesmønstre og uddannelsesopnåelse for den udvalgte ungdomskohorte-gruppe på nationalt niveau, for alle yderkommuner og for Bornholm:

Tabel 53: Højest fuldførte uddannelse 2011 i %

Højest fuldførte uddannelse	Hele Danmark	Alle yderkommuner	Bornholm
Ufaglært/ grundskole	19,4	16,9	15,9
Gymnasial uddannelse	10,3	9,1	10,6
Erhvervsuddannelse	32,5	36,8	36,2
KVU	5,3	5,6	4,5
MVU	21,6	22,3	24,4
LVU	10,4	8,8	8,2
Forskere	0,1	0,1	-
Uoplyst	0,5	0,4	0,2
I alt	100	100	100
Populationens numeriske værdi	156.180		1.574

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Som det fremgår af ovenstående tabel, opnår den bornholmske ungegruppe et uddannelsesniveau, der svarer til det nationale niveau eller bedre, bortset fra på området lang videregående uddannelse. Til gengæld er en mindre andel efterladt med kun grundskolen som højest fuldførte uddannelse. På det mellemlange videregående uddannelsesstrin opnår de bornholmske unge en højere andel end på landsplan.

Uddannelsesmønstret ligner i høj grad det generelle mønster for unge fra yderkommuner; en lavere andel får ikke en kompetencegivende uddannelse, en højere andel får en erhvervsuddannelse, en højere andel gennemfører en mellemlang videregående uddannelse (MVU), men til gengæld gennemfører en lavere andel en lang videregående uddannelse (LVU).

Der skal mindes om, at tallene tager udgangspunkt i de udvalgte ungekohorter, der i gennemsnit er 28 år ved opgørelsestidspunktet, hvorfor det forventes, at uddannelsesniveauet øges yderligere både på lokalt og nationalt niveau.

I det følgende ses på eventuelle kønsmæssige forskelle.

Tabel 54: Højest fuldførte uddannelse 2011, kvinder i %

Højest fuldførte uddannelse	Hele Danmark	Alle yderkommuner	Bornholm
Ufaglært/ grundskole	16,2	14	12,8
Gymnasial uddannelse	10,1	9,4	9,5
Erhvervsuddannelse	27,4	30,1	30,5
KVU	5,3	5,5	4,4
MVU	29,2	31,4	33,9
LVU	11,5	9,3	8,6
Forskere	0,1	0,1	0
Uoplyst	0,3	0,2	0,3
	100	100	100
Populationens numeriske værdi			775

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

For kvindernes vedkommende følger det overordnede uddannelsesmønster til dels det nationale og til dels det for alle yderkommuner, men igen med variationer. De største forskelle er den lavere andel, der ikke opnår en formel uddannelse over grundskoleniveau, en højere andel med en erhvervsfaglig uddannelse, en væsentlig højere andel med en mellemlang videregående uddannelse og en synligt lavere andel med en lang videregående uddannelse.

Tabel 55: Højest fuldførte uddannelse 2011, mænd i %

Højest fuldførte uddannelse	Hele Danmark	Alle yderkommuner	Bornholm
Ufaglært/ grundskole	22,5	19,8	18,8
Gymnasial uddannelse	10,4	8,9	11,6
Erhvervsuddannelse	37,3	43,4	41,7
KVU	5,3	5,7	4,5
MVU	14,3	13,4	15,4
LVU	9,3	8,2	7,8
Forskere	0,1	0,1	0
Uoplyst	0,8	0,6	0,1
I alt	100	100	100
Populationens numeriske værdi			816

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

For mændenes vedkommende indtager de unge et uddannelsesmønster, der minder om de øvrige yderkommuners, dog med et par markante forskelle. Igen ses en væsentligt lavere andel uden anden uddannelse end grundskoleniveau end på det nationale niveau, også en smule lavere end for de øvrige yderkommuner. Til gengæld er der en større andel med en gymnasial uddannelse som højest gennemførte uddannelsesniveau, her væsentligt højere end de øvrige yderkommuner og en smule højere end det nationale niveau. For erhvervsuddannelsernes vedkommende er andelen også for mændene højere end det nationale niveau, men til gengæld lavere end for alle yderkommuner. På videregående niveau ses samme mønster som for kvinderne; en højere andel med en mellemlang videregående uddannelse end både niveauet generelt for yderkommunerne, men også end det nationale niveau. Til gengæld ses en lavere andel af gennemførte lange videregående uddannelser end både for yderkommunerne generelt og for det nationale niveau.

Uddannelsesvalg og forskelle i uddannelsesvalg kan knyttes til mange faktorer, inklusiv socioøkonomiske faktorer så som køn og forældrenes uddannelsesniveau samt tilknytning til arbejdsmarkedet, adgang til lokale uddannelser samt lokale jobmuligheder. I det følgende undersøges dog kun bosætningsmønstrene og de unges beskæftigelsesgrad i tilknytning hertil, før vi går videre med at fokusere på de særlige bosætningsmønstre, der knytter sig de specifikke erhvervsuddannelser.

Bosætning knyttet til uddannelsesniveau

Vi har ovenfor konstateret, at de bornholmske unge opnår nogenlunde samme uddannelsesniveau som resten af Danmark, dog med den forskel, at færre får ikke en uddannelse, flere får en erhvervsuddannelse og en mellemlang videregående uddannelse, og færre opnår en lang videregående uddannelse. I det følgende ses på, hvordan det højest opnåede uddannelsesniveau fordeler sig afhængigt af bopæl i 2011 – og i forlængelse heraf forskellige mobilitets- og uddannelsesmønstre knyttet til bopæl.

Tabel 56. Højest fuldførte uddannelser 2011, bopæl på Bornholm 2011

Højest gennemførte uddannelse	Antal I alt	Procent	Mænd I alt	Procent	Kvinder i alt	Procent
Ufaglært/Grundskole	139	25,5	80	28,4	59	22,4
Gymnasiale ungdomsuddannelser	30	5,5	13	4,6	17	6,4
Erhvervsuddannelser: alle	291	53,3	167	59,2	124	47,0
Korte Videregående uddannelser: Alle	11	2	5	1,8	6	2,3
Mellemlange Videregående uddannelser: Alle	65	11,9	11	3,9	54	20,5
Lang videregående uddannelser Alle	8	1,5	5	1,8	3	1,1
Ph.d. og forskeruddannelse	0	0,0	0	0	0	0
Uoplyst	2	0,4	1	0,4	1	0,4
I alt	546	100,0	282	100,0	264	100,0

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Først og fremmest bør bemærkes, at ca. 1/3 af populationen (de 16-18 årige, der boede på Bornholm i år 2000) bor på Bornholm i 2011, mens 2/3 er bosat uden for Bornholm. Sammenligning mellem tabel 56 og 57 viser, at der er en markant ulige fordeling mellem uddannelsesniveauerne afhængigt af hvor man har bopæl. Andelen af ufaglærte er markant højere blandt den del af populationen, der er bosat på Bornholm (knap 26%), end blandt populationen som helhed (knap 16%).

Også inden for de erhvervsuddannede er der signifikante forskelle. Af de, der bor på Bornholm, har over halvdelen (53%) en erhvervsuddannelse, men for populationen fra Bornholm som helhed er tallet 36 % og på landsplan er den 27%. Dette understreger betydningen af et lokalt udbud af erhvervsuddannelser. For at gennemføre denne argumentation, skal vi vide om denne gruppe også er erhvervsaktive.

Tabel 57: Højest fuldførte uddannelse 2011, bopæl region Hovedstaden (uden for Bornholm)

Højest gennemførte uddannelse	Antal i alt	Procent	Antal mænd	Procent	Antal kvinder	Procent
Ufaglært/Grundskole	58	7,6	44	11,0	14	3,8
Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	115	15	68	17,0	47	12,8
Erhvervsuddannelser: alle	188	24,5	121	30,3	67	18,3
Korte Videregående uddannelser: Alle	44	5,7	21	5,3	23	6,3
Mellemlange Videregående uddannelser: Alle	252	32,9	96	24,1	156	42,5

Lang videregående uddannelser Alle	109	14,2	49	12,3	60	16,4
Ph.d. og forskeruddannelse	0	0	0	0	0	0
Uoplyst	0	0	0	0	0	0
I alt	766	100,00	399	100,0	367	100,0

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Først og fremmest kan bemærkes, at ca. halvdelen af de unge, der i år 2000 var mellem 16 og 18 år og boede på Bornholm, i 2011 bor i Region Hovedstaden. Blandt disse er der signifikante forskelle på de unges uddannelsesniveau alt afhængigt af, hvor de bor. Vi kan konstatere, at mens knapt 26% af ungegruppen, der bor på Bornholm i slutningen af deres 20'ere fortsat er ufaglærte, gælder det kun for under 8% af de unge, som er flyttet til hovedstaden. Til gengæld har hele 15% af de bosatte i hovedstadsområdet fortsat kun en gymnasial uddannelse, mens den tilsvarende andel på Bornholm er under 6%. Igen er det her væsentligt at vide, at en stor andel fortsat er under uddannelse. Andelen af unge, som har gennemført en erhvervsuddannelse og bor i hovedstaden, er halvt så stor som de erhvervsuddannede på Bornholm. Med andre ord er en erhvervsuddannelse en foretrukket uddannelsesstype for de, der vælger at fastholde deres bosætning på Bornholm.

De unges tilknytning til arbejdsmarkedet

I dette afsnit undersøges de unges tilknytning til arbejdsmarkedet (beskæftigelsesgrad) afhængigt af opnået uddannelsesniveau og bopæl i 2011.

Af de 1.591 i hele den bornholmske ungegruppe, er 252 i 2011 fortsat uden anden afsluttet formel uddannelse end grundskolen. Der er stor forskel på ens beskæftigelsesandel afhængigt af, hvor man bor; af de ufaglærte, der bor på Bornholm, er under 60% i beskæftigelse eller under uddannelse, mens en væsentligt højere andel er i beskæftigelse i København, nemlig lidt over 72%.

De ufaglærte/ kun grundskole	beskæftigelsesandel*	Antal i gruppen
Hele ungdomsgruppen uanset bopæl	57,5%	252
Bopæl på Bornholm i 2011	51,1%	139
Bopæl i Region Hovedstaden 2011	72,4%	58

* beregnet som enten beskæftiget eller under uddannelse, uden beskæftigelse består af arbejdsløse, midlertidigt uden for arbejdsstyrken (inklusive f.eks. barsel) og permanent uden for arbejdsstyrken

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

De unge, hvis højeste gennemførte uddannelse i 2011 er en gymnasial uddannelse, som er i beskæftigelse, kan enten være i arbejde eller under uddannelse. Bemærk, at der ud af en ungegruppe på knapt 1.600 personer kun er 30, som bor på Bornholm i 2011 med en gymnasial uddannelse som højeste niveau. Igen ses en betydelig forskel i beskæftigelsesgraden mellem de, der fortsat bor på Bornholm, og de, der er flyttet til Region Hovedstaden. Bemærk her, at en stor andel af de "beskæftigede" reelt er under uddannelse.

Højst en gymnasial uddannelse	beskæftigelsesandel*	Antal i gruppen
Hele ungdomsgruppen uanset bopæl	89,3%	169

Bopæl på Bornholm i 2011	80,0%	30
Bopæl i Region Hovedstaden 2011	92,2%	115

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

En stor andel af ungegruppen har en erhvervsfaglig uddannelse som højest gennemførte uddannelse. Også her ses forskel i beskæftigelsesgraden afhængigt af bopæl, hvor det også fremgår på tværs af tabellerne, at det er de erhvervsuddannede med bopæl i København og omegn, der har den højeste beskæftigelsesgrad af alle uddannelsesgrupper.

Højest en erhvervsuddannelse	beskæftigelsesandel*	Antal i gruppen
Hele ungdomsgruppen uanset bopæl	88,9%	576
Bopæl på Bornholm i 2011	86,3%	291
Bopæl i Region Hovedstaden 2011	94,7%	188

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

De unge med en mellemlang videregående uddannelse som højest gennemførte uddannelsesniveau er den største uddannelsesgruppe blandt ungegruppen. Af alle uddannelsesgrupper blandt de unge med bopæl på Bornholm, har denne gruppe den højeste beskæftigelsesgrad, dog fortsat lavere end de med bopæl i København.

Højest en mellemlang videregående uddannelse	beskæftigelsesandel*	Antal i gruppen
Hele ungdomsgruppen uanset bopæl	92,5%	389
Bopæl på Bornholm i 2011	87,7%	65
Bopæl i Region Hovedstaden 2011	93,7%	252

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Blandt de unge med en lang videregående uddannelse ses der en betydelig forskel i beskæftigelsesgraden, alt afhængigt af bopæl. Her er det værd at bemærke to forhold: For det første er gruppen af unge med en LVU, der er bosat på Bornholm, meget lille, og man skal være varsom med at tillægge den statistiske værdi en for stor betydning; for det andet er alle uddannede udenfor Bornholm, da det ikke er muligt at gennemføre en lang videregående uddannelse på øen – og dermed "tilflyttere", som skal etablere sig på det bornholmske arbejdsmarked.

Højest en lang videregående uddannelse	beskæftigelsesandel*	Antal i gruppen
Hele ungdomsgruppen uanset bopæl	86,3%	131
Bopæl på Bornholm i 2011	75,0%	8
Bopæl i Region Hovedstaden 2011	87,2%	109

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

På tværs af tabellerne kan følgende konkluderes:

- Den laveste beskæftigelsesandel er blandt de ufaglærte, uanset bopæl. Der er en væsentligt højere sandsynlighed for at finde beskæftigelse for en ufaglært fra Bornholm ved at flytte til Region Hovedstaden frem for at blive boende. Ikke desto mindre er 139 unge ufaglærte fra de udvalgte årgange blevet boende på Bornholm, mens mindre end 1/3 (58 personer) er flyttet til hovedstaden.
- Den næstlaveste beskæftigelsesgrad findes blandt de med en lang videregående uddannelse. Dette kan dog muligvis knyttes til populationens unge alder således, at de, der har opnået en lang videregående uddannelse, er forholdsvist nyuddannede, og således udfordres af at skulle finde et første job som færdiguddannet.
- Beskæftigelsesgraden for erhvervsuddannede er relativt høj, både for de der bor på Bornholm, og de, der er flyttet til Region Hovedstaden, hvor beskæftigelsesgraden for de erhvervsuddannede er den højeste for alle uddannelsesgrupper.
- Den højeste beskæftigelsesgrad er dog højest for de med en mellemlang videregående uddannelse og det er dette uddannelsesniveau, der giver de største beskæftigelsesmæssige chancer på Bornholm.

På tværs af uddannelsesniveauer er den overordnede konklusion, at beskæftigelsesgraden er højere for de unge, der er bosat i Region Hovedstaden end for de, der er bosat på Bornholm. Om det er dette faktum eller andre der motiverer unge til at fraflytte Bornholm kan en register-data undersøgelse dog ikke svare på, og der planlægges en opfølgende kvalitativ undersøgelse, der tager udgangspunkt i de unges uddannelsespositioneringer og bosætningspræferencer.

Erhvervsuddannelser og bosætningsmønstre

I næste del går vi i dybden med erhvervsuddannelserne og ser på sammenhænge mellem lokal uddannelse og bosætningsmønstre. Undersøgelsen er en smule handicappet af, at det oprindelige registerdatasæt ikke på tilfredsstillende vis kunne koble igangværende uddannelse med gennemført uddannelse, uddannelsesinstitutionens beliggenhed og den unges flyttemønstre. De resultater, der fremlægges her, er således en forenklet version, hvor der primært tages udgangspunkt i den højest gennemførte erhvervsuddannelse og den unges bosætning i 2011.

Først er der foretaget en udpensling af vores udvalgte bornholmske ungdomsårgange for de, som har gennemført en erhvervsuddannelse. I den følgende tabel vises deres erhvervsuddannelse fordelt på køn uanset bopæl i 2011.

Bornholm i 2000, uanset bopæl i 2011	Mænd		Kvinder		Alle	
EUD: Merkantil	62	18%	130	55%	192	33%
EUD: Bygge & anlæg	100	29%	4	2%	104	18%
EUD: Produktion & Udvikling	95	28%	0	0%	95	16%
EUD: Sundhed, omsorg og pædagogik	*	0%	59	25%	60	10%
EUD: Dyr, planter og natur	38	11%	8	3%	46	8%
EUD: Andre	44	13%	35	15%	79	14%
Total:	340	100%	236	100%	576	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Af ovenstående tabel fremgår at langt den største erhvervsuddannelse blandt bornholmske unge er de merkantile uddannelser, efterfulgt af indgangene Bygge og anlæg samt Produktion & udvikling (måske bedre kendt som Jern og metal). Herefter er der et spring ned til indgangen Sundhed, omsorg og pædagogik. De øvrige EUD indgange er en blanding af Bil, fly og andre transportmidler, Mad til mennesker, Bygnings- og brugerservice, Krop & Stil, medieproduktion, Strøm, styring og IT samt Transport og logistik.

Det fremgår også at der er store kønsmæssige forskelle, hvor især Produktion & udvikling samt Bygge og anlæg samt til dels Dyr, planter og natur er mandefag, mens Sundhed, omsorg og pædagogik er et kvindefag. Den merkantile indgang er den 'mindst kønnede' fagretning, hvor knap 2/3 er kvinder.

I det følgende afsnit undersøges hvilke flyttemønstre ungdomsgruppen har udvist fordelt på forskellige erhvervsuddannelsestyper. Gruppen er opdelt i de der bor på Bornholm i 2011 og de der bor i Region Hovedstaden i 2011. Gruppen af unge, der har gennemført en erhvervsuddannelse som højest gennemførte uddannelse og er bosat i det øvrige Danmark, er for lille til at analysere statistisk validt.

Bopæl på Bornholm i 2011	Mænd	%	Kvinder	%	Alle	%
EUD: Merkantil	21	12,6%	61	49,2%	82	28,2%
EUD: Bygge & anlæg	56	33,5%	*	1,6%	58	19,9%
EUD: Produktion & Udvikling	53	31,7%	0	0,0%	53	18,2%
EUD: Sundhed, omsorg og pædagogik	0	0,0%	40	32,3%	40	13,7%
EUD: Dyr, planter og natur	22	13,2%	3	2,4%	25	8,6%
EUD: Andre	15	9,0%	18	14,5%	33	11,3%
Total	167	100,0%	124	100,0%	291	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Blandt de erhvervsuddannede bosat på Bornholm i 2011 udgør de merkantilt uddannede fortsat den største gruppe efterfulgt af bygge og anlæg samt produktion & udvikling med ca. 1/5 hver. Social- og sundhedsuddannelserne udgør næsten 14%. Der er store kønsmæssige forskelle. Blandt kvinderne udgør indgangen merkantil næsten 50% af de på Bornholm bosatte erhvervsuddannede, mens sundhed, omsorg og pædagogik udgør knapt 1/3. For mændenes vedkommende udgør de bygge- og anlægsuddannede over 1/3 af alle mandlige erhvervsuddannede fra ungegruppen, som er bosat på Bornholm. Produktion og udvikling er næsten lige så dominerende, mens indgangen dyr, planter og natur udgør 13%, stærkt efterfulgt af de merkantilt uddannede.

Mønstret er noget anderledes for de, der er flyttet til Region Hovedstaden.

Bopæl i Region Hovedstaden 2011	Mænd	%	Kvinder	%	Alle	%
EUD: Merkantil	34	28,1%	47	70,1%	81	43,1%
EUD: Bygge & anlæg	32	26,4%	2	3,0%	34	18,1%
EUD: Produktion & Udvikling	28	23,1%	0	0,0%	28	14,9%
EUD: Sundhed, omsorg og pædagogik	1	0,8%	5	7,5%	6	3,2%
EUD: Dyr, planter og natur	4	3,3%	2	3,0%	6	3,2%
EUD: Andre	22	18,2%	11	16,4%	33	17,6%
Total:	121	100,0%	67	100,0%	188	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Først og fremmest ses, at de merkantilt uddannede udgør den største gruppe fraflyttede erhvervsuddannede unge, og blandt kvinderne er denne uddannelse meget dominerende, idet 70% af alle fraflyttede unge bornholmske kvinder med en erhvervsuddannelse fra vores ungegruppe har en merkantil uddannelse. Blandt mændene er dette også den største uddannelsesgruppe. Dernæst er det bygge- og anlægsindgangen, der er stærkt mandsdomineret. Herefter følger produktion og udvikling, der udelukkende består af mænd.

Dette afsnit viser, at de unge erhvervsuddannede er en mobil gruppe, hvor nogle vælger at uddanne sig lokalt og bo lokalt, mens andre vælger at flytte. Selvom andelen af erhvervsuddannede i yderkommunerne i Danmark - og specifikt på Bornholm - er højere end på landsplan, medfører dette ikke, at de unge entydigt bliver boende i den kommune, hvori de er vokset op. Ovenstående opgørelse viser, at det især er de merkantilt uddannede, der fraflytter Bornholm, men der er også mobilitet blandt de med en bygge- og anlægsuddannelse samt med en uddannelse inden for jern og metal, altså produktion & udvikling.

I forhold til de unge, der vælger at forblive bosat på Bornholm, er der stærke kønnede mønstre, hvor de unge mænd med en erhvervsuddannelse, der vælger fortsat at bo på Bornholm, primært vælger en bygge- og anlægs- samt produktions- og udviklingsuddannelse, mens det for kvindernes vedkommende primært drejer sig om en merkantil uddannelse samt en sundheds-, omsorgs- og pædagogisk erhvervsuddannelse.

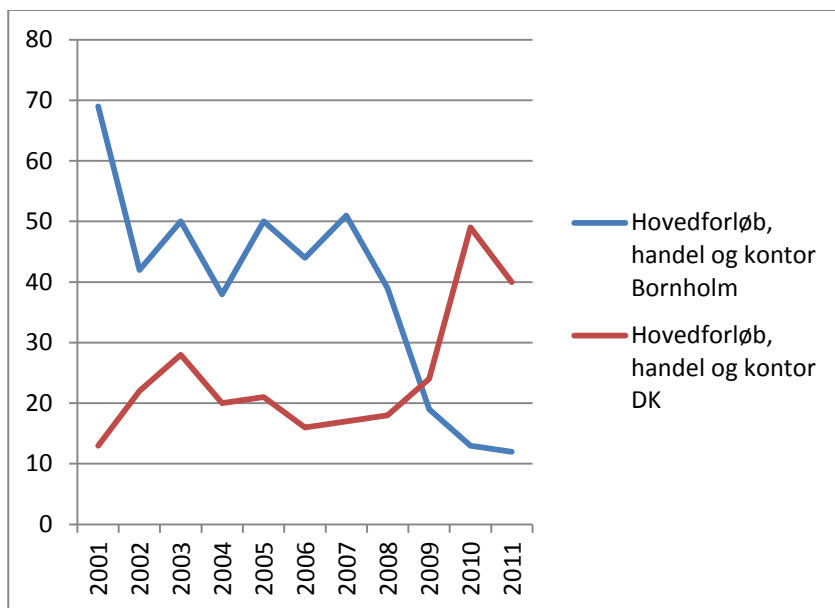
I det følgende vil vi søge at afdække flere detaljer om de unges uddannelsesmønstre knyttet til det lokale udbud af erhvervsuddannelser.

Det har desværre ikke været muligt at anvende vores registerdataanalyse til denne undersøgelse, hvorfor den primære kilde er EASY-P ledelsesinformation (http://lisp.easy.uni-c.dk:7777/pls/lis_cb/pck_li_start.startframe). Dette er et administrationssystem for erhvervsuddannelserne, som i dette tilfælde anvendes til statistiske formål. Der er ikke mulighed for at "krydse" nogle af oplysningerne med andre registre. Der fokuseres primært på to erhvervsuddannelsestyper: de merkantile uddannelser samt uddannelserne indenfor Bygge og anlæg. Disse uddannelser er valgt, da det især er inde for disse områder, at der forventes en øget efterspørgsel efter kompetent arbejdskraft.

De merkantile erhvervsuddannelser

I en analyse for det bornholmske uddannelsesprojekt "Uddannelse til Alle", (Hedetoft, 2014) er der i perioden 2001-2011 registreret en stærk nedgang i antallet af unge, der gennemfører et merkantilt erhvervsuddannelsesforløb på Bornholm, mens der har været en væsentlig stigning i antallet af unge, der vælger en merkantil erhvervsuddannelse uden for Bornholm. Dette forhold er illustreret i følgende figur:

Figur 1: Antal påbegyndte hovedforløb på og udenfor Bornholm af elever med bopæl på Bornholm primo året

Kilde: Hedetoft A & Larsen KT: (2014): *De bornholmske ungdomsuddannelser. Status og Perspektiver*. Center for regional- og turismeforskning, under udgivelse.

Det er ikke muligt at afdække, hvilke motivationer der ligger bag de unges valg af uddannelsessted, men det er nærliggende at tage adgangen til lokale praktikpladser i betragtning, ligesom det er relevant at gøre opmærksom på, at det kun er muligt at læse specialet offentlig administration helt færdigt på Bornholm. For alle andre merkantile specialer, inklusiv alle detailhandelsuddannelser, finansuddannelser, handelsuddannelser, samt andre kontoruddannelser end den i offentlig administration, skal den unge tilknyttes en skole uden for Bornholm.

Det er ikke muligt at skabe et fuldstændigt overblik over, hvor alle unge, der stammer fra Bornholm, går på skole, og slet ikke at skabe et overblik over deres praktikpladser. Det er dog muligt at tegne et øjebliksbillede for unge, der vælger at fastholde deres bopæl på Bornholm og tage en merkantil uddannelse.

Følgende er en opgørelse fra praktikaftaledatabasen Easy-P. Der er søgt på igangværende praktikpladsforhold pr. 05.01.2014. Der er søgt for alle elever med postnummer i intervallet 3700-3799, dvs. alle postnumre på Bornholm. Såfremt en elev har valgt at skifte postadresse til en skole eller praktikplads uden for Bornholm, er eleven ikke medtaget i denne oversigt, også selvom vedkommende er registreret som elev på f.eks. Campus Bornholm og/eller har en praktikplads på Bornholm. Der er søgt på "arkivskole". Det er den skole, som eleven er indskrevet på og som opbevarer aftalen. Unge, der stammer fra

Bornholm, men som er fraflyttet øen i forbindelse med gennemførelse af en EUD uddannelse, er ikke inkluderet i denne oversigt.

Uddannelse	Antal elever med praktikplads	Heraf kvinder	Uddannes på Campus Bornholm	Uddannes på andre skoler
Kontoruddannelse, generel	9	7		9 fordelt på 1 skole
Kontoruddannelse, forskellige specialer (primært offentlig administration, 27)	45	38	26	19 fordelt på 7 skoler
Handelsuddannelser med forskellige specialer	7	0?		7 fordelt på 4 skoler
Detailhandels med specialer, spredt, men flest på salgsassistent (23) (især profilen inden for kapital-kædedrift)	40	24	1	39 fordelt på 7 skoler

Kilde: http://lisp.easy.uni-c.dk:7777/pls/lis_cb/pck_li_praktiksituation.Vis_praktiksituation_udtraek?p_ryd=j

Som det fremgår af tabellen, er bornholmerne i gang med en lang række merkantile erhvervsuddannelser. Ikke overraskende er det dog tydeligt, at Campus Bornholm og uddannelsen i offentlig administration er den mest dominerende kombination. For de andre uddannelsers vedkommende gælder, at eleverne dels er fordelt over et større antal specialer, og dels er tilknyttet en lang række skoler, der ikke alene ligger uden for Bornholm, men spredt over det meste af Danmark.

Når der tages udgangspunkt i denne oversigt bliver det tydeligt, at den udbudsprofil en lokal erhvervsskole har, har overordentligt stor betydning for den lokale tyngde af uddannelsesprofiler. Der uddannes med andre ord rigtig mange med speciale i offentlig administration, og selvom Bornholms Regionskommune er den største (offentlige) arbejdsplads på Bornholm og kan forventes at aftage et flertal af de nyuddannede, er det væsentligt at stille spørgsmålstegn ved, om nogle af de unge, der ligeledes tager en merkantil erhvervsuddannelse, men som er fraflyttet Bornholm, er flyttet ud fra et ønske om at bo et andet sted, eller om vedkommende har ønsket en anden merkantil uddannelse end det var muligt at finde en lokal praktikplads til.

Opgørelsen viser også en vis kønsmæssig forskydning; de kvindelige merkantilstuderende læser primært kontorfag, mens der er en mere ligelig kønsfordeling mellem eleverne indenfor detailhandel.

Erhvervsuddannelserne inden for bygge- og anlæg

Til sammenligning ses her på en anden faggruppe, nemlig indgang Bygge- og anlæg, der er et udpræget mandefag. Som det fremgår nedenfor er kun to aftaler ud af de igangværende 77, besat af kvinder.

Uddannelse	Praktik	Heraf kvinder	Uddannes på Campus Bornholm	Uddannes på andre skoler
Tagdækker	3	0		3 fordelt på 1 skole
Murer	16	0	1	15 fordelt på 2 skoler, heraf 14 på EUC Sjælland, der har et fast samarbejde med Campus Bornholm om uddannelsen
Anlægs- og bygningsstruktør	7	0		7 fordelt på 2 skoler, heraf 2 på EUC Sjælland
Tømrer	34	0	34	
Glarmester	1	0		1
VVS-energiuddannelser, forskellige specialer	10	0	2	8 fordelt på 3 skoler, heraf 5 elever på EUC Sjælland
Bygningsmaler	6	1		6 fordelt på 3 skoler, heraf 3 elever på EUC Sjælland

Kilde: http://lisp.easy.uni-c.dk:7777/pls/lis_cb/pck_li_praktiksituation.Vis_praktiksituation_udtraek?p_ryd=j

Den eneste bygge- og anlægsuddannelse, som det er muligt at gennemføre fuldt ud på Bornholm, er Træfagenes Byggeuddannelse (tømrer). Derudover udbyder Campus Bornholm et grundforløb til murer, snedker og vvs-energiuddannelserne. VVS-energiuddannelserne består af flere specialer, hvor Campus Bornholm har forsøgt at udbyde model 1 og 2 lokalt, hvilket ikke har været muligt de sidste par år grundet manglende volumen. Murereleverne gennemfører primært deres hovedforløb på EUC Sjælland, og det er tydeligt at se effekten af, at Campus Bornholm samarbejder med denne institution indenfor bygge- og anlægsuddannelserne, idet eleverne samler sig her.

Således viser Bygge – og anlægsindgangen et andet mønster end det for de merkantile uddannelser, idet der er langt større "samling" på eleverne udenfor Bornholm, idet et flertal går på EUC Sjælland. Hvorledes dette påvirker gennemførelsesprocenten, vides ikke. Som nævnt tidligere, er et andet og måske endnu væsentligere aspekt adgangen til lokale praktikpladser. Det har ikke været muligt at inddrage praktikpladssituationen, ej heller adgang til eventuelle skolepraktikpladser i denne analyse.

Opsummering af analysen af Case Bornholm

Data for den register-baserede analyse af unge-populationen på Bornholm viser, at de bornholmske unge nogenlunde følger de uddannelses- og bosætningsvalg som karakteriserer unge fra yderkommuner generelt. Det vil sige, at en større andel af de unge tager en erhvervsuddannelse end for landsgennemsnittet, at der er færre unge uden en kompetencegivende uddannelse end for landsgennemsnittet,

at en større andel tager en mellemlang videregående uddannelse, mens en mindre andel tager en lang videregående uddannelse. Flere unge bornholmere fraflytter dog Bornholm, end unge fra yderkommuner fraflytter yderkommunerne.

Der er et bestemt bosætningsmønster, som knytter sig til det opnåede uddannelsesniveau: flertallet af de der ikke opnår en kompetencegivende uddannelse bliver boende på Bornholm, mens flertallet af de med en kompetencegivende uddannelse, fraflytter øen. En markant og signifikant undtagelse er de erhvervsuddannede, hvor et flertal vælger at fastholde deres bosætning på Bornholm.

Der er store forskelle på bosætningsvalg afhængig af hvilken erhvervsuddannelse de unge har gennemført. De der har gennemført en Handels- og kontor erhvervsuddannelse (den merkantile indgang) fraflytter Bornholm i langt højere grad, end de øvrige der har opnået en erhvervsuddannelse. Til gengæld bliver en større andel blandt de der er uddannede indenfor Bygge og anlæg samt Produktion og udvikling boende på Bornholm. Det samme gælder de der er uddannet indenfor Sundhed, omsorg og pædagogik.

De kønnede uddannelsesvalg resulterer i kønnede bosætningsmønstre. De dominerende mandefag, f.eks. Produktion og udvikling samt Bygge og anlæg udgør det uddannelses- og beskæftigelsesmæssige grundlag for mændenes bosætning på Bornholm, mens kvindefagene indenfor Sundhed, omsorg og pædagogik samt de mellemlange videregående uddannelser er de dominerende uddannelsesvalg for de unge kvinder fra Bornholm, der vælger (fortsat) at bosætte sig på Bornholm.

Flertallet af de der fraflytter Bornholm, tilflytter (resten af) Region Hovedstaden uanset uddannelsesniveau. Det gælder både de med grundskole som højeste uddannelsesniveau, de med en gymnasial uddannelse, de erhvervsuddannede – uanset fag – samt de med en videregående uddannelse, uanset om det er en kort, en mellemlang eller en videregående uddannelse.

Hvor registerundersøgelsen kun bevæger sig på det overordnede erhvervsuddannelsesniveau (hovedforløb tilknyttet de 12 indgange), kan analysen baseret på erhvervsskolernes administrationssystem EASY-P vise hvilke skoler de nuværende elever er tilknyttet i forhold til hvilke præcise hovedforløbsfag de er i gang med. Resultatet af denne analyse viser, at det lokale udbud af erhvervsuddannelser ikke overraskende har stor indflydelse på den lokale uddannelsesprofil. På Bornholm er der dermed en 'overrepræsentation' af de uddannelser, hvor man kan gennemføre hele forløbet lokalt. Ud over de eksempler der er vist her, nemlig kontoruddannelsen i offentlig administration og tømrer, gælder det samme mønster for klejnsmede, social- og sundhedshjælpere og assistenter, gastronomer og ernæringsassistenter samt personvogsmekanikere. Undersøgelsen viser dog også, at et stort antal unge er villige til at fastholde deres bopæl på Bornholm, mens de læser hovedfag, der kun udbydes af skoler udenfor Bornholm.

Efterskrift om anvendte data og metoder

I det registerudtræk, der anvendt i denne registerundersøgelse, har vi valgt at benytte variabelen "højest fuldførte uddannelse" som udtryk for en persons kompetenceniveau på et givet tidspunkt. Opgørelsen over befolkningens højest fuldførte uddannelse gør det muligt at følge udviklingen i danskernes uddannelsesniveau og uddannelsesmønstre, og det er muligt at følge udviklingen i uddannelsesniveauet både for befolkningen samlet set samt for udvalgte undergrupper. I arbejdsmarkedsanalyser anvendes arbejdsstyrkens højest fuldførte uddannelse også ofte som indikator for kompetenceniveau.

Imidlertid ville denne analyse have vundet ved at have inddraget supplerende informationer om fuldførte uddannelser fra elevregistret. En stor del af befolkningen opnår flere forskellige uddannelser i et livsforløb, men når der kun er informationer om befolkningens højest fuldførte uddannelse (som er den uddannelse med den længste normerede studietid), mistes en række informationer. Eksempelvis vil en person med en længerevarende uddannelse, der efterfølgende tager en kortere faglig uddannelse, fortsat stå opført med den samme længerevarende uddannelse. Desuden er det også kun indirekte, at man kan slutte sig til omfanget af dobbeltuddannelser ud fra de benyttede registerdata. Registeret over højest fuldført uddannelse viser til en hver tid personernes højest fuldførte uddannelser. Registret dannes som et forløbsregister baseret på en vurdering af den enkelte persons uddannelseskariere og viser, hvordan kvalifikationsniveauet udvikler sig gennem den enkelte persons liv.

Endvidere er der tale om en helt igennem deskriptiv undersøgelse, og der skal gennemføres en efterfølgende statistisk bearbejdning af data med henblik på test af signifikans.

Lister over figurer og tabeller

Figur 1: Relativ Befolkningsudvikling fordelt på kommune-grupper, 2000 = indeks 100	20
Figur 2: Relativ beskæftigelsesudvikling fordelt på kommune-grupper, 2000 = indeks 100.....	21
Figur 3: Ændring i antal beskæftigede fra 2000 til 2012, fordelt på hovedbrancher og kommune-grupper	23
Figur 4: De beskæftigedes fordeling på højeste fuldførte uddannelse og kommune-grupper, % af de beskæftigede, 2011	24
Figur 5: De beskæftigedes uddannelsesmæssige baggrund, Hele landet og yderkommuner, 2000 og 2011	25
Figur 6: Historisk og forventet udvikling i arbejdsstyrke og beskæftigelse	28
Figur 7: Andel af unge der flytter til en bykommune i perioden 2000 til 2011	36
Figur 8: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der er i gang med en uddannelse, Hele landet	42
Figur 9: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der er i gang med en erhvervsuddannelse, fordelt på kommune-grupper	43
Figur 10: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der er i gang med en lang videregående uddannelse, fordelt på kommune-grupper	43
Figur 11: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der ikke er i gang med en uddannelse, fordelt på kommune-grupper	44
Figur 12: Andel af "Ungdomsårgang 2000" der er i gang med en erhvervs- eller gymnasial uddannelse, fordelt på køn	45
Figur 13: Opnået "højest fuldførte uddannelse" i 2011 for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på uddannelsesgrupper, hele landet	50
Figur 14: Andel med fuldført erhvervsuddannelse for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på kommune-grupper	50
Figur 15: Andel med fuldført mellemlang videregående uddannelse for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på kommune-grupper	51
Figur 16: Andel med fuldført lang videregående uddannelse for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på kommune-grupper	52
Figur 17: Højest fuldførte uddannelse i 2011 for "Ungdomsårgang 2000", fordelt på kommune-grupper	52
Tabel 1: Oversigt over klassifikation af kommuner efter type.....	15
Tabel 2: Beskæftigelsesudvikling fordelt på brancher, hele landet, Indeks.....	21
Tabel 3: Beskæftigelsesudvikling fordelt på brancher, yderkommuner	22
Tabel 4: Andel af de beskæftigede, der arbejder i den private sektor, afhængigt af uddannelse og kommune-type, 2011	26
Tabel 5: Udvikling i arbejdsstyrke og beskæftigelse for hele landet, 2000 til 2011 samt 2012 til 2020	28
Tabel 6: Forventet udvikling i antallet af ledige fordelt på kommune-grupper	29
Tabel 7: Antallet af ledige i 2020 fordelt på hoveduddannelsesgrupper og kommune-grupper	30
Tabel 8: "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 og 2011.....	35
Tabel 9: Andel af "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 og 2011	35
Tabel 10: Andel af mænd i "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 (rækker) og 2011 (søjler).....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Tabel 11: Andel af kvinder i "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 (rækker) og 2011 (søjler).....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Tabel 12: "Ungdomsårgangen 2000" og deres bopælskommune i 2000 (rækker) og 2011 (søjler), procentpoint forskel på mænd og kvinder	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Tabel 13: Andel af unge fordelt efter bopæl primo (rækker), bopæl ultimo (søjler), Højest fuldførte uddannelse er Grundskole	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Tabel 14: Andel af unge fordelt efter bopæl primo (rækker), bopæl ultimo (søjler), Højest fuldførte uddannelse er Gymnasial uddannelse.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Tabel 15: Andel af unge fordelt efter bopæl primo (rækker), bopæl ultimo (søjler), Lang videregående uddannelse, naturfaglig.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Tabel 16: Status for igangværende uddannelse for "Ungdomsårgang 2000" i 2000	41
Tabel 17: Andel af unge der er i gang med en uddannelse og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år).....	46
Tabel 18: Andel af unge der er i gang med "Gymnasiale uddannelse" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)	47
Tabel 19: Andel af unge der er i gang med "EUD grundforløb" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år).....	47
Tabel 20: Ungdomspopulationen fordelt på igangværende uddannelse i 2000.....	54
Tabel 21: Alle kommuner, igangværende uddannelse i 2000 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2005 (søjler).....	54
Tabel 22: Ungdomsuddannelserne, igangværende uddannelse i 2000 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2011 (søjler)	55
Tabel 23: Igangværende uddannelse i 2000 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2005 (søjler), forskel (pctpoint) på yder og bykommuner	57
Tabel 24: Igangværende uddannelse i 2000 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2005 (søjler), forskel (pctpoint) på land- og bykommuner	58
Tabel 25: Igangværende uddannelse i 2002 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2005 (søjler) ...	59
Tabel 26: Ungdomsuddannelserne, Igangværende uddannelse i 2002 (rækker) og højst fuldførte uddannelse i 2011 (søjler)	60
Tabel 27: Uddannelsesstatus for unge der var i gang med et grundforløb i hhv. 2000 og 2002.....	61
Tabel 28: Uddannelsesstatus for unge der var i gang med et hovedforløb i hhv. 2000 og 2002	61
Tabel 29: Igangværende uddannelse i 2002 (rækker) og højst fuldført uddannelse i 2011 (søjler), forskel (procentpoint) på yder- og bykommuner	63
Tabel 30: Igangværende uddannelse i 2002 (rækker) og højst fuldført uddannelse i 2011 (søjler), forskel (procentpoint) på land- og bykommuner	63
Tabel 31: Andel på grundskoleniveau i hhv. 2005 og 2011	64
Tabel 32: Andel på EUD niveau i hhv. 2005 og 2011	64
Tabel 33: Andel på videregående niveau i hhv. 2005 og 2011.....	64
Tabel 34: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelseskommune, alle uddannelsesgrupper	68
Tabel 35: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelseskommune, ufaglærte.....	68
Tabel 36: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelseskommune, de erhvervsfaglige uddannelser.....	69

Tabel 37: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelseskommune, de mellemlange videregående uddannelser.....	69
Tabel 38: Beskæftigelsesandel afhængigt af de unges oprindelseskommune, de lange videregående uddannelser.....	69
Tabel 39: Erhvervsindkomst pr. beskæftiget efter arbejdssted, alle aldersgrupper, 2011	71
Tabel 40: Primær indkomst pr. beskæftiget efter arbejdssted, alle aldersgrupper, procent i forhold til bykommuneniveau	71
Tabel 41: Erhvervsindkomst pr beskæftiget, 2011, afhængigt af oprindelseskommune	72
Tabel 42: Erhvervsindkomst pr beskæftiget, 2011, afhængigt af oprindelseskommune. Forskel til landsgennemsnit.....	72
Tabel 43: Forældrenes sociale stilling ved de unges 15. år (andel af de unge)	73
Tabel 44: Forældrenes uddannelsesmæssige baggrund ved de unges 15. år (andel af de unge)	73
Tabel 45: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, alle kommuner	74
Tabel 46: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, yderkommuner	75
Tabel 47: Forskel (procentpoint) mellem unge fra yderkommuner og unge fra bykommuner.....	76
Tabel 48: Sammenhæng mellem forældreuddannelse og de unges bopæl i 2011, Oprindelseskommune = Yderkommuner	77
Tabel 49: Sammenhæng mellem forældreuddannelse (detaljeret niveau) og de unges bopæl i 2011, Yderkommuner	78
Tabel 50: Ungdomsårgang 2000 og deres bopæl i 2011, fordelt på køn, antal	80
Tabel 51: Ungdomsårgang 2000 og deres bopæl i 2011, fordelt på køn, procent.....	81
Tabel 52: Igangværende uddannelse 2011 for personer, der kommer fra Bornholm	82
Tabel 53: Højest fuldførte uddannelse 2011 i %.....	82
Tabel 54: Højest fuldførte uddannelse 2011, kvinder i %.....	83
Tabel 55: Højest fuldførte uddannelse 2011, mænd i %	83
Tabel 56. Højest fuldførte uddannelser 2011, bopæl på Bornholm 2011.....	84
Tabel 57: Højest fuldførte uddannelse 2011, bopæl region Hovedstaden (uden for Bornholm)	84
Tabel 55: Arbejdskraftbalance, 2013 - 2020, Danmark.....	103
Tabel 56:Forventet beskæftigelsesudvikling 2013 - 2025, hele landet	104
Tabel 60: Andel af unge der er i gang med "EUD Handel og kontor" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år).....	105
Tabel 61: Andel af unge der er i gang med "EUD Sundhed" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år).....	105
Tabel 62: Andel af unge der er i gang med "EUD Andre" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)	105
Tabel 63: Andel af unge der er i gang med "EUD Bygge og anlæg" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år).....	106
Tabel 64: Andel af unge der er i gang med "EUD Jern og metal" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år).....	106
Tabel 57: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, yderkommuner	111

Tabel 58: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, landkommuner	111
Tabel 59: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, mellemkommuner	112
Tabel 60: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, bykommuner.....	112

Kilder

Arbejdsmarkedsstyrelsen (2012): Beskæftigelsesregion Hovedstaden, Den *sociale arv i Østdanmark. Andelen af unge fra ufaglærte hjem, der ikke har eller er i gang med en ungdomsuddannelse*. Notat.

Arundel, A., Lorenz, E., Lundvall, B.A. & Valeyre, A. (2007): *How Europe's economies learn: a comparison of work organization and innovation mode for the EU-15*. Industrial and Corporate Change 16, 1175-1210.

Behrens, K. & Lange, T. (2011): *Profilmodel 2009 på kommuner*. Notat. Uni-C.

Bestyrelsesforeningen for social- og sundhedsskolerne et al (2010): *Afrapportering af processen med at udvikle en strategi for fremtidens institutionsstruktur for ungdomsuddannelserne*. København: Undervisningsministeriet.

Erhvervs- og Byggestyrelsen (2010): *Regional konkurrenceevneredegørelse*. København: EBST.

Hansen, M. (2010): *Unge strømmer til uddannelse*. Agenda. 25.3.2010.

Hansen, H.K & Winther, L. (2012): *The Urban Turn. Cities, talent and knowledge in Denmark*. Aarhus University Press.

Henriksen, T. (2011): *Profilmodel 2010*. Fremskrivning af en ungdomsårgangs uddannelsesniveau. Uni-C.

Hutters, C. og Brown, R. (2011): *Hvor blev drengene af? Køn og uddannelsesvalg efter gymnasiet*. København: Center for Ungdomsforskning.

Jensen, C. S. (2011): *The flexibility of flexicurity: The Danish model reconsidered*. Economic and Industrial Democracy, 32, 4, 721-737.

Jensen, T.P. & Husted, L. (2008): *De unges vandring i uddannelsessystemet. Uddannelsesmønstre i Region Midtjylland og betydningen af geografi og social baggrund*. København: AKF.

Jensen, T.P, L. Husted, A.K. Kamstrup, S. Haselmann og S.M.Daugaard (2009): *Unge frafald på erhvervsskolerne. Hvad gør de "gode skoler"*. AKF (KORA).

- Jensen, P.S. (2010): *Finanskrisen, arbejdsstyrken og konjunkturer i yderområder*. Esbjerg: SDU, Center for Landdistriktsforskning.
- Jensen, P. (2010): *En analyse af ledighedsudviklingen i udkantskommunerne*. Esbjerg: CLF rapport 1/2010.
- Jensen, U.H., Jensen, T.P. (2005): *Unge uden uddannelse: Hvem er de, og hvad kan der gøres for at få dem i gang?* Købehavn: SFI.
- Jæger, M.M., Munk, M.D. & Ploug, N. (2003): *Ulighed og livsløb: Analyser af betydningen af social baggrund*. København: SFI.
- Lam, A. & Lundvall, B. (2006): *The Learning Organisation and National Systems of Competence Building and Innovation*. I E.
- Larsen B.Ø, Rangvid B.S. & Jensen T.P. (2010): *Institutionernes resultater – en registerbaseret analyse af ungdomsuddannelsesinstitutionerne og betydningen af institutionstype, skolestørrelse og geografisk placering*. København: Anvendt Kommunalforskning.
- Lorenz & B. Lundvall (eds.) *How Europe's Economies Learn: Coordinating competing models*, Oxford: Oxford University Press.
- Marcussen CH & Hedetoft A (2012): *Flytteanalyse for Bornholm 2000-2011*. Bornholm: Center for Regional- og Turismeforskning.
- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2008): *Det danske Landdistrikts-program 2007-2013*. Købehavn: Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne.
- Nielsen U. (2011): *Transportafstand og uddannelsesmønstre*. Aalborg: Artikler fra Trafikdage på Aalborg Universitet.
- OECD (2007): *Understanding the Regional Contribution of Higher Education Institutions: A Literature Review*. Paris: OECD.
- Ploug, N. (ed) (2007): *Social arv, social ulighed*. København: Hans Reitzel.
- Produktivitetskommissionen (2014): *Uddannelse og innovation*. 4. analyserapport fra Produktivitetskommissionen.
- Rambøll (2011): *Virksomhedernes beskæftigelsesvurderinger*. Ålborg: Beskæftigelsesregion Nordjylland.
- Regeringen (2011): *Et Danmark der står sammen*.
- Rangvid B.S., Larsen B. Ø & Jensen T.P. (2010): *Faglærtes indplacering på arbejdsmarkedet*. København, Anvendt Kommunalforskning.
- Regeringsgrundlaget. Regeringen (2013): *Faglært til fremtiden. Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser*. Oplæg til revision af erhvervsuddannelserne.
- Sandholt Jensen, P. (2010): *En analyse af ledighedsudviklingen i udkantskommunerne*. Esbjerg: CLF rapport 1/2010.

Søgaard, J. (2011): *Sammenhængen mellem uddannelse og erhvervsdeltagelse*. København: Finansministeriet.

Sørensen, J.F.L (2014): *Landdistrikternes befolknings- og beskæftigelsesudvikling*. CFL Report 29/2014.

Uni-C (2013): *Profilmodel 2011 – fremskrivning af en ungdomsårgangs uddannelsesniveau*²⁵

---

²⁵ http://www.uvm.dk/Service/Statistik/Tvaergaende-statistik/~/_media/UVM/Filer/Stat/PDF12/121211%20Profilmodel%202011%20Land.ashx

BILAG

Bilag 1: Kort om denne version af fremskrivningsmodellen

Denne version af den regionale overvågningsmodel (SAM-K/LINE) omfatter følgende data:

1. Personregisterdata for 2011 i SAM-K (data for beskæftigelse og arbejdsløshed, indkomst og skatter mv., som i Statistikbanken er henført til 2012²⁶). Detaljerede data vedrørende personers beskæftigelse og indkomst fordelt på erhverv og ejerforhold indgår ligeledes i modellen.
2. E-indkomstdata vedr. arbejdstid og lønindkomst mv. for 2011 og 2012 indgår ligeledes i SAM-K og benyttes til at aktualisere data.
3. Nationalregnskab for Danmark 1996-2009 (endelige data) og 2010-2011 (foreløbige data) med tilgangs- og anvendelsestabeller for Danmark. Tilgangs- og anvendelsestabeller opdateres næste gang i forbindelse med hovedrevision af nationalregnskabet september 2014. Nationalregnskabet er opdateret med foreløbige nationalregnskaber for 2010-2012 fra Statistikbanken (opdateret 8. november 2013).
4. Kommunefordelt nationalregnskab for Danmark 1996-2009 (endelige data) og 2010-2011 (foreløbige data).
5. Regionale varebalancer fordelt på produktions- og forbrugskommune og detaljerede varer.
6. Diverse andre data, f.eks. kommunale budgetter og regnskaber, skatter, transportomkostninger, samt data for fuldtidsledighed-
7. Fremskrivningen med LINE dækker hvert af årene 2013-2020, 2025, 2030 og 2035. Fremskrivningen baseres på:
  - a. Fremskrivning af den nationale udvikling med ADAM fra Finansministeriet og Danmarks Statistik. Fremskrivningen baseres på Økonomi- og Indenrigsministeriets seneste konjunkturvurdering fra august 2013, jf. <http://oim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2013/aug/dansk-oekonomi-paa-rette-kurs.aspx>.
  - b. I perioden 2015-2022 er der tale om en gradvis tilnærmelse til regeringens 2020-plan, jf. http://www.stm.dk/multimedia/danmark_i_arbejde_udfordringer_for_dansk_konomi_mod_2020_web.pdf.
  - c. For 2023 og efterfølgende år tages udgangspunkt i Regeringens konvergensprogram for 2013, jf. http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/cp2013_denmark_da.pdf.
  - d. Generelt tager fremskrivningen udgangspunkt i vedtaget politik og indregner dermed også effekter af tilbagetrækningsreformen, kvalitetsfonden og fremrykninger af offentlige investeringer. De beregningstekniske principper, der er anvendt ved fastlæggelse af forløbet efter 2020, er nærmere beskrevet i "Mod nye mål - Danmark 2015, Teknisk Baggrundsrapport, december 2007", som kan hentes på www.fm.dk.
  - e. Kommunefordelte trends vedr. udviklingen i eksport og turisme, erhvervenes arbejdskraftforbrug, pendlingsmønstre samt befolkningens uddannelse (baseret på en kombineret frekvens- og kohortemodel) mv.
  - f. Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning for 2013 til 2040,
  - g. En kommunefordelt beregning af konsekvenserne af tilbagetrækningsreformen - beskrevet i "Aftaler om reformpakken 2020, jf. <http://justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2011/Aftaler%20om%20Reformpakken%202020.pdf> - som tager hensyn til ændringer i efterløn og pensionsalder.

---

²⁶ Også i denne rapport har vi henført data for den registerbaserede beskæftigelse til 2012 som Danmarks Statistik gør i Statistikbanken, selvom data rettelig stammer fra en opgørelse i november 2011.

Bilag 2: Forventet udvikling i beskæftigelse og arbejdsstyrke, hele landet

Tabel 58: Arbejdskraftbalance, 2013 - 2020, Danmark

Antal	2013	2020	Ændringer fra 2013 til 2020			Beskæftigelse. Ændring i antal job	Arbejdsløshed			
			Arbejdsstyrke ændring i antal personer	2013	2020		2014	2016	2018	2020
Ufaglært/Uoplyst	637.320	660.774	23.454	594.057	568.596	-25.461	59.367	75.474	88.275	92.177
Studenter, hf, hhx, htx	233.676	225.490	-8.186	223.739	240.144	16.405	7.107	566	-7.808	-14.654
EFU: Handels- og kontor	339.072	317.525	-21.547	339.382	333.636	-5.746	170	-4.620	-9.571	-16.111
EFU: Bygge & anlæg	157.046	167.933	10.887	153.118	178.765	25.647	3.277	2.503	-3.893	-10.832
EFU: Jern & metal	173.800	167.170	-6.630	171.812	180.333	8.521	1.056	-2.754	-7.672	-13.162
EFU: Social & sundhed	90.274	93.007	2.733	87.868	87.280	-588	2.401	3.642	4.985	5.727
EFU: Andre	192.726	195.724	2.998	188.544	208.587	20.043	1.709	-3.805	-8.425	-12.863
KVU: Alle	149.944	160.187	10.243	145.658	165.183	19.525	2.422	-956	-3.908	-4.995
MVU: Pædagogiske	105.090	113.131	8.041	103.003	109.128	6.125	435	974	2.277	4.003
MVU: Folkeskolelærere	78.798	87.283	8.485	76.450	72.067	-4.383	3.793	7.559	11.632	15.215
MVU: Samfundsfraglig	69.075	73.153	4.078	68.983	82.951	13.968	-1.810	-5.252	-7.968	-9.798
MVU: Teknisk mv.	74.919	76.684	1.765	74.510	84.273	9.763	-414	-2.855	-5.265	-7.589
MVU: Sundhed	94.089	102.557	8.468	93.571	103.897	10.326	-1.586	-3.235	-3.188	-1.340
MVU: Bachelor, alle	64.118	87.654	23.536	57.627	73.749	16.122	6.707	8.051	10.212	13.906
LVU: Humanistiske	132.103	161.264	29.161	125.709	153.467	27.758	4.655	2.917	3.538	7.797
LVU: Naturvidenskabelig	26.981	33.157	6.176	25.621	31.909	6.288	894	406	434	1.249
LVU: Samfundsvidenskabelig	62.154	79.673	17.519	57.596	72.157	14.561	3.886	3.732	4.759	7.517
LVU: Sundhed	35.247	40.325	5.078	34.692	40.657	5.965	-247	-1.034	-1.126	-332
LVU: Andre	12.354	13.090	736	12.284	14.792	2.508	-334	-967	-1.427	-1.702
Forskere og Ph.d.-uddannelse	19.311	22.333	3.022	19.012	23.486	4.474	-382	-1.096	-1.432	-1.153
Alle uddannelser	2.748.097	2.878.114	130.017	2.653.234	2.825.056	171.822	93.107	79.248	64.429	53.058

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

Tabel 59: Forventet beskæftigelsesudvikling 2013 - 2025, hele landet

Hele landet				
(antal)	2013	2016	2020	2025
Ufaglært/Uoplyst	594.057	575.258	568.596	541.347
Studenter, hf, hhx, htx	223.739	228.853	240.144	243.683
EFU: Handels- og kontor	339.382	333.811	333.636	325.338
EFU: Bygge & anlæg	153.118	158.399	178.765	190.262
EFU: Jern & metal	171.812	173.081	180.333	184.596
EFU: Social & sundhed	87.868	87.641	87.280	87.169
EFU: Andre	188.544	196.532	208.587	217.221
KVU: Alle	145.658	152.812	165.183	173.819
MVU: Pædagogiske	103.003	106.098	109.128	113.211
MVU: Folkeskolelærere	76.450	74.587	72.067	70.477
MVU: Samfundsfaglig	68.983	75.118	82.951	88.284
MVU: Teknisk mv.	74.510	77.704	84.273	88.991
MVU: Sundhed	93.571	99.471	103.897	107.000
MVU: Bachelor, alle	57.627	64.607	73.749	80.650
LVU: Humanistiske	125.709	137.911	153.467	164.216
LVU: Naturvidenskabelig	25.621	28.471	31.909	34.561
LVU: Samfundsvidenskabelig	57.596	64.180	72.157	78.911
LVU: Sundhed	34.692	37.705	40.657	43.419
LVU: Andre	12.284	13.414	14.792	16.016
Forskere og Ph.d.-uddannelse	19.012	21.100	23.486	25.879
Ukendt uddannelse	0	0	0	0
Alle uddannelser	2.653.234	2.706.752	2.825.056	2.875.051
Ufaglært, studenter mv.	817.796	804.111	808.740	785.030
Faglærte / EFU	940.723	949.464	988.601	1.004.585
Kort vid.g. uddannelse - KVU	145.658	152.812	165.183	173.819
Mellemlang vid.g. uddannelse - MVU	474.144	497.585	526.065	548.613
Lang vid.g. uddannelse - LVU	274.914	302.780	336.467	363.004

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE

Bilag 3: Igangværende uddannelse og flytninger mellem kommuner

Tabel 60: Andel af unge der er i gang med "EUD Handel og kontor" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

EUD Handel og kontor	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	91%	79%	77%	72%	67%	59%
Landkommuner	90%	89%	86%	82%	76%	68%
Mellemkommuner	97%	92%	87%	83%	79%	73%
Bykommuner	98%	98%	97%	96%	95%	94%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 61: Andel af unge der er i gang med "EUD Sundhed" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

EUD Sundhed	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	90%	85%	79%	74%	67%	54%
Landkommuner	91%	88%	86%	81%	79%	77%
Mellemkommuner	87%	88%	87%	83%	78%	74%
Bykommuner	98%	96%	94%	95%	94%	91%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 62: Andel af unge der er i gang med "EUD Andre" og som bor i samme kommunetype som primo (ved 15 år)

EUD Andre	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	79%	76%	78%	69%	60%	51%
Landkommuner	90%	87%	83%	79%	73%	64%
Mellemkommuner	88%	87%	81%	76%	70%	64%
Bykommuner	96%	95%	93%	93%	92%	93%

**Tabel 63: Andel af unge der er i gang med "EUD Bygge og anlæg" og som bor i samme kommune-
type som primo (ved 15 år)**

EUD Bygge og anlæg	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	95%	95%	93%	91%	85%	76%
Landkommuner	99%	97%	95%	94%	90%	84%
Mellemkommuner	96%	95%	92%	93%	91%	84%
Bykommuner	98%	98%	98%	97%	97%	95%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

**Tabel 64: Andel af unge der er i gang med "EUD Jern og metal" og som bor i samme kommunetype
som primo (ved 15 år)**

EUD Jern og metal	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Yderkommuner	97%	95%	92%	91%	88%	78%
Landkommuner	97%	95%	95%	93%	88%	83%
Mellemkommuner	96%	95%	94%	93%	88%	81%
Bykommuner	98%	97%	96%	95%	94%	92%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Bilag 4: Langsigtede flytninger fordelt på hoveduddannelser

Befolkning primo (rækker) og befolkning (ultimo) opdelt i forhold til bopælskommune og højst fuldførte uddannelse ultimo.

Andel inden for kommune (primo) og uddannelsesgruppe (ultimo)

Grundskole	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kommu- ner
Yderkommuner	60%	19%	4%	17%	100%
Landkommuner	5%	69%	7%	19%	100%
Mellemkommun- er	2%	13%	65%	20%	100%
Bykommuner	2%	7%	6%	85%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	9%	28%	15%	48%	100%

Gymnasial	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	29%	16%	3%	52%	100%
Landkommuner	2%	40%	6%	52%	100%
Mellemkommuner	1%	6%	40%	53%	100%
Bykommuner	0%	3%	3%	93%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	4%	15%	10%	71%	100%

EUD Handel og kontor	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	49%	19%	6%	26%	100%
Landkommuner	4%	62%	7%	27%	100%
Mellemkommuner	1%	10%	64%	26%	100%
Bykommuner	1%	6%	6%	87%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	8%	28%	16%	48%	100%

EUD Bygge og anlæg	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	64%	16%	3%	17%	100%
Landkommuner	3%	75%	5%	17%	100%
Mellemkommuner	1%	9%	74%	16%	100%
Bykommuner	1%	5%	6%	88%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	9%	31%	16%	44%	100%

EUD Jern og metal	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	69%	16%	3%	13%	100%
Landkommuner	4%	76%	5%	15%	100%
Mellemkommuner	1%	11%	73%	15%	100%
Bykommuner	1%	7%	6%	86%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	12%	34%	16%	37%	100%

EUD Social og sundhed	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	63%	20%	5%	12%	100%
Landkommuner	5%	73%	6%	15%	100%
Mellemkommuner	1%	15%	69%	15%	100%
Bykommuner	2%	8%	7%	83%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	10%	32%	16%	42%	100%

EUD Andre	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	45%	21%	5%	28%	100%
Landkommuner	5%	62%	6%	27%	100%
Mellemkommuner	2%	12%	57%	29%	100%
Bykommuner	1%	6%	6%	87%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	8%	29%	14%	49%	100%

EUD Jordbrug	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	65%	23%	3%	9%	100%
Landkommuner	6%	78%	6%	11%	100%
Mellemkommuner	4%	19%	64%	14%	100%
Bykommuner	5%	14%	11%	70%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	17%	44%	15%	23%	100%

KVU	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	31%	18%	5%	46%	100%
Landkommuner	2%	47%	6%	45%	100%
Mellemkommuner	1%	9%	50%	40%	100%
Bykommuner	1%	4%	4%	91%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	5%	21%	12%	61%	100%

MVU Pædagogik	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	40%	24%	5%	31%	100%
Landkommuner	3%	56%	7%	34%	100%
Mellemkommuner	1%	9%	60%	31%	100%
Bykommuner	1%	5%	5%	89%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	7%	25%	14%	54%	100%

MVU Lærer	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	31%	19%	8%	43%	100%
Landkommuner	4%	47%	8%	41%	100%
Mellemkommuner	2%	9%	46%	43%	100%
Bykommuner	1%	6%	4%	89%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	6%	23%	12%	58%	100%

MVU Samfunds- faglig	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	20%	16%	5%	58%	100%
Landkommuner	1%	33%	5%	60%	100%
Mellemkommuner	0%	5%	36%	59%	100%
Bykommuner	0%	3%	3%	94%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	3%	15%	9%	73%	100%

MVU Teknisk	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	17%	17%	5%	60%	100%
Landkommuner	2%	39%	9%	51%	100%
Mellemkommuner	0%	9%	37%	54%	100%
Bykommuner	1%	5%	4%	91%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	3%	17%	11%	69%	100%

MVU Sundhed	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	24%	25%	5%	46%	100%
Landkommuner	2%	44%	7%	47%	100%
Mellemkommuner	1%	8%	46%	45%	100%
Bykommuner	1%	4%	5%	89%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	4%	22%	12%	62%	100%

LVU Samfunds- faglig	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	9%	9%	3%	79%	100%
Landkommuner	1%	18%	5%	76%	100%
Mellemkommuner	0%	3%	15%	82%	100%
Bykommuner	0%	1%	2%	97%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	1%	7%	4%	87%	100%

LVU Naturfaglig	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	2%	5%	3%	89%	100%
Landkommuner	1%	13%	3%	84%	100%
Mellemkommuner	0%	2%	13%	85%	100%
Bykommuner	0%	2%	2%	96%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	1%	6%	4%	90%	100%

LVU Humanistisk	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	8%	8%	4%	81%	100%
Landkommuner	2%	15%	4%	79%	100%
Mellemkommuner	1%	3%	13%	82%	100%
Bykommuner	0%	2%	2%	96%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	2%	7%	5%	87%	100%

LVU Sundhed	Yderkom- muner	Landkom- muner	Mellemkom- muner	Bykommun- er	Alle kom- muner
Yderkommuner	8%	8%	8%	76%	100%
Landkommuner	1%	18%	5%	76%	100%
Mellemkommuner	0%	5%	17%	78%	100%
Bykommuner	0%	5%	3%	92%	100%
Uoplyst					
Alle kommuner	1%	9%	6%	84%	100%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Bilag 5: De unges uddannelse i relation til forældrenes uddannelse

Tabel 65: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, yderkommuner

Yderkommuner	Ufaglært	Gym	EUD	KVU	MVU	LVU	Uoplyst	Alle
Ufaglært/grundskole	31,2%	6,6%	38,8%	3,2%	12,1%	2,8%	5,2%	100,0%
GYM: Alle	16,2%	15,5%	24,3%	9,2%	18,7%	10,6%	5,6%	100,0%
EUD: Alle	14,4%	7,8%	42,2%	6,2%	20,0%	6,0%	3,4%	100,0%
KVU: Alle	8,6%	11,4%	31,5%	7,9%	26,5%	10,3%	3,8%	100,0%
MVU: Alle	8,0%	11,9%	21,4%	5,7%	32,6%	15,7%	4,5%	100,0%
LVU: Alle	4,0%	11,9%	11,0%	2,7%	33,0%	29,8%	7,2%	100,0%
Alle Uddannelser	16,3%	8,8%	35,4%	5,4%	21,4%	8,4%	4,2%	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 66: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, landkommuner

Landkommuner	Ufaglært	Gym	EUD	KVU	MVU	LVU	Uoplyst	Alle
Ufaglært/grundskole	33,5%	6,5%	37,3%	3,2%	9,9%	2,7%	6,7%	100,0%
GYM: Alle	17,1%	13,0%	26,7%	5,6%	20,3%	10,8%	6,4%	100,0%
EUD: Alle	15,8%	7,9%	41,8%	6,1%	18,7%	6,1%	3,5%	100,0%
KVU: Alle	10,5%	9,4%	32,2%	8,2%	24,0%	11,4%	4,3%	100,0%
MVU: Alle	8,8%	11,6%	22,1%	5,8%	30,9%	16,3%	4,4%	100,0%
LVU: Alle	6,3%	11,9%	9,1%	4,8%	32,2%	28,7%	6,6%	100,0%
Ukendt	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Alle Uddannelser	17,4%	8,7%	34,3%	5,4%	20,4%	9,0%	4,6%	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 67: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, mellemkommuner

Mellemkommuner	Ufaglært	Gym	EUD	KVU	MVU	LVU	Uoplyst	Alle
Ufaglært/grundskole	36,1%	7,1%	36,0%	3,1%	9,4%	2,1%	6,2%	100,0%
GYM: Alle	16,2%	14,0%	22,2%	4,8%	22,7%	13,7%	6,2%	100,0%
EUD: Alle	17,9%	8,9%	41,0%	5,9%	17,2%	5,9%	3,2%	100,0%
KVU: Alle	13,5%	10,4%	30,8%	5,8%	23,3%	10,6%	5,5%	100,0%
MVU: Alle	9,8%	13,0%	21,0%	5,5%	31,0%	14,8%	4,7%	100,0%
LVU: Alle	5,8%	14,3%	10,8%	3,5%	31,3%	27,8%	6,3%	100,0%
Ukendt	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Alle Uddannelser	19,0%	10,0%	32,6%	5,0%	19,9%	8,8%	4,6%	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Tabel 68: Andel af unge (søjler) der har en given uddannelse (2011) set i forhold til forældrenes uddannelse, bykommuner

Bykommuner	Ufaglært	Gym	EUD	KVU	MVU	LVU	Uoplyst	Alle
Ufaglært/grundskole	37,2%	8,1%	30,3%	2,8%	10,1%	2,9%	8,3%	100,0%
GYM: Alle	21,5%	13,9%	20,9%	5,3%	18,3%	10,2%	9,7%	100,0%
EUD: Alle	20,0%	9,8%	37,2%	5,3%	17,1%	6,4%	4,2%	100,0%
KVU: Alle	15,1%	12,6%	27,2%	6,8%	22,2%	10,7%	5,4%	100,0%
MVU: Alle	11,9%	13,0%	17,7%	5,3%	30,2%	16,3%	5,5%	100,0%
LVU: Alle	6,8%	12,7%	8,0%	3,7%	30,7%	29,8%	8,0%	100,0%
Ukendt	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Alle Uddannelser	19,8%	10,8%	26,4%	4,6%	20,8%	11,4%	6,1%	100,0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Bilag 6: Sammenhæng mellem igangværende uddannelse og højst fuldførte uddannelse i 2011

Uddannelsesstart 2000

Alle kommuner HUD05	Ufaglært/Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EUD: Handels- og kontor	EUD: Bygge & anlæg	EUD: Jern & metal	EUD: Social & sundhed	EUD: Andre	EUD: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	32,5%	45,9%	5,5%	4,7%	3,7%	2,0%	2,4%	1,2%	19,4%	2,2%
Ufaglært/Grundskole	48,6%	38,0%	2,8%	3,4%	2,0%	2,9%	1,3%	0,8%	13,2%	0,1%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	7,7%	81,4%	4,9%	0,2%	0,2%	0,6%	0,2%	0,1%	6,1%	4,8%
EUD: Grundforløb	44,8%	6,4%	15,2%	13,0%	10,0%	1,9%	7,2%	1,4%	48,7%	0,1%
EUD: Handels- og kontor	10,6%	0,3%	84,3%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	85,4%	3,7%
EUD: Bygge & anlæg	9,2%	0,3%	0,1%	88,8%	0,3%	0,1%	0,2%	0,1%	89,6%	0,9%
EUD: Jern & metal	9,8%	0,2%	0,2%	0,3%	88,8%	0,0%	0,2%	0,0%	89,6%	0,3%
EUD: Social & sundhed	11,7%	2,0%	0,7%	0,0%	0,2%	84,8%	0,4%	0,0%	86,1%	0,2%
EUD: Andre	15,3%	0,8%	0,6%	0,1%	0,1%	1,3%	80,9%	0,1%	83,0%	0,9%
EUD: Jordbrug & fiskeri	23,8%	1,0%	0,1%	0,0%	0,5%	0,4%	0,1%	73,8%	74,9%	0,4%

Yderkommuner HUD 2005	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EUD: Handels- og kontor	EUD: Bygge & anlæg	EUD: Jern & metal	EUD: Social & sundhed	EUD: Andre	EUD: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	29,4%	45,1%	6,7%	5,0%	5,1%	1,9%	2,6%	2,1%	23,4%	2,1%
Ufaglært/Grundskole	42,3%	43,0%	3,4%	3,6%	2,1%	2,6%	1,4%	1,4%	14,6%	0,1%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	6,3%	80,3%	7,0%	0,2%	0,1%	0,8%	0,2%	0,3%	8,6%	4,8%
EUD: Grundforløb	42,2%	5,9%	15,3%	13,0%	13,0%	2,0%	6,9%	1,4%	51,7%	0,2%
EUD: Handels- og kontor	9,0%	0,0%	86,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	86,0%	5,0%
EUD: Bygge & anlæg	5,8%	0,6%	0,3%	92,1%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	93,0%	0,6%
EUD: Jern & metal	7,6%	0,0%	0,2%	0,7%	90,7%	0,0%	0,2%	0,0%	91,9%	0,5%
EUD: Social & sundhed	4,3%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	93,5%	0,0%	0,0%	95,7%	0,0%
EUD: Andre	12,5%	1,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,7%	84,9%	0,0%	85,5%	0,7%
EUD: Jordbrug & fiskeri	24,1%	0,6%	0,6%	0,0%	1,3%	0,6%	0,6%	72,2%	75,3%	0,0%

Landkommuner HUD 2005	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EUD: Handels- og kontor	EUD: Bygge & anlæg	EUD: Jern & metal	EUD: Social & sundhed	EUD: Andre	EUD: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	31,3%	44,6%	6,0%	5,2%	4,4%	2,0%	2,8%	1,8%	22,1%	2,0%
Ufaglært/Grundskole	45,9%	39,5%	2,7%	3,7%	2,3%	2,9%	1,6%	1,2%	14,4%	0,2%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	6,6%	81,4%	5,8%	0,2%	0,2%	0,7%	0,2%	0,1%	7,2%	4,7%
EUD: Grundforløb	41,0%	6,4%	16,4%	13,2%	11,4%	1,8%	8,0%	1,6%	52,4%	0,1%
EUD: Handels- og kontor	12,6%	0,6%	83,6%	0,0%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	84,9%	1,9%
EUD: Bygge & anlæg	8,6%	0,3%	0,2%	89,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	89,9%	1,2%
EUD: Jern & metal	10,3%	0,1%	0,1%	0,2%	88,5%	0,0%	0,3%	0,1%	89,3%	0,3%
EUD: Social & sundhed	10,9%	2,9%	0,0%	0,0%	0,0%	84,7%	0,7%	0,0%	85,4%	0,7%
EUD: Andre	15,9%	0,9%	0,9%	0,0%	0,0%	1,3%	79,8%	0,2%	82,2%	1,1%
EUD: Jordbrug & fiskeri	22,4%	0,5%	0,0%	0,0%	0,3%	0,3%	0,0%	76,1%	76,6%	0,5%

Mellemkommuner HUD2005	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EUD: Handels- og kontor	EUD: Bygge & anlæg	EUD: Jern & metal	EUD: Social & sundhed	EUD: Andre	EUD: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	32,9%	44,5%	6,1%	4,9%	3,9%	1,9%	2,5%	1,1%	20,3%	2,2%
Ufaglært/Grundskole	48,5%	37,8%	2,8%	3,5%	2,3%	3,1%	1,2%	0,8%	13,6%	0,1%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	7,4%	80,8%	5,7%	0,2%	0,2%	0,5%	0,2%	0,2%	6,9%	4,9%
EUD: Grundforløb	44,3%	6,6%	16,3%	12,6%	9,7%	1,7%	7,3%	1,3%	48,9%	0,1%
EUD: Handels- og kontor	4,9%	0,0%	90,2%	0,0%	0,0%	1,0%	0,0%	0,0%	91,2%	3,9%
EUD: Bygge & anlæg	8,7%	0,4%	0,0%	89,1%	0,2%	0,4%	0,2%	0,2%	90,2%	0,7%
EUD: Jern & metal	11,0%	0,2%	0,2%	0,2%	88,1%	0,0%	0,0%	0,0%	88,5%	0,2%
EUD: Social & sundhed	17,1%	1,3%	1,3%	0,0%	0,0%	80,3%	0,0%	0,0%	81,6%	0,0%
EUD: Andre	11,0%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	85,7%	0,0%	87,6%	1,0%
EUD: Jordbrug & fiskeri	36,8%	0,9%	0,0%	0,0%	0,9%	0,0%	0,0%	61,4%	62,3%	0,0%

Bykommuner HUD2005	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	EUD: Handels- og kontor	EUD: Bygge & anlæg	EUD: Jern & metal	EUD: Social & sundhed	EUD: Andre	EUD: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	34,1%	47,6%	4,4%	4,1%	2,7%	2,1%	1,9%	0,6%	15,8%	2,5%
Ufaglært/Grundskole	53,1%	35,2%	2,7%	3,1%	1,5%	2,9%	1,0%	0,4%	11,6%	0,1%
Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	8,9%	81,9%	3,4%	0,2%	0,1%	0,4%	0,2%	0,1%	4,4%	4,8%
EUD: Grundforløb	49,7%	6,4%	13,4%	13,0%	7,7%	2,1%	6,5%	1,2%	43,8%	0,1%
EUD: Handels- og kontor	12,2%	0,4%	81,6%	0,0%	0,0%	1,6%	0,0%	0,0%	83,1%	4,3%
EUD: Bygge & anlæg	11,0%	0,2%	0,0%	87,1%	0,6%	0,1%	0,3%	0,0%	88,0%	0,8%
EUD: Jern & metal	9,9%	0,5%	0,1%	0,4%	88,4%	0,1%	0,2%	0,0%	89,3%	0,4%
EUD: Social & sundhed	11,9%	2,0%	0,7%	0,0%	0,3%	84,7%	0,3%	0,0%	86,1%	0,0%
EUD: Andre	17,8%	0,7%	0,7%	0,0%	0,0%	1,8%	78,4%	0,0%	80,9%	0,7%
EUD: Jordbrug & fiskeri	17,4%	2,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	78,7%	79,4%	0,6%

Alle kommuner HUD 2011	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	19,2%	10,1%	10,3%	6,5%	5,3%	3,4%	4,8%	1,8%	32,1%	38,6%
Ufaglært/Grundskole	25,4%	11,7%	10,7%	6,9%	4,9%	5,0%	4,9%	1,9%	34,3%	28,5%
Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	3,5%	14,2%	9,1%	1,4%	1,0%	1,2%	2,0%	0,5%	15,2%	67,0%
EUD: Grundforløb	25,4%	3,3%	19,5%	14,9%	12,2%	3,8%	9,8%	1,8%	62,0%	9,2%
EFU: Handels- og kontor	6,0%	0,3%	74,7%	0,2%	0,3%	1,8%	1,5%	0,5%	78,9%	14,8%
EFU: Bygge & anlæg	6,4%	0,4%	0,3%	78,8%	0,8%	0,2%	0,4%	0,2%	80,7%	12,5%
EFU: Jern & metal	7,1%	0,1%	0,6%	1,5%	81,5%	0,1%	0,5%	0,2%	84,4%	8,4%
EFU: Social & sundhed	7,0%	1,3%	4,3%	0,0%	0,2%	71,8%	1,4%	0,2%	78,0%	13,7%
EFU: Andre	11,1%	0,3%	1,6%	1,2%	0,6%	2,2%	75,4%	0,2%	81,3%	7,3%
EFU: Jordbrug & fiskeri	16,5%	0,7%	0,5%	1,8%	1,5%	0,4%	1,5%	70,6%	76,2%	6,6%

Yderkommuner HUD 2011	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	16,7%	9,0%	11,7%	6,7%	6,7%	3,3%	5,0%	3,0%	36,4%	37,8%
Ufaglært/Grundskole	20,6%	11,2%	11,9%	6,9%	5,8%	4,4%	5,1%	3,0%	37,1%	31,1%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	3,2%	12,7%	11,3%	1,2%	0,8%	1,5%	2,2%	0,9%	17,9%	66,2%
EUD: Grundforløb	22,2%	2,8%	20,0%	14,8%	15,3%	3,9%	9,8%	1,9%	65,7%	9,2%
EFU: Handels- og kontor	3,0%	0,0%	84,0%	0,0%	0,0%	1,0%	1,0%	0,0%	86,0%	11,0%
EFU: Bygge & anlæg	4,0%	0,6%	0,3%	80,9%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	82,1%	13,4%
EFU: Jern & metal	4,9%	0,0%	1,2%	1,2%	81,7%	0,0%	0,2%	0,2%	84,5%	10,6%
EFU: Social & sundhed	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	0,0%	78,3%	2,2%	0,0%	80,4%	17,4%
EFU: Andre	11,8%	0,0%	1,3%	0,7%	0,7%	0,7%	78,9%	0,0%	82,2%	5,9%
EFU: Jordbrug & fiskeri	18,4%	0,0%	0,6%	1,3%	1,3%	0,6%	1,9%	70,9%	76,6%	5,1%

Landkommuner HUD 2011

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	18,0%	9,0%	11,1%	7,0%	6,0%	3,5%	5,3%	2,5%	35,5%	37,5%
Ufaglært/Grundskole	23,3%	10,7%	11,0%	7,0%	5,4%	5,2%	5,4%	2,4%	36,5%	29,5%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	2,7%	12,8%	10,6%	1,5%	1,1%	1,5%	2,2%	0,6%	17,4%	67,0%
EUD: Grundforløb	22,6%	3,2%	20,5%	14,7%	13,1%	3,8%	10,7%	2,2%	64,9%	9,3%
EFU: Handels- og kontor	7,5%	1,3%	78,0%	0,6%	0,0%	0,6%	0,6%	0,6%	80,5%	10,7%
EFU: Bygge & anlæg	5,9%	0,4%	0,3%	79,4%	0,5%	0,2%	0,6%	0,2%	81,2%	12,5%
EFU: Jern & metal	7,7%	0,2%	0,3%	1,2%	81,0%	0,0%	0,5%	0,1%	83,2%	8,9%
EFU: Social & sundhed	8,0%	0,0%	5,8%	0,0%	0,0%	71,5%	0,7%	0,0%	78,1%	13,9%
EFU: Andre	12,4%	0,0%	1,5%	1,5%	0,7%	2,8%	73,9%	0,7%	81,1%	6,5%
EFU: Jordbrug & fiskeri	14,1%	0,5%	0,0%	1,8%	1,8%	0,5%	1,0%	74,6%	79,6%	5,8%

**Mellemkommuner
HUD2011**

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	19,6%	10,3%	11,4%	6,7%	5,6%	3,4%	4,8%	1,7%	33,6%	36,5%
Ufaglært/Grundskole	25,3%	11,7%	11,3%	6,7%	5,2%	5,6%	4,7%	1,9%	35,3%	27,6%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	3,4%	15,1%	10,8%	1,5%	1,2%	0,9%	2,1%	0,5%	17,0%	64,5%
EUD: Grundforløb	25,6%	3,1%	20,7%	14,0%	12,2%	3,7%	9,7%	1,6%	62,0%	9,3%
EFU: Handels- og kontor	2,9%	0,0%	75,5%	0,0%	1,0%	0,0%	2,0%	1,0%	79,4%	17,6%
EFU: Bygge & anlæg	5,8%	0,4%	0,2%	79,5%	0,7%	0,4%	0,4%	0,4%	81,7%	12,0%
EFU: Jern & metal	7,6%	0,0%	0,5%	1,9%	81,9%	0,0%	0,2%	0,2%	84,7%	7,6%
EFU: Social & sundhed	7,9%	0,0%	3,9%	0,0%	0,0%	73,7%	0,0%	1,3%	78,9%	13,2%
EFU: Andre	5,7%	0,5%	1,4%	1,0%	1,4%	1,9%	79,0%	0,0%	84,8%	9,0%
EFU: Jordbrug & fiskeri	26,3%	0,9%	0,0%	2,6%	1,8%	0,0%	2,6%	61,4%	68,4%	4,4%

Bykommuner HUD2011

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	20,6%	11,2%	8,8%	6,1%	4,1%	3,3%	4,3%	1,0%	27,5%	40,6%
Ufaglært/Grundskole	29,0%	12,7%	9,9%	6,8%	4,0%	4,8%	4,6%	1,0%	31,1%	27,2%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	4,2%	15,3%	7,1%	1,4%	0,8%	1,0%	1,8%	0,4%	12,5%	67,9%
EUD: Grundforløb	29,3%	3,8%	17,9%	15,4%	10,1%	3,8%	9,1%	1,5%	57,9%	9,0%
EFU: Handels- og kontor	7,5%	0,0%	68,6%	0,0%	0,4%	3,5%	2,0%	0,4%	74,9%	17,6%
EFU: Bygge & anlæg	8,0%	0,3%	0,3%	77,4%	1,0%	0,3%	0,4%	0,1%	79,4%	12,3%
EFU: Jern & metal	7,3%	0,1%	0,6%	1,9%	81,9%	0,4%	0,7%	0,1%	85,6%	7,0%
EFU: Social & sundhed	7,5%	2,0%	4,4%	0,0%	0,3%	70,5%	2,0%	0,0%	77,3%	13,2%
EFU: Andre	12,1%	0,7%	1,8%	1,1%	0,2%	2,3%	74,0%	0,0%	79,5%	7,7%
EFU: Jordbrug & fiskeri	13,5%	1,9%	1,9%	1,9%	0,6%	0,0%	1,3%	67,1%	72,9%	11,6%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion

Uddannelsesstart 2002

Alle kommuner HUD05	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	32,5%	45,9%	5,5%	4,7%	3,7%	2,0%	2,4%	1,2%	19,4%	2,2%
Ufaglært/Grundskole	84,6%	6,4%	1,8%	0,0%	0,0%	6,1%	0,2%	0,1%	8,2%	0,7%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	8,6%	88,3%	2,1%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,1%	2,5%	0,6%
EUD: Grundforløb	81,5%	4,5%	9,7%	0,5%	0,4%	1,3%	1,6%	0,2%	13,8%	0,2%
EFU: Handels- og kontor	5,8%	1,5%	92,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	92,4%	0,4%
EFU: Bygge & anlæg	12,6%	0,2%	0,0%	86,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	86,8%	0,3%
EFU: Jern & metal	18,4%	0,3%	0,0%	0,0%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	81,1%	0,2%
EFU: Social & sundhed	15,5%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	83,3%	0,1%	0,1%	83,5%	0,0%
EFU: Andre	21,4%	1,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	76,2%	0,0%	76,6%	0,2%
EFU: Jordbrug & fiskeri	27,9%	0,6%	0,1%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	70,9%	71,1%	0,4%

Yderkommuner HUD 2005	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	29,4%	45,1%	6,7%	5,0%	5,1%	1,9%	2,6%	2,1%	23,4%	2,1%
Ufaglært/Grundskole	84,4%	3,4%	2,1%	0,0%	0,0%	8,9%	0,4%	0,0%	11,4%	0,8%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	6,3%	89,6%	2,8%	0,0%	0,1%	0,2%	0,0%	0,2%	3,3%	0,8%
EUD: Grundforløb	78,9%	3,7%	12,9%	0,9%	0,5%	1,0%	1,9%	0,2%	17,4%	0,0%
EFU: Handels- og kontor	4,6%	0,8%	93,5%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	94,0%	0,6%
EFU: Bygge & anlæg	11,3%	0,4%	0,0%	88,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	88,1%	0,2%
EFU: Jern & metal	14,1%	0,3%	0,1%	0,0%	85,3%	0,0%	0,0%	0,1%	85,5%	0,2%
EFU: Social & sundhed	12,4%	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%	86,3%	0,0%	0,0%	86,3%	0,0%
EFU: Andre	19,6%	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	78,1%	0,0%	78,1%	0,4%
EFU: Jordbrug & fiskeri	32,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	67,1%	67,1%	0,5%

Landkommuner HUD 2005

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	31,3%	44,6%	6,0%	5,2%	4,4%	2,0%	2,8%	1,8%	22,1%	2,0%
Ufaglært/Grundskole	82,2%	6,3%	1,9%	0,0%	0,0%	7,8%	0,4%	0,4%	10,6%	0,9%
Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	6,9%	89,4%	2,5%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,1%	2,9%	0,7%
EUD: Grundforløb	81,9%	4,3%	9,5%	0,4%	0,6%	1,3%	1,7%	0,4%	13,7%	0,1%
EFU: Handels- og kontor	4,6%	1,5%	93,2%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	93,5%	0,4%
EFU: Bygge & anlæg	11,4%	0,2%	0,0%	88,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	88,0%	0,5%
EFU: Jern & metal	16,8%	0,2%	0,0%	0,0%	82,8%	0,0%	0,0%	0,0%	82,8%	0,2%
EFU: Social & sundhed	15,8%	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%	82,7%	0,2%	0,0%	83,0%	0,0%
EFU: Andre	20,2%	1,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,7%	77,6%	0,0%	78,3%	0,2%
EFU: Jordbrug & fiskeri	29,6%	0,8%	0,2%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	68,9%	69,2%	0,4%

Mellemkommuner HUD2005

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	32,9%	44,5%	6,1%	4,9%	3,9%	1,9%	2,5%	1,1%	20,3%	2,2%
Ufaglært/Grundskole	82,5%	7,0%	3,3%	0,0%	0,0%	6,5%	0,3%	0,0%	10,0%	0,5%
Gymnasium, stx, hf, hhx, htx	8,1%	88,5%	2,3%	0,0%	0,0%	0,3%	0,1%	0,1%	2,8%	0,5%
EUD: Grundforløb	80,5%	4,5%	10,5%	0,4%	0,3%	1,6%	1,9%	0,2%	14,9%	0,1%
EFU: Handels- og kontor	5,6%	1,2%	92,5%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	92,7%	0,4%
EFU: Bygge & anlæg	11,6%	0,2%	0,0%	88,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	88,1%	0,2%
EFU: Jern & metal	18,3%	0,5%	0,1%	0,0%	80,9%	0,0%	0,1%	0,0%	81,1%	0,1%
EFU: Social & sundhed	15,7%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	83,2%	0,0%	0,0%	83,2%	0,0%
EFU: Andre	21,8%	1,9%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	76,2%	0,0%	76,4%	0,0%
EFU: Jordbrug & fiskeri	31,3%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	67,7%	67,7%	0,5%

Bykommuner HUD2005

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	34,1%	47,6%	4,4%	4,1%	2,7%	2,1%	1,9%	0,6%	15,8%	2,5%
Ufaglært/Grundskole	86,6%	6,9%	1,2%	0,0%	0,1%	4,5%	0,1%	0,0%	5,8%	0,7%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	10,7%	86,9%	1,6%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	1,9%	0,6%
EUD: Grundforløb	82,4%	5,0%	8,7%	0,5%	0,4%	1,3%	1,4%	0,2%	12,4%	0,3%
EFU: Handels- og kontor	7,6%	1,8%	89,8%	0,0%	0,0%	0,5%	0,1%	0,0%	90,3%	0,3%
EFU: Bygge & anlæg	14,8%	0,2%	0,1%	84,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	84,7%	0,3%
EFU: Jern & metal	22,8%	0,2%	0,0%	0,0%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	76,8%	0,1%
EFU: Social & sundhed	16,0%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	82,9%	0,0%	0,2%	83,1%	0,0%
EFU: Andre	23,2%	2,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	74,0%	0,0%	74,3%	0,1%
EFU: Jordbrug & fiskeri	18,8%	0,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	79,7%	80,1%	0,4%

Alle kommuner HUD 2011

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	19,2%	10,1%	10,3%	6,5%	5,3%	3,4%	4,8%	1,8%	32,1%	38,6%
Ufaglært/Grundskole	44,1%	10,5%	6,7%	2,2%	1,4%	10,1%	3,8%	0,6%	24,8%	20,6%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	3,9%	19,3%	10,5%	1,3%	0,8%	1,3%	1,9%	0,5%	16,3%	60,5%
EUD: Grundforløb	36,1%	4,4%	23,4%	8,2%	6,1%	4,8%	8,6%	1,4%	52,6%	6,9%
EFU: Handels- og kontor	3,4%	0,5%	78,0%	0,4%	0,2%	0,9%	0,7%	0,1%	80,3%	15,9%
EFU: Bygge & anlæg	4,4%	0,1%	0,2%	83,5%	0,3%	0,1%	0,3%	0,1%	84,5%	10,9%
EFU: Jern & metal	4,8%	0,3%	0,3%	0,9%	86,1%	0,1%	0,3%	0,0%	87,7%	7,2%
EFU: Social & sundhed	8,6%	0,8%	3,2%	0,2%	0,2%	74,6%	0,8%	0,2%	79,2%	11,4%
EFU: Andre	7,4%	0,8%	1,1%	0,8%	0,2%	1,0%	81,8%	0,2%	85,1%	6,7%

Yderkommuner HUD 2011

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	16,7%	9,0%	11,7%	6,7%	6,7%	3,3%	5,0%	3,0%	36,4%	37,8%
Ufaglært/Grundskole	46,4%	7,6%	5,9%	2,5%	2,5%	11,8%	3,8%	0,4%	27,0%	19,0%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	2,8%	17,6%	12,1%	1,3%	0,9%	1,5%	2,0%	1,0%	18,7%	60,9%
EUD: Grundforløb	32,8%	4,3%	26,4%	7,7%	7,7%	4,9%	8,8%	1,6%	57,0%	5,9%
EFU: Handels- og kontor	2,4%	0,4%	77,4%	0,4%	0,1%	1,3%	0,7%	0,1%	80,1%	17,1%
EFU: Bygge & anlæg	3,5%	0,2%	0,2%	83,2%	0,5%	0,0%	0,1%	0,1%	84,2%	12,1%
EFU: Jern & metal	3,3%	0,1%	0,2%	0,7%	86,9%	0,1%	0,2%	0,1%	88,2%	8,5%
EFU: Social & sundhed	6,2%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	82,0%	0,6%	0,0%	83,2%	10,6%
EFU: Andre	5,4%	0,4%	1,7%	0,8%	0,4%	0,2%	85,0%	0,2%	88,3%	6,0%
EFU: Jordbrug & fiskeri	13,8%	0,0%	0,0%	0,5%	1,0%	0,5%	1,0%	74,3%	77,1%	9,0%

Landkommuner HUD 2011

	Grundskole	Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kontor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: Social & sundhed	EFU: Andre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	18,0%	9,0%	11,1%	7,0%	6,0%	3,5%	5,3%	2,5%	35,5%	37,5%
Ufaglært/Grundskole	44,3%	10,6%	6,0%	2,4%	1,2%	13,1%	3,2%	0,9%	26,8%	18,4%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	3,0%	17,5%	11,8%	1,2%	0,8%	1,7%	2,0%	0,5%	17,9%	61,6%
EUD: Grundforløb	35,0%	4,7%	23,1%	8,1%	6,5%	5,2%	9,4%	1,9%	54,0%	6,2%
EFU: Handels- og kontor	2,6%	0,3%	79,9%	0,4%	0,2%	0,7%	0,7%	0,1%	81,9%	15,1%
EFU: Bygge & anlæg	3,6%	0,1%	0,2%	83,6%	0,4%	0,0%	0,5%	0,1%	84,9%	11,5%
EFU: Jern & metal	4,1%	0,2%	0,2%	0,7%	86,7%	0,0%	0,3%	0,0%	88,1%	7,7%
EFU: Social & sundhed	9,1%	0,5%	4,1%	0,0%	0,2%	71,2%	1,0%	0,0%	76,5%	13,9%
EFU: Andre	6,4%	0,8%	0,7%	0,8%	0,1%	1,2%	82,8%	0,2%	85,9%	7,0%
EFU: Jordbrug & fiskeri	13,2%	0,4%	0,9%	0,9%	0,4%	0,6%	1,3%	75,7%	79,8%	6,6%

**Mellemkommuner
HUD2011**

	Grund- skole	Gymna- sium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kon- tor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: So- cial & sundhed	EFU: An- dre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	19,6%	10,3%	11,4%	6,7%	5,6%	3,4%	4,8%	1,7%	33,6%	36,5%
Ufaglært/Grundskole	40,8%	11,5%	9,5%	1,3%	1,0%	9,8%	4,5%	0,5%	26,5%	21,3%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	3,7%	20,3%	11,5%	1,2%	0,8%	1,3%	1,9%	0,5%	17,2%	58,8%
EUD: Grundforløb	36,9%	3,8%	24,4%	7,8%	5,8%	5,0%	9,1%	1,0%	53,2%	6,1%
EFU: Handels- og kontor	4,0%	0,3%	79,5%	0,2%	0,0%	1,0%	0,4%	0,2%	81,3%	14,4%
EFU: Bygge & anlæg	4,7%	0,1%	0,2%	83,7%	0,2%	0,3%	0,1%	0,1%	84,5%	10,7%
EFU: Jern & metal	4,7%	0,5%	0,6%	0,7%	86,1%	0,1%	0,3%	0,0%	87,8%	6,9%
EFU: Social & sundhed	9,6%	0,0%	3,0%	0,0%	0,0%	77,7%	0,5%	0,5%	81,7%	8,6%
EFU: Andre	7,5%	0,8%	1,1%	0,8%	0,3%	1,2%	80,6%	0,5%	84,4%	7,3%
EFU: Jordbrug & fiskeri	9,4%	1,0%	0,0%	1,0%	0,0%	1,0%	0,5%	80,7%	83,3%	6,3%

Bykommuner HUD2011

	Grund- skole	Gymna- sium, stx, hf, hhx,htx	EFU: Handels- og kon- tor	EFU: Bygge & anlæg	EFU: Jern & metal	EFU: So- cial & sundhed	EFU: An- dre	EFU: Jordbrug & fiskeri	EUD i alt	Højere udd
Hele populationen	20,6%	11,2%	8,8%	6,1%	4,1%	3,3%	4,3%	1,0%	27,5%	40,6%
Ufaglært/Grundskole	44,6%	10,7%	6,3%	2,4%	1,3%	8,3%	3,9%	0,5%	22,8%	21,9%
Gymnasium, stx, hf, hhx,htx	5,0%	20,8%	8,6%	1,3%	0,8%	1,0%	1,8%	0,4%	13,9%	60,3%
EUD: Grundforløb	37,7%	4,4%	22,3%	8,8%	5,4%	4,4%	7,7%	1,1%	49,7%	8,2%
EFU: Handels- og kontor	4,3%	0,7%	75,3%	0,6%	0,3%	1,1%	0,7%	0,1%	78,1%	17,0%
EFU: Bygge & anlæg	5,4%	0,2%	0,3%	83,3%	0,2%	0,1%	0,3%	0,0%	84,4%	10,0%
EFU: Jern & metal	6,5%	0,4%	0,3%	1,2%	84,8%	0,0%	0,5%	0,0%	87,0%	6,0%
EFU: Social & sundhed	8,6%	1,4%	3,4%	0,4%	0,2%	73,9%	0,9%	0,4%	79,1%	10,8%
EFU: Andre	9,3%	0,9%	1,2%	0,8%	0,2%	0,9%	80,0%	0,1%	83,3%	6,4%
EFU: Jordbrug & fiskeri	8,3%	0,7%	0,4%	0,4%	2,2%	0,4%	0,4%	77,5%	81,2%	9,8%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE, specialversion